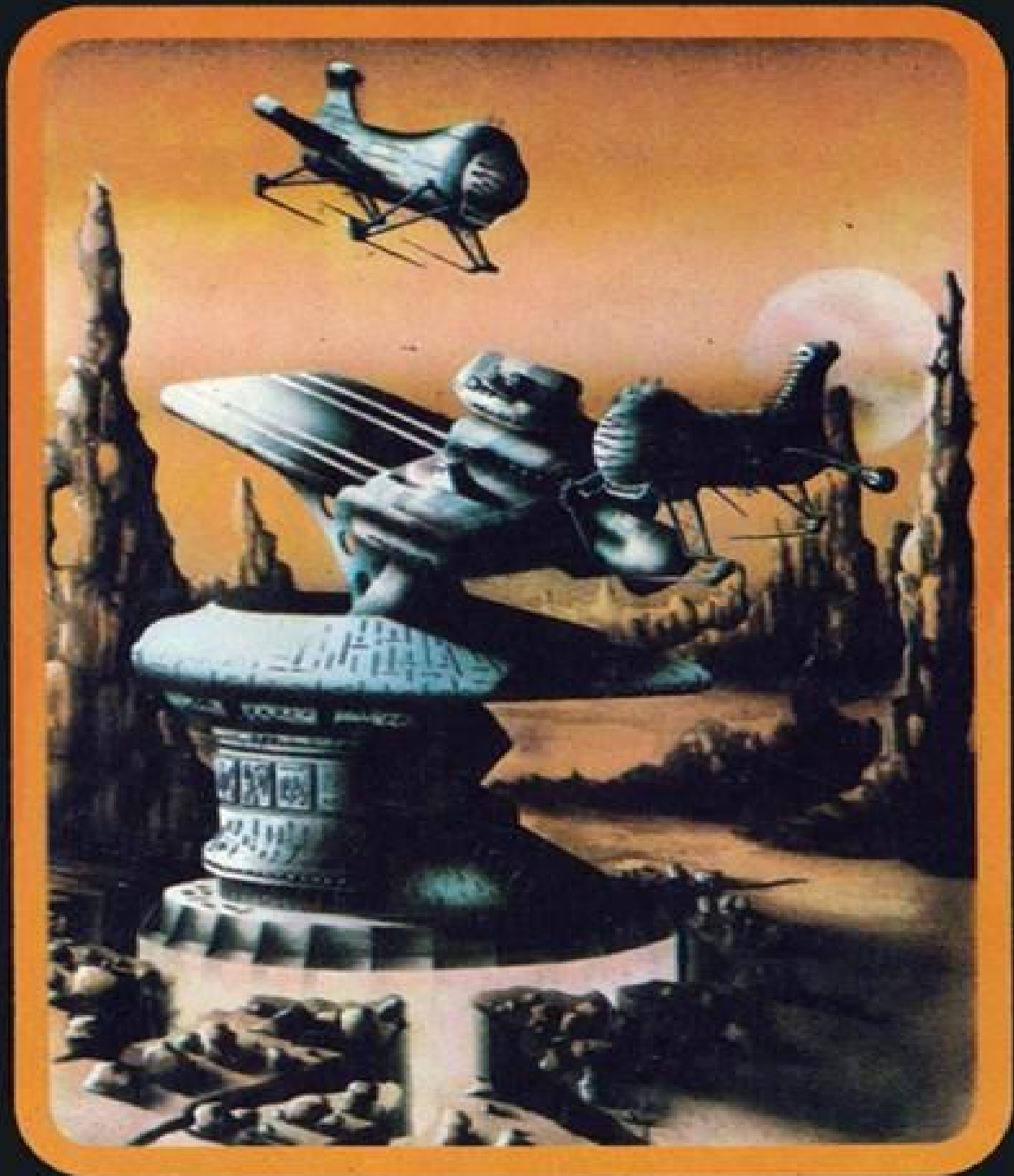

SN
supernova

SEMJUEL DILEJNI

ZVEZDANI PONOR

**Semjuel Dilejni
Zvezdani ponor**

Samuel Delany
STAR PIT
1973

Zvezdani ponor

Dve staklene uokvirene ploče, između njih zemlja i sićušni tuneli od jedne ćelije do druge: kao dete imao sam koloniju mrava.

Ali, jednom su neki od naših mališana između četiri i šest godina sagradili ekologarijum od plastičnih ploča visokih šest stopa i užljebljenih aluminijumskih šipki koje su ojačavale uglove i podupirale poklopac. Postavili su ga na pesak.

Nasuprot jednog zida nalazila se blatnjava kaljuža tako da se moglo videti šta se dešava ispod vode. Ponekad su prstenasti crvi, puzeći kroz crvenkastu zemlju, udarali o plastičnu ploču, pa su se njihovi tuneli nazirali u dužini od nekoliko inča. Za vreme toplih dana unutrašnjost oivičena plastičnim pločama bi se zamaglila i orosila. Mali okrugli listovi lakmusovih čokota menjali su svoju plavu boju u ružičastu, dok su oblaci promicali nebom i pH fotoosetljivog tla se neznatno pomerao.

Mališani bi istrčali napolje još pre zore i ležeći potrbuške, goli, u hladnom pesku, sa bradama oslonjenim o položene šake zurili u polumrak, dok se crveni vodenični točak Sigme izdizao preko krvavog mora. Pesak je tada bio kestenjast, a cvetovi kristalnih biljaka izgledali su poput rubina osvetljenih nejasnom svetlošću džinovskog sunca. Tamo dalje, uz plažu, džungla bi počinjala da šapuće dok bi negde neka ani-trava povremeno zazviždala. Mališani bi se zakikotali, stali da gurkaju jedni druge i da se stiskaju.

Tada bi Sigma-jedan, drugi član binarnog sistema, zaplamtela poput termita na vodi, a grimizni oblaci bi pobledeli, promenivši boju od koralne, preko svetloružičaste do boje pene. Mališani su sada već ležali jedni preko drugih poput gomile bakrenih šipki sa sunčevim zracima u kosi... koji su se primećivali čak i kod malog Entonija, mog najstarijeg deteta, čija je kosa bila crna i kovrčava poput mehurova nafte (kao i majčina), a malje na njegovim malim dvogodišnjim leđima podsećale su ako biste prišli dovoljno blizu da to uočite, na belu izmaglicu iznad bakra.

Pridružilo im se još dece koja su čučala i oslanjala se o kolena ili o jedno koleno sa nosevima tek inč udaljenim od zidova, kako bi posmatrali, poput mladih mađioničara, stvari dok se rađaju, rastu, sazrevaju i rađaju opet nove. Oduševljeni vlastitom konstrukcijom, zurili su u čuda koja su se odvijala u njihovom muzeju života.

Jedna mala, crvena semenka ležala je zakamuflirana u mulju pored jezera. Jedno veće, pošto je bela Sigma-jedan ostavila za sobom ljubičasto nebo, ona se rastvorila i pretvorila u smeđu larvu dugačku kao prvi zglavak Antonijevog palca i iste boje kao što je i on bio. Nekoliko dana se bacakala i vrtela u blatu, a zatim je otpuzala do prve grane najbliže kristalne biljke o čiji vrh se iscrpljeno naglavačke zakačila. Smeđe meso je otvrdlo, odebljalo, postalo sjajno i crno. A onda su deca jednog jutra videla kako čaura od oniksa puca, a već sledećeg svitanja oko plastičnih ploča zujala je leteća gušterica sa smaragdanim očima.

»Oh, pogledaj, ovo!« doviknuše mi. »Pokušava da iziđe napolje.

Stvorenje je nekoliko dana neverovatnom brzinom nasrtalo na ugao koji su obrazovale ploče, zatim se konačno primirilo i zadovoljilo puzanjem oko širokih listova minijaturnih hladovitih palmi.

Kada je zahladnelo i pošto je održano godišnje savetovanje oko toga da li deca treba da obuku tunike – ionako nikada u njima nisu ostajala duže od dvadeset minuta - drago kamenje kristalne biljke se zamaglilo, ljuspe su mu ogrubele i počele su da se osipaju poput peska.

Tu su se nalazili i mali četvoronožni lenjivci, veličine pesnice nekog šestogodišnjaka. Najveći deo vremena provodili su pritiskajući svoja baršunasta tela o zidove i sa žudnjom zureći preko peska svojim uvlačivim grozdovima očiju. Zatim su dvojica počeli da otiču i to je potrajalo otprilike tri nedelje. U prvi mah smo pomislili da je to neka infekcija koju prati oticanje. Ali jedne večeri otkrili smo par mladunčadi u obliku belih baršunastih lopti napola skrivenih nisko popleglim listovima hladovitih palmi.

Roditelji su sada imali o čemu da se brinu i nisu čeznuli da iziđu napolje.

Sećam se da je tu bio i jedan kamen koji je napola virio iz blata prekriven nečim što sam uvek kada bih se s tim sreo u divljini nazivao slačicinom mahovinom. Jednom je iz nje izrasla četka od belih dlaka. A jednog poslepodneva deca su potrčala da prikupe sve odrasle koje su mogli da dovuku. »Oh, ta, pogledaj, ma, vidi!« Dlake su se oslobodile i hodale su oko ivice vode, prebacujući jedan kraj preko drugog po mekom tlu.

Za nekoliko minuta morao sam da krenem na posao i prevezem neke rezervne delove za vozila do Tau Cetija. A kada sam se posle pet dana vratio, dlake su već pustile korenje, odebljale i već su na njima pupali mali okrugli listovi, lakmusove loze. Među novim izdancima, ležeći na leđima, sa kandžicama smotanim na naboranom trbuhu, i mrenom preko očiju, tako da su ličile na zamagljeno drago kamenje kristalne biljke... krila su joj se već odavno opustila poput celofana... nalazila se leteća gušterica. Biserno grlo joj se još podizalo i spuštalo, ali prestalo je dok sam je posmatrao. Međutim, pre no što je umrla, uspela je da položi, i gotovo zakamuflira u kaljuzi razbacano crveno semenje.

Sećam se povratka kući sa jednog drugog posla. Radilo se na održavanju šatlova-čamacica potrebnih posadi koja je postavljala prstenastu stanicu čiji je zadatak bio da kruži oko jedne planete što je i sama kružila oko Aldebarana. Na tom poslu sam se dugo zadržao. Pre no što sam napustio kompleks za spuštanje i odlutao prema visokoj travi na obali, nikoga nisam sreo.

To je bilo upravo sjajno, pošto sam se prethodne noći baš pošteno napio sa posadom, slaveći završetak radova na stanici. Tog jutra sam popio još nekoliko pića u baru uzletišta kako bih popravio štetu pričinjenu prošle noći. To nikada ne pali.

Šuštanje paprati ličilo mi je na hoblovanje drveta. Sunce je po pesku ispružilo svoje prste od čistog sjaja i pokušalo da mi iskopa oči. Bilo mi je drago što je stambeno naselje bilo prazno jer bi mi deca postavljala pitanja na koja nisam želeo da odgovorim; odrasli me ništa ne bi pitali, a tek je na to bilo teško odgovoriti.

Zatim se iz pravca ekologarijuma začulo cviljenje nekog deteta. Malo kasnije se ponovilo. Prema meni je, spotičući se, krenuo Entoni, malo trčeći, malo četvoronoške, i obavio se oko moje noge. »Oh, ta! Ta! Zašto, oh zašto, ta?«

Odbacio sam čizme i svukao košulju kod ulaznih vrata naselja, ali još sam na sebi imao odelo iz jednog dela. Entoni me je obema šakama držao za nogavicu pantalona i nije hteo da je pusti. »Hej, maleni, šta se dogodilo?«

Kada sam konačno uspeo da ga popnem na ramena, stao je da udara svojim naduvenim vlažnim licem o moju vratnu kost. »Oh, ta!

Ta! To je ludo, sve je to *ludu!*« Glas mu se na kraju pretvorio u pištanje i izgubio se u jecajima.

»Šta je ludo, malena? Kaži svome ta.«

Entoni se držao za moje uvo i plakao dok sam se primicao prostoru ograđenom plastikom.

Na jednom zidu napravili su mala vrata sa bravom koja su se otvarala pomoću šifre od dva broja kako bi sprečili da se dogodi nešto slično ovome. Pretpostavljam da je Entoni otkrio kombinaciju ta dva broja posmatrajući stariju decu ili je jednostavno nabasao na nju.

Jedno od mladunčadi lenjivaca popelo se i izišlo napolje te je prešlo neke tri stope po pesku.

»Vidiš, ta! Poludelo je, ujelo me je. Ujelo, ta!« Jecaji su se pretvorili u šmrkanje dok mi je pokazivao podbulo, plavičasto mesto na zglobu, oivičeno sićušnim ubodima u obliku polumeseca. Zatim je nestrpljivo pokazao prema stvorenju.

Ono se treslo i na usta mu je navirala krvava pena. Sve vreme je uzaludno kopalo po pesku svojim nespretnim roščićima, držeći oči uvučene unutra. Zatim se preturilo, ritnulo, pokušalo da se uspravi, i nastavilo da diše šišteći kao neki ventil za paru. »Ne može da podnese vrućinu!«, objasnih mu ja, posegnuvši prema stvorenju u želji da ga podignem.

Ono se obrecnu na mene i ja se nervozno povukoh. »Doživelo je sunčani udar, maleni. Da, poludelo je.«

Iznenada je širom razjapilo usta, ispustilo sav vazduh i više ga nije udahnulo. »Sada je sve u redu«, rekoh.

Kod vrata su se našla još dva mladunčeta lenjivca, koji su svoje prednje roščiće već prebacili preko praga i zurili su napolje jasnim, crnim očima. Gurnuo sam ih unutra parčetom morske školjke i zatvorio vrata. Entoni je i dalje posmatrao belu krznenu loptu na pesku. »Više nije ludo?«

»Mrtvo je«, rekoh mu.

»Umrlo je zato što je izišlo, ta?«

Klimnuh potvrdno glavom.

»Zato je i poludelo?« Stisnuo je šaku u pesnicu i njome skinuo nešto što je već bilo meko i vlažno, a nalazilo se iznad njegove gornje usne.

Odlučio sam da promenim temu, koja se već opasno približila nečemu o čemu nisam želeo da razmišljam. »Ko se u poslednje vreme brine o tebi?« upitah. »Ti si jedan mali prljavko. Hajde da se pobrinemo za tvoju ruku. Ne bi trebalo da momka tvojih godina prepuštaju samog sebi.« Krenusmo nazad prema naselju. Ovakvi ujedni se lako inficiraju, a ovaj na njegovoj ruci već je počeo da otiče.

»Zašto je poludelo? Zašto je umrlo kada je izišlo napolje, ta?«

»Ne podnosi svetlost«, rekoh pošto smo stigli do džungle. »To su životinje koje provode u senci gotovo sve vreme. Plastika odbija ultraljubičaste zrake, isto onako kao i lišće koje ih štiti dok slobodni trčkaraju po džungli. Sigma-jedan bogato isijava ultraljubičaste zrake. Zato ti tako dobro izgledaš, maleni. Mislim da mi je tvoja mama rekla da je njihov nervni sistem na površini, da su to one dlačice. Pod uticajem ultraljubičastih zraka, enzimi se tako brzo razlažu da... da li ti to uopšte išta znači?«

»Uh, uh!« Entoni odmahnu glavom. Zatim reče: »Ta, zar ne bi bilo lepo...«, divio se svom ujednu dok smo hodali »...kada bi neki od njih mogli da iziđu, samo njih nekoliko?«

To me je nateralo da stanem. Na njegovoj plavocrnoj kosi primećivale su se mrlje od sunca. Paprat je reflektovala bledo zelenilo na njegovim pocrnelim obrazima. Razvukao je usta u osmeh, mali i divan. Nešto što se bezbroj puta pretvaralo u bes u meni, sada se istog časa istopilo u provali nežnosti, što se zakovitlala oko njega poput prašine na svetlosti koja me je bombardovala po ramenima besneći kako bi zaštitila mog sina. »Nisam baš siguran da bi to bilo dobro, maleni.«

»Zašto?«

»Moglo bi biti prilično štetno po one koji bi morali da ostanu unutra«, rekoh mu. Mislim, posle izvesnog vremena.«

»Zašto?«

Ponovo krenuh. »Hajdemo, prvo ćemo da se pobrinemo za tvoju ruku, a zatim i da te malo očistimo.«

Oprao sam mu onu vlagu sa lica i sastrugao ispod toga nešto suvo što se tamo nalazilo bar dva dana. Zatim sam mu dao neke antibiotike.

»Čudno mirišeš, ta.«

»Pusti sad to kako ja mirišem. Hajdemo ponovo napolje.« Suviše brzo sam sasuo u sebe šolju crne kafe, tako da se sada u mom stomaku vodila borba između nje i mamurluka koji sam osećao. Pokušao sam da na to ne obraćam pažnju i u želji da malo procunjam unaokolo. Ali i dalje nikog nisam pronašao. To me je razljutilo. Hoću da kažem kako znam da je on nezavisan: moj je sin. Ali ipak su mu samo dve godine.

Vrativši se na plažu, zakopali smo mrtvog lenjivca u pesak; zatim sam mu pokazao nove, sjajne stabljike sićušnih kristalnih biljki. Na dnu bazena, u želatinastoj masi, nalazila su se jaja anitrave, i već su se nazirali treperavi oblici punoglavaca. Jedna rupičavka sa narandžastim obodom izrasla je gotovo osam inča dok se pre dve nedelje na toj gomili mrtvog lišća nalazilo tek nekoliko crnih spora.

»Raste«, zacvrkuta Entoni priljubivši nos i pesnice uz plastiku. »Sve samo raste i raste.«

»Tako je.«

On mi se nasmeši. »Ja rastem!«

»U to nema nikakve sumnje.«

»Ti rasteš?« Zatim odmahnu dvaput glavom: jednom da bi rekao ne, a drugi put stoga što ga je vlastita kosa ošinula po licu kada je odmahnuo glavom... a kose je imao poprilično. »Ti ne rasteš. Zašto ti ne rasteš?«

»I ja rastem«, rekoh ozlojeđeno. »Ali veoma polako.«

Entoni se okrenu, osloni se o plastiku i stade po pesku da pomera jedan nožni prst za drugim... ja to ne mogu...

»Stalno mora da se raste«, rekoh. »Nije neophodno da postaješ veći. Ali moraš da rasteš unutar glave, maleni. Za nas ljude to je veoma važno. A takav rast nikada ne prestaje. Bar ne bi trebalo. Možeš rasti, maleni, ili možeš umreti. Taj izbor ti stoji na raspolaganju celog života.«

On se zagleda preko ramena. »Sve vreme rastu, čak iako ne mogu da iziđu napolje.«

»Bah«, rekoh. Ponovo sam se osećao neprijatno. Počeo sam da skidam jednodavno odelo tek da bih nešto radio. »Čak...« Rajsferšlus se zaglavio »*Prokletstvo*... i kad ne možeš da izideš.« Rrrrrr... oslobodio se.

Ostali su se vratili te večeri. Bili su na grupnom putovanju oko podnožja planine. Malo sam se razvikao kako bih bio siguran da će upamtiti da Antonija ne treba ostavljati samog. Nisam imao baš mnogo uspeha. Znae već kako se odvijaju porodične rasprave:

Nije želeo da pode. Nismo hteli da ga prisiljavamo...

Pa šta. Mora naučiti da čini i ono što ne želi...

Mogao sam da primetim i ja kao što to čine neki ljudi!

Ali...

Ovo je jedna zdrava grupa. Zar ne želiš da izraste u zdravog...

Biću srećan ako uopšte odraste. Bez hrane, bez lekova...

Ali sever je bio pretrpan hranom. On zna kako se njime upravlja.

Ali kada sam stigao kući, mališanova ruka je bila natečena sve do lakta!

I tako se to nastavilo unedogled, a Antoni je zbunjeno sedeo u sredini. Kada više nije znao šta da misli o svemu ovome, okončao je raspravu izjavivši: »Ta je čudno mirisao kada je došao kući.«

Svi su začutili. Zatim neko reče: »Oh, Vajme, nisi se valjda opet vratio kući u tom stanju! Hoću da kažem, nisi se takav pojavio pred decom...«

Izrekao sam neke reči u znak izvinjenja i uputio se prema plaži... spreman da prepešačim četiri milje.

Dolaženje kući s posla? Ekologarijum? Pretpostavljam da NEDOSTAJE nastavak.

Proveo sam jednu šašavu nedelju dok nisam dobio baš taj posao. Trebalo je ponovo sastaviti ratni brod kome je bila razorena čitava unutrašnjost, negde kod Aurige. Ali kada sam stigao tamo, saznao sam da sam otpušten. Taj rat je već bio završen... baš su danas brzi. Stoga sam se nametao, lagao i drsko probijao ne bih li dobio mesto u ekipi za popravke koja je opsluživala putujuću rezervnu stanicu; sve u svemu morao sam da se ponižavam da bih dobio taj posao, jer su i svi ostali mehaničari, vozači iz fijska oko ratnog broda, želeli da ga se dočepaju. A onda su me već prvog dana ćorkirali, jer kad sam došao na posao, čudno sam mirisao. Još nedelju dana mi je bilo potrebno da nađem nekog ko će me prevesti nazad na Sigmu. Nisam čak imao ni dovoljno novca da platim put, ali sam se nagodio sa pilotom da ću pola puta voziti umesto njega.

Putovali smo tek jedan sat i ja sam bio za kontrolama kad se dogodilo nešto što sam smatrao da je nemoguće. Umalo se nismo sudarili sa jednim drugim brodom. Uzmite u obzir koliko samo ima praznog prostora; mogućnost za tako nešto je beskrajno mala. A iznad svega, svaki brod bi trebalo da sve vreme emituje snop za raspoznavanje.

Ali ovaj veliki, okrugao međugalaktički šleper promakao je tako blizu da sam mogao da ga *vidim* kroz prednji prozor. Naš inercijski sistem je poludeo. Poskakivali smo ukруг zahvaćeni kovitlacem stazisa sa šlepera. Tresnuh po video-interkomu i zavikah: »Ti veliki glupi... *glupi*...« bio sam tako besan i uplašen da nisam uspeo ništa više da izustim.

Zlatni, koji je upravljao brodom, zurio je u mene kroz prozor sa neznatnim iznenađenjem i dosadom na licu. Sećam se da je njegovo lice bilo tek nešto malo crnpurastije od moga.

Naša mala Zmija nije mogla da mu pričini bilo kakvu štetu. Ali da smo se našli samo sto metara bliže, mogli smo da budemo jonizovani. Drugi pilot se urlajući pojavi iza zavese koja je odvajala kabinu od prostora za spavanje i stade da me psuje.

»Do đavola«, povikah, »bio je to jedan od onih...« te u besu zaboravih na bogohuljenje, »...zlatnih...«

»Ovako daleko u središtu galaksije? Ma hajde. Trebalo bi da se muvaju oko Zvezdanog ponora!«

»Bio je to neki ludak«, ostadoh uporan. »Pojavio se pravo ispred nas.« Zastao sam, a kontrolna palica mi je podrhtavala u šaci. Znete kako izgleda znak Zmije? Bio je utisnut u uglu prozora i ugraviran na svim kontrolnim prekidačima. Utisnuo mi se u palac, ostao vidljiv još sat vremena posle pomenutog događaja, toliko sam čvrsto stezao kontrolnu palicu.

Kada me je iskrcao, otišao sam pravo do bara da se rashladim. I potukao se. Stigavši do plaže bio sam slomljen, iz nosa mi je tekla krv, bilo mi je loše i bio sam besan.

Upravo se spustio prvi sumrak i deca su vrištala oko ekologarijuma. Onda je jedna devojčica, koju čak nisam ni prepoznao, dotrčala do mene i počela da me vuče za ruku. »Ta, oh, ta! Dođi da pogledaš! Ani-trava upravo počinje da se...«

Odgurnuo sam je i ona se u čudu našla na pesku.

Samo sam želeo da stignem do vode i ispljuskam lice nečim hladnim, jer sam osećao da će svakog časa početi da mi gori.

Ali dočepala me se čitava gomila dečurlije; svi su nešto vikali: »Ta, ta, ani-trave, ta!« i pokušavali su da me odvuku do njih.

U prvi mah sam napravio dva koraka zajedno s njima. Zatim sam ih se otresao. Nisam ni reć izustio. Sagnuo sam glavu i njome lupio o plastični zid. Deca su zavrištala. Aluminiyum je zakrckao; plastika se polomila i srušila. Još sam na nogama imao čizme, te sam počeo njima da udaram i gazim po crvenoj zemlji i pesku. Hladovite palme bile su oborene, a njihovo lišće se cepalo pod mojim stopalima. Kristalne biljke su popucale poput staklenih šipki pod komadom plastike. Roj guštera zalepršao mi je oko glave. Crvenilo na mom licu pojavilo se delimično od Sigmee, a delimično od vatre koja mi je gorela ispod kože.

Sećam se da sam se još tresao i posmatrao vodu kako ističe iz razorenog balena i razliva se po pesku koji je odmah i potpuno upija. Zatim sam podigao pogled i video mališane kako se vraćaju na plažu, plaćući, vićući, zaplašeno se stiskajući oko Antonijeve mame. Ona je odlučno koračala prema meni... odlučno jer je bila žena, a oni su bili deca. Ali isti strah sam mogao da primetim i na njenom licu. Antoni joj je bio na ramenu. Iza nje su se približavali i ostali odrasli.

Antonijeva majka bila je biplog, i mislim da je upravo ona bila ta koja je prva predložila deci da naprave ekolo-garijum. Kada je podigla pogled sa ruševine koju sam napravio, znao sam da sam i u njoj nešto polomio.

Na licu joj se pojavio čudan izraz... sećam ga se, bilo je to, oh, tako divno lice... sažaljenje pomešano sa besom, zadovoljstvo pomešano sa stranom. »Oh, Vajme, zaboga«, reče ona gotovo ne podižući glas. »Zar nikada nećeš da odrasteš?«

Zaustih da nešto odgovorim, ali sve što sam želeo da kažem bilo je suviše veliko i zastalo mi je u grlu.

»Odraste?« ponovi Antoni ispruživši ruku prema gušteru koji mu je zujao oko glave. »Sada sve prestaje da raste.« On ponovo spusti pogled prema ruševini koju sam napravio. »Sve slomljeno. Sve izlazi napolje.«

»Nije nameravao da ga razbije?« reče ona ostalima u moje ime, zatim jednim pogledom preseče me da joj zahvalim. »Popravićemo

ga.«

Spustila je Antonija na pesak, a podigla jedan od zidova.

Pošto su počeli da rade, dozvolili su mi da im pomognem. Mnoge biljke bile su slomljene. Jedino su ani-trave koje su se preobrazile, mogle još da se spasu. Leteći gušteri su bili suviše radoznali da bi se mnogo udaljili, tako da smo ih... oni su ih pohvatali mrežama i vratili unutra. Mislim da im u tome nisam mnogo pomogao. I ne mogu da kažem da mi je zbog toga žao.

Ponovo su na okupu imali gotovo sve sem lenjivaca.

Nismo mogli da ih pronađemo. Dugo smo ih tražili.

Sunce je bilo zašlo, tako da je trebalo da s njima bude sve u redu. Nisu u stanju da se brzo kreću po pesku, što znači da nisu mogli stići do džungle. Ali tragova nije bilo, ničega. Čak smo prekopavali i pesak misleći da su se možda zakopali. Tek desetak godina kasnije otkrio sam kud su otišli.

U to vreme prihvatio sam Antonijevo prilično primereno objašnjenje: »Mora da su ponovo jednostavno izišli.«

Nedugo potom, napustio sam grupu za rađanje. Jednoga dana otišao sam na posao i nisam se vratio. Ali kao što rekoh Antoniju, ili rasteš ili umreš. Nisam umro.

Jednom sam mislio da se vratim. Ali izbio je još jedan rat, i odjednom više nisam imao kud da se vratim. Neki članovi grupe su se izvukli. Antoni i njegova ma nisu. Hoću da kažem da na planeti nije ostala ni kap vode.

Kada sam konačno i sam dospeo do Zvezdanog ponora, već godinama nisam uopšte pio. Ali posao tamo napolju, na rubu galaksije, uticao je na neki način na mene... na onaj moj deo koji ne prestaje da raste i o kome sam jednom na plaži razgovarao sa Antonijem.

Ako je tako uticao na mene, onda nije čudo što je uticao na Retlita i ostale.

(Sećam se jednog crnookog stvorenja priljubljenog uz plastični zid, koje je zurilo preko nepreglednog peska.)

Možda je ono znalo da se dalje ne može.

Možda je ono bilo zlatni.

Zlatni? Još se nisam ni pridružio grupi, kada sam prvi put čuo tu reč. Imao sam šesnaest godina i bio student druge godine na Luni

za stručna zvanja. Rođen sam u gradu Njujorku, na planeti koja se zove Zemlja. Luna je njen jedini satelit. Ubeden sam da ste čuli za taj sistem; svi mi iz njega potičemo. Još su neke stvari o njemu dobro poznate. Sumnjam da ste ikad bili tamo, sem ako niste antropolog. To je pravi pakao izvan glavnih trgovačkih puteva i dosta je primitivan. Bio sam stariji mehaničar-vozač, sa stipendijom od koje sam živeo i sve vreme mnogo učio. Cela prepodneva provodio sam na časovima praktične teorije (tada sam smatrao da je to glupi naziv za glupe časove), na kojima smo sastavljali model međugalaktičkog šleperskog pogona. Proučavajući na desetine spiralnih inserata i superinercionih čula organa, u sebi sam psovao svog učitelja, ovako razmišljajući kao uostalom i svi drugi u razredu: »Pa šta ako su u stanju da prelaze u ovim krtijama iz jedne galaksije u drugu. Niko drugi nikada neće biti u stanju da se vozi u njima. Jer oko ovog dela vaseljene nalaze se psihičke i fiziološke opne.«

Vrativši se u spavaonicu ležao sam na leđima na svom krevetu, stržući grafitno mazivo sa noktiju ivicom lenjira na sklapanje i na preskok čitajući presavijeni primerak »Mladog mehaničara« kada sam ugledao taj članak i slike.

Nekom neobičnom igrom slučaja, otkriveno je dvoje ljudi koji nisu poremetili pameću na udaljenosti od dvadeset hiljada svetlosnih godina od ruba galaksije, koji nisu umrli na dvadeset i pet hiljada.

Oboje su bili psihološki nastrani, sa neverovatno poremećenom ravnotežom hormona u svojim sistemima. Jedno od njih bila je devojčica sa istoka: drugo postariji muškarac, plav, krupnih kostiju, sa jedne hladne planete koja je kružila oko Signus-bete: zlatni. Oboje su bili neverovatno mrzovoljni.

Zatim su usledili novi članci, nove slike, kako u ekonomskim žurnalima, tako i u pismima studenata sociologije, legalnim biltenima, jer su različite oblasti počele da obrazlažu kakav bi uticaj zlatni i iznenadno rađanje međugalaktičke trgovine, imali na njih. Predsedavajući neke komisije sve je to sažeo u ovoj izjavi: »Iako već tri veka putujemo između zvezda, ipak nismo bili u mogućnosti da se bavimo međugalaktičkom trgovinom, ne zbog mehaničkih ograničenja, već, pre svega zbog prepreka koje do sada nismo bili u stanju čak ni da definišemo. Izvestan psihički šok izaziva ludilo kod svakog ljudskog bića... ili, bolje rečeno, kod svake inteligentne vrste,

perceptivne mašine ili kompjutera... koja se udalji više od dvadeset hiljada svetlosnih godina od ruba galaksije; zatim nastupa potpuna psihološka smrt, to jest kvar u kompjuterima koji bi mogli da zamene posade sastavljene od ljudskih bića. Nuđena su složena objašnjenja koja nisu u potpunosti zadovoljavala, ali čini se da je suština problema u ovome: kako su priroda prostora i vremena relativni u odnosu na koncentraciju materije u datoj oblasti kontinuuma, to znači da se priroda same stvarnosti upravlja prema istim ili sličnim zakonima. Prosečna masa svih zvezda u našoj Galaksiji kontroliše »stvarnost« našeg mikrosektora vasseljene. Ali kada se neki brod otisne dalje od oboda Galaksije, »stvarnost« se lomi i prouzrokuje ludilo i na kraju smrt svake posade, mada izvesni mehanički zakoni... iako ne svi... ostaju, do izvesnih granica, postojani iz razloga koje ne razumemo. Osim nekoliko varvarskih eksperimenata sa halucinantnim drogama u praskozorju svemirskih putovanja, mi čak nismo razvili ni rečnik koji bi se odnosio na »stvarnost« što nema nikakve veze sa svojim merljivim, fizičkim izražajnim sredstvima. Pa ipak, čim smo morali da se suočimo sa crnom granicom međugalaktičkog svemira u njemu su za nas zasijali sjajni izvori. Nekolicina, među nama čije je osećanje stvarnosti bilo poremećeno nekom traumom u ranom detinjstvu ili čak pre rođenja, čije psihološko usmerenje čini život u našem međuzvezdanom društvu bolnim ili nemogućim... ne svi, ali nekolicina tih zlatnih...« na tom mestu došlo je do statičkog pucketanja ili se taj gospodin zakašljao, »...u stanju je da prede tu granicu i da se vrati.«

Ime zlatni, bez imeničnog oblika, prosto je bolo oči.

Reči *nekolicina* predstavljalo je umeren iskaz za zlatno doba. Otprilike jedno ljudsko biće na trideset četiri hiljade je zlatno. Mali broj ljudi je čak smatrao da bi se sve institucije za mentalno obolele mogle isprazniti tako što bi se njihovi žitelji jednostavno prebacili preko oboda galaksije. Ali nije sve funkcionisalo na tom principu. Određene psihoze i endokrina stanja bili su zadivljujuće specijalizovani.. Pa ipak, u to vreme ta reč je predstavljala sinonim za uzbuđenje, čudo, očekivanje, nadu, divljenje: divljenje prema onima koji su mogli da iziđu napolje.

»Zlatni?« ponovio je Retlit kada sam ga pitao o njima Radio je kao podmazivač kod Pološke ovde na Zvezdanom ponoru. »Rodio sam

se s tom reči na usnama. Odrastao sam s njom. Oduvek znam za nju. Mada se sećam da sam se, kada mi je bilo otprilike šest godina, odmah pošto je i poslednji od mojih roditelja bio ubijen, skrivao sa gomilom drugih vašljivaca u razvaljenom obloženom sanduku za pakovanje u jednom napuštenom skladišnom dvorištu u blizini ruševina Heliosa na Kritonu VII... tamo sam se, čini mi se, rodio. Većina žitelja grada je do tada već poumirala od gladi, ali nama je neko donosio hranu. Sa nama je bio i taj stari grbavac koji se takode krio. Obično je sedeo na vrhu sanduka za pakovanje i lupkao petama po aluminijumskim rebrima, te nam kazivao priče o zvezdama. Umesto odeće bio je umotan u nekoliko krpa pričvršćenih uvrnutom žicom, a na jednoj strani su mu nedostajala dva prsta; sve vreme je tim svojim patrljcima čupkao mlitavu kožu na podbratku. I pričao nam o njima. Tako se desilo da sam ga jednom zapitao: »Zlatno šta, gospodine?« On se nagnuo napred, tako da mu je lice došlo kao modrica od mahagonija naspram neba, te je zakreštao: »Kažem da su bili *napolju*, videli su više nego što ćemo ti ili ja ikada videti. Potomci ljudi, a opet to nisu, dečaće, majka im je žena a otac muškarac, ali oni ipak žive po nekim svojim zakonima i idu svojim putem!« Retlit i ja sedeli smo ispod ulične svetiljke sa nogama prebačenim preko ivice na mestu gde je ograda bila polomljena. Njegova kosa na vetru podsećala je na plamene jezičke, a ona jedina naušnica se svetlucala. Zvezdama poprskana beskonačnost prostirala se ispod donova naših čizama a vetar koji je stvaralo polje stazisa što je zadržavalo našu atmosferu... ovde ga zovemo »svetski vetar« jer nikada nije ni hladan ni topao i ne liči ni na jedan drugi vetar sa bilo kog sveta... priljubljavao mu je crnu košulju uz koštunjava prsa, dok smo zurili u galaktičku noć između naših kolena. »Čini mi se da je to bilo za vreme drugog kiberškog rata«, zaključio on. »Kiberškog rata?« upitah. »Koji to beše?« On slegnu ramenima »Samo znam da se vodio zbog nekoliko tona di-alijuma; to je polarizujući element koji su zlatni doneli iz Galaksije Lupi. U njemu su upotrebljavali y-adna brodove... i zato je to bio tako strašan rat. Hoću da kažem gori od ostalih.«

»Y-adna? O tom pogonu ne znam baš ništa.«

»Neki zlatni su videli planove za njih kod civilizacije u Magalaniku-9.«

»Oh«, primetih. »A šta je to Kiber?«

»Bilo je to oružje, neka vrsta gljive koju su zlatni doneli sa neke opustošene planete na obodu Andromede. Smrtonosno je. Ali oni su bili toliko glupi da ne donesu i protivsredstvo.«

»Za tebe su to zlatni.«

»Bah. Da li si ikada primetio to u vezi sa zlatnima, Vajme« Mislim na samu reč. Jednom sam sve o njoj saznao od svog izdavača. Ona je, semantički posmatrano, neodređena.«

»Stvarno?« rekoh. »Kao što su i oni. Mislim neodređeni.«

Upravo se završio jedan moj stvarno težak dan koji sam proveo instalirajući ponovo sagrađenu kobilicu u trup jednog kvantnog transportera koji jednostavno nije bio dovoljno velik, za nju. Zlatni koji je završio posao, stajao je sve vreme nada mnom i svakog sata pala bi mu na pamet neka vrsta dodatnog uputstva koje bi mi zagorčavalo narednu šezdeset i jednu minutu. Ali uspeo sam. Zlatni me je isplatio u gotovom i bez reči se popeo u lift i dva minuta kasnije, dok sam još spirao mazivo s ruku, prokleti trup od pet stotina tona počeo je da zviždi i najavljuje poletanje.

Sendi, mladić koji je pre tri meseca stigao ovamo u potrazi za privremenim poslom mehaničara, ali još mi nije pružio priliku da ga otpustim, jedva da je imao vremena da skloni velike valdove s puta i pobegne u šok-odaju kada se tri stotine metara dugačka spojnica oslobodila veza. A Sendi, koji je inače kao i većina tih mladih koji se vuku unaokolo s jednog posla na drugi, obično bio tih i neodređen, odjednom postade glasan i određen. »...dve hiljade funti opreme neotporne na udar tamo napolju... uništio bi sve kad bi mogao... ja nisam potrošna roba, nije me briga šta... ti zlatni tamo napolju« dok je brod odlazio tamo gde samo zlatni odlaze. Samo sam stavio znak »zatvoreno«, pustio ostatak maziva da ostane tamo gde jeste, te izašao i dao se u potragu za Retlitom.

I tako smo se našli tu, ispod ulične svetiljke, sedeći na ivici, na svetskom vetru.

»Zlatni«, zabruna Retlit. »Bilo bi mnogo lakše da je ta reč gramatički povezana s nečim: zlatni ljudi. Ili čak jedan zlatni, dva zlatna.«

»Zlatni muškarac, zlatna žena?«

»Otprilike. To nije pridev, nije ni imenica. Izdavač mi je kazao da se izvesno vreme pisala sa povlakom pozadi koja je stajala za sve što bi mogla da označava.

Setih se povlake. Bila je to nespreatna šala, popunjavanje praznine. Zlatni šta? Ljudi su već počeli da se osećaju neprijatno. Zatim su prestali s tim da se šale i vratili su se samo na »zlatne«.

»Razmisli o tome, Vajme. Jednostavno zlatni: jedan, dva, tri.«

»O tome bi vredelo porazmisliti, mališa«, rekoh.

Retlitu je bilo šest godina za vreme kiberškog rata. Dignite taj broj na kvadrat i dobijenom rezultatu dodajte broj koji ste digli na kvadrat pa ćete dobiti koliko je meni sada godina. A Retlitu? Pomnožite šest sa dva i dodajte jedan. Volim decu, a i ona vole mene. A to je možda stoga što mi je od detinjstva ostalo mnogo više, te sam u četrdeset drugoj godini bio mnogo mladi nego što je trebalo da budem. Retlit je napustio detinjstvo mnogo stariji no što je to ijedan trinaestogodišnjak imao pravo da bude.

»Nijedan zlatni nije učestvovao u ratu«, reče Retlit.

»Nikada ne učestvuju«. Posmatrao sam njegove tanke isprepletane prste.

Posle dva razvoda moja majka je pobešla s nekim mornarem i ostavile mene i još četvoro dece sa tetkom alkoholičarkom čitavu godinu. Bah, tamo gde sam ja rođen još se ljudi, razvode, brakovi su monogamni i sve tako neke stvari. Rekoh već da je to prilično primitivan svet. Otišao sam od kuće kada mi je bilo petnaest godina, sam - sam se izdržavao tokom školovanja za poziv koji sam izabrao i dovoljno sam naučio o tome šta pokreće stvari da lete, tako da sam završio... posle neuspelog braka o kome sam već pričao... sa vlastitim hangarom za popravke na Zvezdanom ponoru.

U poredenju sa Retlitom imao sam mirno detinjstvo.

Tako je, poslednjeg roditelja koga se sećao izgubio je kada mu je bilo šest godina. Sa sedam je bio osuđen za prvo krivično delo... kada je pobešao sa Kretona VII. A jedan deo postupka koji su primenjivali na njemu u bolnici *plus* u reformatorskoj školi *plus* u zatvoru sastojao se u tome da izvlače pojedinosti iz njegovog sećanja. »Učinili su tamo nešto s mojom glavom. Mislim da zbog toga nikad nisam mogao da naučim da čitam.« Narednih nekoliko godina bežao je od jedne odgojne grupe do druge. Kada mu je bilo

jedanaest godina, neki momak ga je poveo svojoj kući sa Planete Igre gde je životario ispod drvenih šetališta, hraneći se odbačenim viršlama, suvlakijem i falafelom. »Debeli, čije ime je bilo Vivijen, pušio je mirišljave cigarete.« Ispostavilo se da je izdavač. Retlit je kod njega ostao tri meseca i za to vreme je izdiktirao Vivijanu roman. »Čuvao sam svoju čast«, objasnio je Retlit. »Morao sam da radim nešto što će ga uposliti.«

Knjiga se prodala u nekoliko stotina hiljada primeraka jer je kod mnogih izazvala preranu znatiželju. Ali Retlit je zbrisao. Sledećih godina bio je umešan kao potročko u neke ilegalne poslove koje nikad nisam shvatio. Nije ni on. »Ali kladim se da sam zaradio milion, Vajme! Zaradio sam bar jedan milion.« Moguće je. Sa trinaest godina još nije znao da čita i piše, ali na svojim putovanjima je dobro savladao tri jezika. Pre nekoliko nedelja našao se ovde na Zvezdanom ponoru kao stelarna skitnica, prljav i švorc. I ja sam mu našao posao podmazivača kod Pološke.

Oslonio je laktove o kolena, a bradu o šake. »Vajme, to je sramota«.

»Šta je sramota, maleni?«

»Propasti u mojim godinama. Postati bivši! Boriti se sa činjenicom da je ovo...« on pijunu na jednu zvezdu »... baš to.«

Opet je govorio o zlatnima.

»Još ti se može ukazati prilika.« Slegnuh ramenima. »Uglavnom se ispoljava u pubertetu.«

On izvi vrat prema meni. »Polno sam sazreo još u devetoj, kopile.«

»Oprosti molim te.«

»Osećam se sputanim, Vajme. Tamo napolju je sav taj mrak kome treba dorasti, koga treba istražiti.«

»Nekada su«, promrmljah, »čitave vrste bile sputane na površini jedne jedine planete na kojoj su mogle da naprave svega nekoliko koraka. Tebi stoji na raspolaganju čitava jedna galaksija koju možeš da obilaziš. Već si mnogo video. Ali ne sve.«

»Ali tamo napolju ima na milijarde galaksija. Želim da ih vidim. Ni na jednoj obližljoj zvezdi nije otkriven oblik života koji se ne zasniva na silicijumu ili ugljeniku. Jednom sam prisluškivao razgovor dvojice zlatnih u nekom baru: u jednoj galaksiji, tamo napolju, postoji nešto

što je veliko kao kakva zvezda, ni mrtvo ni živo, ali peva. Želim to da čujem, Vajme!«

»Retlite, ne možeš se boriti protiv stvarnosti.«

»Oh, idi da spavaš, dedice!« On zatvori oči i zabaci glavu unazad dok mu ne zatreperiše žile na vratu. »Šta je to što nekog čini zlatnim? Kombinacija psiholoških i fizioloških... čega?«

»To je prvenstveno neka vrsta hormonske neravnoteže, ali isto tako je važno telamičko reagovanje ličnosti koje uslovljava okolina...«

»Pih. Pih.« Vratio je glavu u normalan položaj. »A ona glupost oko nasleđivanja X-hromozoma koju su za to vezali pre nekoliko godina. Ali sve što znam je to da *oni* mogu da podnesu pomeranje stazisa iz jedne u drugu galaksiju, što bi tebe i mene, Vajme, ako bismo se udaljili više od dvadeset hiljada svetlosnih godina od oboda, koštalo života.«

»Poludeli bismo na dvadeset hiljada«, ispravih ga. »A umrli tek na dvadeset pet.«

»U čemu je razlika?« On otvori oči. Bile su krupne, zelene i kao da su se sastojale samo od zenice. »Znaš li da sam jednom ukrado zlatan opasač? Skinuo sam ga pre nedelju dana nekom teturavom brljivku koji je izašao iz bara i srušio se u jednom uglu. Prešao sam preko Ponora do Kale-J gde me niko ne poznaje i nosio ga unaokolo nekoliko sati, samo da vidim da li se drugačije osećam.«

»Jesi li?« Retlit je bio neobično smion čime me je zaprepašćivao bar jednom dnevno.

»Nisam. Ali ljudi koji su se kretali oko mene jesu. Pošto sam nosio tu traku žutog metala široku dva inča oko pasa, niko sa bilo kog sveta nije mogao da zna da nisam Zlatni koji samo prolazi ulicom, ako sa mnom ne bi malo popričao ili napravio hormonske testove. Noseći taj pojas postao sam svestan koliko mrzim zlatne. Jer odjednom sam postao svestan da me gotovo svi koji su prošli pored mene, strašno mrze što na sebi imam taj metalni pojas. Bacio sam ga preko ivice.« Odjednom se osmehnuo. »Možda ću ukrasti novi.«

»Ti ih stvarno mrziš, Retlite?«

On me pogleda stisnutih očiju, nekako s visine.

»Svakako, govorim o njima«, reko mu. »Ponekad je prava muka raditi za njih. Ali nisu oni krivi što mi nismo u stanju da podnesemo pomak stvarnosti.«

»Ja sam samo dete«, reče konačno on, »nesposobno za tako tanano razmišljanje. Mrzim ih.« On se ponovo zagleda u noć. »Kako možeš da podnosiš da te bilo šta sputava, Vajme?«

Kada je to rekao, u moju glavu nahrupiše tri sećanja.

Prvo: stajao sam na ogradi Ist Rivera... koja protiče pored onog Njujorka koji sam već pominjao... u ponoć, posmatrajući osvetljenog zmaja koji je predstavljao menhetnski most što je premošćivao vodu, zatim industrijske vatre koje su veselo pucketale u zadimljenom Bruklinu i na kraju obrazac živinih uličnih svetiljki iza mene na čijoj svetlosti su izbledeli i igralište i veći deo Hjustonske ulice; potom sam oborio pogled prema odsjajima u vodi, koji su mestimično izgledali kao naborana pozadina, a mestimično poput svetlucavih otirača; na kraju sam pogledao naviše prema samom ponoćnom nebu. Nije bilo crno, već tamnoružičasto, bez ijedne zvezde. Ovaj svetlucavi svet napravio je od neba krov koji me je pritiskao tako da sam gotovo zavrištao... U to vreme naredne noći nalazio sam se dvadeset sedam svetlosnih godina udaljen od Sunca na svom prvom zvezdanom begu.

Drugo: Bio sam u poseti majci posle nekoliko prvih godina provedenih napolju. Nešto sam tražio u ormaru kada mi je na glavu palo to čudo od plastičnih kaiševa i kopči.

»Šta je ovo, ma?« ona se osmehnula sa izrazom idiotske nostalgije na licu i tiho otcvrkutala »Pa to su tvoji mali kaiševi za hodanje, Vajmi. Tvoj prvi otac i ja vodili smo te na izlete na Medvedu planinu, stavili bismo te u to i privezali za kakvo drvo konopcem dugačkim otprilike deset stopa tako da ne...« ostatak nisam čuo od užasa koji me je iznenada obuzeo, kada sam sebe zamislio vezanog u tome. Okej, tada mi je bilo dvadeset i upravo sam se pridružio toj divnoj grupi za rađanje godinu dana ranije na Sigmii i bio sam ponosan otac troje dece, a još dvoje je bilo na putu. Nas stotinu šezdeset i troje imalo je na raspolaganju, celu jednu plažu, devet milja džungle i pola planine; možda sam video Antonija zapetljanog u tu stvar kako pokušava da uhvati pticu, bubu ili talas... a može da se kreće samo onoliko koliko mu dopušta konopac dugačak deset stopa. Odeću sam tokom dvanaest meseci nosio samo kad sam išao na posao i svim silama sam se upirao da uteknem s tog neverovatnog mesta u kome sam odrastao, a koji su nazvali stanom, i da se vratim

ženama, muževima, deci i civilizaciji. U svakom slučaju bilo je prilično grozno.

Treće: Pošto sam napustio grupu za rađanje... utekao od njih, kako mi se čini, osećao sam se krivim i stideo sam se nečega što nisam umeo da imenujem i još sam jednom mesečno imao košmarne snove iz kojih sam se budio vrišteći, snove o onome što će se desiti deci, iako sam znao da je jedan od ciljeva grupnog braka da spreči propadanje jednog, dva ili tri roditelja koji su postali traumatični... pa ipak pitao sam se nisam li počinio iste greške koje su pravili i moji roditelji, nadajući se da se moji potomci neće izmetnuti na mene, ili još gore, postati kao ona deca o kojoj ponekad čitate u novinama (poput Retlita, mada ga tada još nisam poznavao), i bio sam užasno sumnjičav, jer mi se činilo, koliko god se trudio da budem drugačiji od mojih starih, istorija se ponavljala... Ali sada sam se nalazio na brodu koji me je prvi put vozio ka Zvezdanom ponoru. Upustio sam se u razgovor sa zlatnim, koji je kao što je to obično sa zlatnim, bila jedna zgodna, obična devojka. Raspravljali smo o međugalaktičkim i unutargalaktičkim pogonima. Bila je zadivljena mojim znanjem. A ja sam bio zadivljen činjenicom da se ona koristi njima, a o svemu tome tako malo zna. Ona je krajnje ženstveno čeprkala po mehaničkom pogonu veličine šest puta četiri stope i teškom dve stotine deset funti sa neznatno prljavim noktima, a to sam bio ja. Ja sam, pak, rio veoma muški po vitkoj, mladoj ženi očiju boje ćilibara koja je sve videla. Sa panoramske palube posmatrali smo ogroman, veštački disk Zvezdanog ponora koji nam se približavao, kada se ona okrenu prema meni i reče glasom u kome se nije osećala okrutnost: »Ti možeš samo dovde, zar ne?« Ponovo sam se uplašio, jer sam znao da je ona u pravu na devet različitih nivoa.

Retlit reče: »Znam o čemu razmišljaš.« U nekoliko prilika kada se njemu nije pričalo, a meni jeste, zamalo mu nisam otkrio mnogo više no što bi trebalo. »Slobodno to digni na kub za mene, tatice. Dobićeš koliko se ja osećam sputanim!«

Nasmejah se, Retlit mi je ponovo izgledao veoma mlad. »Hajdemo«, kazah. »Pođimo u šetnju.«

»Bah.« On ustade. Vetar je upleo prste u našu kosu. »Hoću da vidim Alegru.«

»Otpratiću te do Kale-G«, odvratih. »A onda odoh u krevet.«

»Pitam se šta Alegra misli o ovome? Sa Alegrom se uvek lepo ispričam«, reče on mudro. »Ni ti nisi za potcenjivanje, ali njena iskustva su malo savremenija od tvojih. Moraš priznati da na sve gleda sa modernog stanovišta. A još je i starija.« Od Retlita u svakom slučaju. Imala je petnaest godina.

»Mislím da nju nikada nije mučila pomisao da je sputana«, primetih. »Možda bi mogla nečemu i da te pouči.«

Prema Retlitovim standardima Alegra je u nekim stvarima bila ispred mene. Kada sam ja bio mlad, klinci su počinjali da se drogiraju od trinaeste pa nadalje. Alegra je rođena sa navikom da svakog dana prima po tri stotine miligrama nekog bizarnog narkotika koji je u sebi sadržao psihodelične kvalitete najjačih halucinogena i bila je ovisna o najjačim umirujućim sredstvima. Sažaljevam je. Alegrina majka bila je narkomanka, i ta otpornost je preko krvne plazme kroz zid posteljice prenetá i na kćerku. Bilo je uobičajeno da se novorođenčetu nekoliko puta zaméni sva krv i time ono izleći. Ali Alegra je bila i visoko projektujući telepata. Projektovala je na zbunjene lekare užase rađanja i slavu svog dečjeg ishaluciniranog sveta; dali su joj drogu. Od tada je, bez većih poteškoća, svakog dana dobijala svoje sledovanje.

Jednom sam upitao Alegru kada je prvi put čula za zlatne i ona mi je ispričala ovu užasnu priču. Mnogi su se vraćali iz skupine Tiber-44 – doživeli su psihički šok... mentalno stanje zlatnih je prilično delikatno, te ih ponekad i najbeznačajniji sukob može gotovo uništiti. I tako je vlada koja je finansirala uvoz mikro-mikrohrirurške opreme sa neke sićušne planete u toj galaksiji, kako bi zaštitila svoje interese, zaposlila Alegru, kada joj je bilo osam godina, kao psihijatra terapeuta. »Moj je posao bio da otelotvorim njihove fantazije i nateram ih da ih prožive. Za svega nekoliko časova ponovo bi bili oni stari, zlobni i glupi. Neki su bili prilično fini kada su dolazili kod mene.« Ali imala je puno posla; projektivni telepati su retki. Zbog toga su počeli da joj uskraćuju drogu kako bi više radila, a potom su je nagrađivali pojačanim dozama. »Pre toga sam još mogla da se oslobodim svega«, rekla mi je. »Ali kada sam otišla odatle, već su me bili privikli na duplu dozu. Gurali su me preko crte tako da bi za mene odvikavanje sada bilo pogubno. Ali *mogla sam* da prestanem, pre toga, Vajme.« Tako je. Imala je osam godina.

Ah da. Droga se uvozila sa Raka-9, i uglavnom je prolazila kroz Zvezdani ponor. Alegra je došla ovamo po ilegalno uvezenu drogu koju je mogla da nabavi za gotovo beznačajnu sumu... ako želi. Zlatni je ne uzimaju.

Kada smo Retlit i ja krenuli nazad vetar je oslabio. Retlit počeo da zviždi. U Kale-K prva noćna svetiljka bila je razbijena tako da je ravna ulica predstavljala tunel tame.

»Retlite?« pozvah ga. »Šta misliš gde ćeš se nalaziti, oh, recimo za pet godina.?«

»Ćuti«, reče on. »Pokušavam da stignem do kraja ulice, a da ne udarim o zid, spotaknem se o nešto ili doživim kakvu drugu katastrofu. Ako preživimo narednih pet minuta, brinuću o narednih pet godina.« On počeo ponovo da zviždi.

»Spotakneš se? Udariš o zid?«

»Osluškujem odjeke.« Ponovo je otpočeo da zviždi.

Gurnuh šake u džepove jednodelnog odela i ćutke nastavih put dok je Retlit tapkao pored mene. Tada je došlo do katastrofe. Mada tada toga nisam bio svestan.

U krug svetlosti koji je poticao od preostale svetiljke na drugom kraju ulice, ušao je jedan zlatni.

Šake je podigao ka licu i počeo da se smeje. Taj zvuk se razlegao ulicom. Pojas mu je bio nisko spušten na stomaku kao da je prekinut...

Upravo sam se dosetio kako bolje da ga opišem; sličnost mi je odmah bila očigledna. Ličio je na Sendija, mog mehaničara, koji je nizak, star dvadeset četiri godine, mišićav poput majmuna i nosi svoje iznošeno radno odelo, čak i kada nije na dužnosti. (»Taj posao mi je, gazda, potreban samo nakratko. Neću ostati ovde na Zvezdanom ponoru. Čim nešto uštedim, vraćam se nazad prema središtu Galaksije. Čudno je ovde napolju, kao da sam mrtav.« Zatim je podigao pogled prema otvoru u krovu hangara kroz koji se ne vide ni oblaci, a ni zvezde. »Bah. Ostaću ovde samo kratko vreme.«

(»Odgovara mi, momak.«)

(To je bilo pre tri meseca, kao što već rekoh. Još je kod mene. Valjan je radni, što ga izdvaja od većine tipova ovde napolju. Pa ipak, postoji nešto u vezi sa Sendijem...) S druge pak strane Sendijevo lice je celo izrovašeno aknama. Kosa mu je uvek kratko

podšišana. Što se toga tiče, ovaj zlatni je predstavljao suštu suprotnost Sendiju, kada o tome malo bolje razmislim. Ali, bilo je nečeg kod tog zlatnog...

Zateturao se, spustio na kolena i dalje se smejući, a zatim se srušio. Kada smo stigli do njega, bio je miran.

Vrhom čizme Retlit odgurnu njegovu šaku sa kopče na pojasu.

Ona pade sa dlanom okrenutim naviše, na pločnik. Nokat na malom prstu bio mu je dugačak tri četvrtine inča, što je bio čest slučaj kod zlatnih. (Kao i njegovo lice i vrhovi Sendijevih prstiju su svi bili zbrčkani. Ipak, nešto...)

»Vidi, vidi«, stade da odmahuje Retlit glavom. »Šta ćeš s njime, Vajme?«

»Ništa«, rekoh. »Pusti ga da se ispava.«

»Da ga ostavim i da mu neko ko naiđe ukrade pojas?« isceri se Retlit. »Nisam toliko zloban.«

»Zar mi malopre nisi pričao upravo o tome koliko mrziš zlatne?«

»Bilo bi to nepošteno prema onome ko bi ukrao taj pojas i počeo da ga nosi. Nikog sem zlatne ne treba toliko mrzeti.«

»Retlite, hajdemo.«

Ali on je već bio kleknuo i stao da trese zlatnog za rame. »Ondesimo ga do Alegre i saznajmo šta mu je.«

»Samo je pijan.«

»Nije«, odvrati Retlit. »Jer ne zaudara čudno.«

»Dobro. Skloni se.« Podigoh zlatnog i prebacih ga preko ramena, držeći njegove ruke napred onako kako to čine vatrogasci. »Kreći«, naložih Retlitu. »Mislim da si lud.«

Retlit se osmehnu. »Hvala. Možda će mi zahvaliti što sam ga sklonio s ulice i darivati me kojom leptom«

»Ne znaš ti zlatne«, rekoh. »Ali ako to ipak učini, podeli sa mnom.«

»Svakako.«

Dva bloka odatle stanovala je Alegra. (Ali kao što rekoh, Sendi je mali, iako je dobro građen, tako da sam ga bez po muke nosio.) Na pola klimavog stepeništa Retlit reče: »Dobro je raspoložena.«

»Pretpostavljam da jeste.« Teret prebačen preko ramena postajao mi je prijatan.

Nisam u stanju da opišem mesto gde je Alegra stanovala. Mogu da opišem mnogo sličnih mesta: a mogu da opišem i kako je izgledalo

pre no što se ona uselila, jer sam poznao propalicu po imenu Pijana bubašvaba koji je spavao na tom podu pre nje. Znae već kako izgleda nepotrošiva plastika kada se istroši? Nerđajući metali kada ih progrize rđa? Bila je to otrcana rupa naprslih zidova, sa đubretom u uglovima i zarezima na prozorskom oknu kada je Pijana bubašvaba tamo držala svoju gomilu ćebadi bačenu u ugao. Ali od kada se u nju uselio projektujući telepata koji halucinira, ko zna šta je od nje postalo.

Retlit otvori vrata upravo u trenutku kada je došlo do eksplozije klasične lepote. »Uđite«, reče ona, praćena simfonijskim aranžmanom za dvadeset četiri lestvice, i celim horom. »Šta to nosiš, Vajme? Oh, zlatni!« A preda mnom se valjala ošamućujuća plima žute boje.

»Spusti ga, brzo ga spusti da pogledamo šta mu fali!« Na stotine očiju, mrlje svetlosti, svetlucava sočiva: spustio sam ga na dušek u uglu. »Ohhh...« zadahta Alegra.

I zlatni je ležao na narandžastim svilenim jastucima u barci od tikovine koju su vukli labudovi, praćeni flautama i bubnjevima.

»Gde ste ga našli? prožišta ona kružeći naspram meseca boje slonovače na svojoj metli. Posmatrali smo sjajnu barku, stotinama stopa ispod nas kako klizi po posrebrnoj vodi između litica.

»Pokupili smo ga na ulici«, odgovori Retlit. »Vajm je mislio da je pijan. Ali ne oseća se.«

»Je li se smejavao?« upita Alegra. Smeh se začu i poče da se razbija o stenje.

»Tja«, reče Retlit. »Neposredno pre no što se srušio.«

»Onda mora da je iz Un-dok ekspedicije koja se upravo vratila.« Komarci su nasrtali na nas kroz vlažno lišće paprati. Insekti su kružili oko listova, ometajući kapljice koje su padale poput stakla dok je, jedva vidljiva od palmi, barka promicala svetlom, sparnom rekom.

»Tako je«, reko, u panici veslajući unazad kako bih izbegao nilskog konja koji je pretio da prepri put mom kajaku. »Zaboravio sam da su se upravo vratili.«

»U redu«, Retlitu je dah zamaglio usne. »Nisam u toku. Prosvetlite me. Odakle su to oni došli?« Sneg je fijukao između puzavica, dok smo gledali za barkom koja je već bila gotovo stigla do belog obzorja.

»Iz Un-doka, razume se«, odvrati Alegra. Lajanje je oslabilo. »A šta si ti mislio odakle?«

Belo se zatamnelo i prešlo u crno, a barka je postala tačka što sija u galaktičkoj noći, pored koje promiču marljive komete.

»Un-dok je najudaljenija galaksija do koje se do sada stiglo«, objasnih Retlitu. »Oni su se upravo vratili prošle nedelje.«

»Bolesni«, dodade Alegra.

Zarih prste u stomak, u nadi da ću ščepati bol.

»Svi su se vratili bolesni...«

Groznica je svojom toplinom izazivala krvave mehurove u mojim očima: skliznuh na tie, širom otvorenih usta, dok mi je jezik visio preko usana...

Retlit se zakašlja. »Hajde. Alegra. Prestani! Ne moraš biti baš toliko dramatična!«

»Oh, strašno mi je žao Reti, Vajme.« Svežina, voda. Neprijatnost je nestala kada su brižne bolničarke žurno stale da ponovo spajaju komadiće dok sve nije postalo divno, ili toliko rogobatno užasno da se čak moglo smatrati lepim. »U svakom slučaju«, nastavi ona, »vratili su se s nekom boleštinom koju su tamo pokupili. Očigledno nije zarazna, ali oni je se neće otarasiti do kraja života. Svakih nekoliko dana iznenada ih uhvati kratka nesvestica. Prethodi joj histerično ponašanje. U pitanju je samo jedna od onih glupih stvari kojima još ništa ne mogu. To im ne smeta da i dalje budu Zlatni.«

Retlit poče da se smeje. Iznenada upita: »Koliko dugo su proveli tamo napolju?«

»Svega nekoliko časova«, odvrati Alegra. »Mora da je užasno dosadno.« A ja sam počeo da osećam blag svrab na nemogućim mestima, lopaticama, negde unutra u uvetu, na npercima. Da li ste ikad pokušali da se počešete po npercima?

»Pa«, reče Retlit, »hajde da sednemo i sačekamo da ga prođe.«

»Možemo da razgovaramo«, dodade spremno Alegra, »tako će nam brže proći...« i stotinu godina kasnije ona dovrši »...vreme.«

»Odlično«, reče Retlit. »Inače sam želeo da porazgovaram s tobom. Zbog toga sam uostalom i došao.«

»Oh, baš lepo!« obradova se Alegra. »Volim da razgovaram. Želim da pričam o ljubavi. Voleti nekoga (neiskaziva čežnja stade da mi kida utrobu, a zatim da me guši) »mislim stvarno voleti nekoga«

(čežnja je već dostigla ivicu agonije) »podrazumeva da si spreman da priznaš da osoba koju voliš nije onakva u kakvu si se prvobitno zaljubio, da ne odgovara predstavi koju si u prvi mah o njoj stekao: ali moraš biti u stanju da je i dalje voliš samo zbog toga što je nalik na tu predstavu i moraš izbeći da je omrzneš što je u stvari jako daleko od te tvoje predstave.«

Kroz nežnost koja je iznenada poništila sav bol, Retlitov glas je dopro iz mozaika dragulja koji ga je zaklanjao: »Alegra, ja želim da razgovaram o usamljenosti.«

»Oдох ja kući, deco«, rekoх. »Ispričaćete mi šta će se dogoditi sa šarmantnim princem kada se probudi.« Oni nastaviše da razgovaraju dok sam se ja mućio da pronađem izlaz bez Alegrine pomoći. Kada mi se u glavi razbistriло, na pola puta niz stepenište, nisam znao da li sam tamo proveo pet minuta ili pet godina.

Kada sam sledećeg jutra stigao u hangar, Sendi je punio osam stopa dugačke viljuške otpravljaca. »Za dvadesetak minuta vam stiže novi posao«, doviknu mi on sa skela.

»Nadam se da to nije opet neko ugrađivanje.«

»Pa.«

»Pakao«, rekoх. »Ne želim da se bakaćem sa tim i sličnim narednih šest nedelja.«

»Traži samo generalno podešavanje. Možda dva sata posla.«

»Zavisi od toga gde je bio«, primetih. »Gde je bio?«

»Upravo se vratio iz...«

»Nije važno.« Krenuh ka kancelariji. »Srediću knjige za protekliх šest meseci. Ne mogu to večno da odlažem.«

»Šefe!« Pobuni se Sendi. »Za to će vam biti potreban ceo dan.«

»Onda će biti bolje da odmah počnem.« Na vratima se okrenuh. »Ne uznemiravaj me.«

Ali razume se da sam izišao u radnom odelu čim je senka trupa pala preko kancelarijskog prozora, ostavio sam Sendiju pet minuta da ga pričvrsti i da se zabrine. Liftom se popeh do uskog mosta na visini od metar i pedeset. Kada sam se pojavio Sendi mi je uputio zahvalan osmeh sa svog ružnog lica punog ožiljaka. Zlatni je već počeo da izdaje uputstva. Kada sam stigao do njih i nakašljao se, zlatni se okrenuo prema meni i nastavio da govori, ne potrudivši se da ponovi ono što je već rekao, pretpostavljajući da ćemo se Sendi i

ja već snaći u tome. Već na prvi pogled videlo se da je ovaj Zlatni uspeo. Imao je na sebi besprekornu plavu tuniku, sa bronzanim kiltom, narukvicama i mindušama. Kosa mu je takode bila bronzano bela, koža crvenocrna, preplanula, a plavosive oči i čvrsto stisnute usne bile su ponosne, ponosne, ponosne. Dok sam ja čekao da izdaju uputstva, Sendi je tiho počeo da odlemljuje pečat od osam stopa na organumu kako bismo mogli da pridemo kolima radi provere.

Zlatni je konačno ućutao... jedino po tome ste znali da je završio... i oslonio je svojih šest i po stopa o ogradu, lupnuvši nekoliko puta nalakiranim, manikiranim noktima o cev. I on je imao onaj ružičasti nokat dugačak poput kakvog mača i bele pege na koži. Predoh na snast da pomognem Sendiju.

Radili smo nekih deset minuta kada se na uskom mostu pojavio jedan klinac, od možda kakvih osamnaest, devetnaest godina, bos i tamnopus, sa crnom kosom do ramena, u krpama pričvršćenim pojasom, koje mu nisu odgovarale po veličini, i sav prljav. Palčeve je zadenuo za metalne karike: zlatni.

U prvi mah sam pomislio da je izišao iz broda. Ali potom sam shvatio da je upravo ušao u hangar spolja i popeo se liftom.

»Hej, burazeru!« Zlatni klinac zataknu palčeve za opasač dok smo Sendi i ja posmatrali šta se događa sa snasta na boku trupa. »Dosta mi je muvanja po ovom Zvezdanom ponoru. A i švorc sam. Kuda se spremaš?«

Zlatni muškarac ponovo lupnu noktima. »Gubi se, daleki rođače.«

»Ma hajde, burazeru, povezi me svojim čamcem za spašavanje sa ove gomile đubreta do nekog pogodnijeg mesta.«

»Gubi se ili ću te ubiti.«

»Ma hajde, burazeru, ja sam tek klinac ostavljen u ovom zaboravljenom delu neba. Hajde...«

Plavokosi se iznenada okrenu od ograde, zgrabi četiri stope dugačku cev koja je o nju bila oslonjena u njegovoj blizini i zamahnu njome tako snažno da se začulo šištanje. Crnokosi odrpanac odskoči unazad i ispod svojih krpa izvuče nešto crno što se posle jednog pokreta onog izraslog nokta pretvorilo u sedam stopa dugačku oštricu. Šipka ponovo polete kroz vazduh, zakači dečaka po ramenu, a zatim se uz zveket spusti o trup. On vrisnu i posrnu

pravo napred. Dva tela se uhvatiše ukoštac, okrenuše, padoše. Začu se neko mrmorenje, i šake muškarca skliznuše sa odrpančevog vrata. Dečak se posrćući uspravi. Niz toplu oštricu slivala se krv.

Čoveka zahvati poslednji grč; on se preokrenu zaprljavši uski most, poče da se kotrlja, te prođe ispod ograde i pade... sa visine od dve stotine pedeset stopa na cementni pod.

Klik. Isključi se struja u nožu. Zlatni obrisa zgrušanu krv o slabinu, pijunu preko ograde i blago reče: »Nije mi to nikakav rođak.« Klik. Nestade i same oštrice. On krenu niz uski most.

»Hej!« pozva ga Sendi, kada je povratio glas, »a šta će biti sa... hoću da kažem... pa, mislim sa tvojim brodom!« Medu zlatnima ne postoji nikakav zakon o nasleđivanju... postoje samo zakoni pljačke.

Zlatni se osvrnu. »Poklanjam ti ga«, procedi on. Rame mora da ga je strašno bolelo, ali je ušao u lift kao da ulazi u telefonsku kabinu. To znači biti zlatni.

Sendi je bio užasnut i zbunjen. Iza te njegove neverovatne ružnoće skrivalo se ono naročito kukavno zaprepaštenje koje se sreće kod jako osetljivih osoba kada ih neko povredi.

»Ovo ti je prvi put da si video nešto slično?« Bilo mi ga je žao.

»Pa, slučajno sam dospeo u Džergov bar nekoliko časova posle onog pokolja. Ali oni koji su ga započeli bili su pijani.«

»Pijan ili trezan«, rekoh. »Veruj mi, to ne utiče mnogo na čovekovo ponašanje.« Zavrteh glavom. »Stalno zaboravljam da si ovde svega tri meseca.«

Uznemireni Sendi pogleda dole prema telu na podu. »Šta ćemo s njim? I sa brodom, gazda?«

»Pozvaću kola da ga pokupe. Brod je tvoj.«

»Auh?«

»Poklonio ti ga je. Potvrđiću to na sudu. Potreban je samo jedan svedok. Ja.«

»A šta ću ja sa njim? Hoću da kažem, morao bih da ga odvučem do otpadne stanice ako želim da dobijem nagradu. Čujte, gazda, ja ću ga pokloniti vama. Prodajte ga ili učinite s njim šta vam drago. Ja bih se ionako čudno osećao da je moj.«

»Ne želim ga. Pored toga, onda ne bih mogao da budem svedok jer bih tako bio umešan u transakciju.«

»Ja ću biti svedok.« Retlit iziđe iz lifta. »Sve sam video dok sam ulazio. Ovo mesto je baš akustično.« On ponovo zviznu. Začu se odjek. Retlit na trenutak zatvori oči. »Tavanica je visoka otprilike... stotinu dvadeset stopa. Šta kažeš, a?«

»Sto dvadeset sedam«, odvratih.

Retlit slegnu ramenima. »Trebalo mi više vežbe. Hajde, Sendi, ja ću posvedočiti da si ga ti njemu poklonio.«

»Ti si maloletan«, primeti Sendi. Sendi nije voleo Retlita, i ja sam mislio da je to zbog toga što je Retlit bio divalj i naprosto je sijao, dok je Sendi bio trom i ružan. Iako je Sendi stalno isticao da se kod mene samo privremeno zaposlio, sećam se svojih upornih maštanja o odlasku kada sam tek stigao na Zvezdani ponor. Bilo je tako lako zamisliti Sendija kako i posle trideset godina radi ovde kao mehaničar. Retlit je predstavljao ulaštenog majmuna koji se ovde zadržao tri nedelje. Ko zna gde će biti po isteku još tri. »Zar ne bi trebalo da si na poslu kod Pološke?« upita ga Sendi, ponovo se okrenuvši prema organumu.

»Pauza za kafu«, odvrati Retlit. »Ako nameravaš da ga se odrekneš, Sendi, mogu li ja da ga uzmem?«

»Pa da pokupiš nagradu za spašavanje broda? Do đavola, ne!«

»Ne treba mi zbog nagrade. Poklonio bih ga.« Sendi ponovo podiže pogled. »Bah. Da ga daš nekom drugom. Hajde da zatvorimo krug, pokloni ga meni, važi?«

»Baš si blesav, mališa« reče Sendi. »Čak i kada bih ti dao brod, kako misliš da mi platiš za rad na njemu?«

»Ah, bićeš gotov za nekoliko časova. Ionako si već pola posla obavio. Pretpostavljam da ćete obaviti i podešavanje. Vajme, koliki ćeš mi profesionalni popust dati? Ja sam samo običan majmun, ali još sam u igri.«

Šaljivo ga lupnuh po crvenom potiljku. »Ma, hajde, mališa«, rekoh. »Pomozi mi da počistim ono dole. Sendi, završi posao, važi?«

Sendi nešto promrmlja i zavuču obe šake nazad u organum.

Čim su se vrata na liftu zatvorila, Retlit upita: »Daćeš mi ga, Vajme, zar ne?«

»To je Sendijev brod«, rekoh.

»Ako mu ti kažeš da mi ga da, on će te poslušati.«

Nasmejah se. »Kaži mi kakvim se pokazao taj tvoj zlatni kad se povratio. Pretpostavljam da brod želiš zbog njega. Kojoj vrsti pripada?«

Retlit zakači prste za žičani zid kaveza lifta i osloni se o drugu stranu leđima. »Postoje samo dve vrste zlatnih.« On stade da se klata s jedne na drugu stranu. »Zli i glupi.« Ponavijao je standardnu rečenicu koja je kružila po Zvezdanom ponoru.

»Nadam se da je tvoj glup«, rekoh, misleći na onu dvojicu koji su maločas zagorčali Sendiju današnji dan, a meni uzburkali.

»Šta ima gore od toga?« Retlit slegnu ramenima. Tako glasi nastavak one rečenice. Kada neki zlatni nije sasvim zao, on ispoljava izvesnu vrstu nepromišljenosti kojom ugrožava ostale ljude... sećate li se onoga koji se umalo nije zaletio u moj brod ili onih koji se nisu potrudili da donesu Kiberov protivotrov? »Ali ovaj je...« Retlit ustade »...neverovatno glup.«

»Još juče si ih mrzeo. A danas želiš jednom od njih da pokloniš brod?«

»On nema brod«, objasni mi Retlit smireno, kao da je to opravdavalo promenu njegovog stava prema njima. »A pošto je bolestan teško da će naći posao osim ako sam sebi nešto ne obezbedi.«

»Shvatam.« Odbismo se od silikonskog jastuka. Gurnuh vrata i uputih se prema kancelariji. »Šta se sve dešavalo posle mog odlaska« Mora da sam propustio najbolji deo večeri.«

»Jesi. Da li će mi odista biti potrebno toliko sna kad prekoračim trideset petu?«

»Mani se tričarija i ispričaj mi što se dogodilo.«

»Pa...« Retlit se osloni o dovratnik kancelarijskih vrata dok sam ja pozivao mrtvačnicu. »Pošto si ti otišao, Alegra i ja smo još izvesno vreme pričali, dok konačno nismo postali svesni da se zlatni probudio i da nas sluša. Zatim nam je rekao da smo divni.«

Podigoh obrvu. »Mmmm?«

»Tako smo i mi reagovali. Ali on je to ponovio, rekavši da je naš razgovor, naš način razmišljanja i naš stil nešto najlepše što je ikada video. »Šta si sve video?« upitasmog ga. I on počeo da nam priča.« Retlit prestade da diše razmišljajući o nečemu, a zatim to provali iz njega. »Oh, Vajme, na kakvim je samo mestima bio! Šta je sve činio!

Predeli u kojima je gladovao, pakao u kome je morao da legne i odspava jer više nije mogao da ostane budan, ili raj kroz koji je proleteo vrišteći! Oh, sve te stvari o kojima nam je pričao! A Alegra ih je gotovo učinila stvarnim tako da smo se svi ponovo našli tamo, upravo onako kako je to činila kada je bila psihijatar! Priče, mesta, stvari...«

»Zvuči kao da se odista nešto dešava.«

»Ničeg nije bilo!« on se naglo pribra. »Sve je to proizlazilo iz suza koje su tekle iz naših očiju, iz zujanja u našim ušima, iz ukusa naše vlastite pljuvačke. Bila je to samo halucinacija, Vajme! Ništa od toga nije bilo stvarno.« Tu njegov glas počeo da se gubi između dve oktave koje su usledile. »Ali ta stvar o kojoj sam ti pričao... ogromna... istovremeno i živa i mrtva, nalik na zvezdu... daleko u nekoj drugoj galaksiji. E pa, on ju je video. I sinoć, to razume se nije bilo stvarno, ali... gotovo da sam je čuo... kako peva!« Oči su mu bile ogromne, zelene i sjajne. Zavideo sam svakome ko je bio u stanju da kod dece poput Alegre i Retlita izazove ovakvu reakciju.

»I tako smo odlučili...« glas mu se ponovo ustalio s prave strane srednjeg C... »pošto je on ponovo zaspao, a mi ostali da ležimo još izvesno vreme budni, pričajući kako ćemo pokušati da mu pomognemo da se vrati napolje. Zato što je tamo... tako divno!«

»Baš lepo«. Kada sam obavio razgovor ustao sam sa stola. Sedeo sam na ivici. »Posle posla pozivam te na večeru, pa ćeš moći da mi ispričaš sve o stvarima koje vam je prikazao.«

»On je još tamo, kod Alegre«, reče Retlit... bespomoćno. Bio mi je potreban trenutak da shvatim. »Odmah čim završim posao vraćam se tamo.«

»Oh«, primetih. Izgleda da ja nisam bio pozvan.

»Prava je sramota«, primeti Retlit kada izidosmo iz kancelarije, »što je toliko glup.« On baci pogled na mrlju na betonu i zavrte glavom.

Vratio sam se knjigama, a onda se pojavio Sendi »Posao obavljen. Šta kažete da svratimo na jedno pivo, a gazda?«

»U redu«, odvratih iznenađeno. Sendi, koliko je bio društven toliko je bio i lep. »Želiš da popričamo o nečemu?«

»Aha.« Izgledalo je da mu je pao kamen sa srca.

»Još ti se vrzma po glavi ono što se jutros dogodilo, a?«

»Aha«, ponovi on.

»Postoji razlog za to«, odvratih kada sam bio spreman da pođem.
»To ima neke veze sa psihologijom zlatnih. Zloba i glupost, kao što svi govore. Ali bez obzira kako to utiče na njih to ih štiti od potpunog ludila posle granice od dvadeset hiljada svetlosnih godina.«

»Bah. Znam, znam.« Sendi stade da se premešta s noge na nogu jer mu je zbog nečega bilo neugodno. »Ali nisam o tome želeo da razgovaram.«

»Stvarno?«

»Hmmm.«

»Pa?« upitah posle izvesnog vremena.

»Radi se o onom malom, onom kome ćete dati brod.«

»Retlitu?«

»Aha.«

»Nisam još odlučio da li da mu dam brod«, slagah. »Pored toga, on, pravno gledano, pripada tebi.«

»Daćete mu ga«, primeti Sendi. »I nije mi stalo, mislim za brod. Ali, gazda moram s vama da razgovaram o tom klinцу.«

Nešto u vezi sa Sendijem...

Nikada pre, nije mi palo na pamet da je za njega Retlit nešto više od običnog zanovetala. A sada se činilo da je iskreno zabrinut za mene. Postao sam radoznao. Tek kad smo stigli u bar i kad je popio dva piva... dok sam ja pio toplo mleko sa medom... uspeo je da sažvaće i uobličiti ono što je želeo da mi saopšti.

»Gazda, shvatite da sam ja bliži Retlitu nego vi. Ne samo po godinama. Moj život je sličniji njegovom od vašeg. Vi u njemu vidite sina. A ja mlađeg brata: naučio sam ga svim trikovima. Ne razumem ga u potpunosti, ali ipak ga bolje poznajem od vas. Bilo mu je teško u životu, ali ne baš onoliko koliko vi to mislite. Oduzeće vam... ne mislim na novac... sve čega će moći da se dočepa.«

Odakle sad pa to nisam znao, ali nije mi se dopadalo. »Neće mi oduzeti ništa što neću hteti da mu dam.«

»Gazda?« upita me iznenada Sendi. »Imate li dece?«

»Devetoro«, odgovorih. »Imao sam. Ne viđam one koji su preostali, za koje su roditelji uvek bili podjednako srećni... svi sem jednog. A ona je bila dovoljno razborita te se ponašala kao i ostali dok je bila živa.«

»Oh.« Sendi ponovo začuta. Iznenada poče da pretura po džepu jednodelnog odela, te izvuče tri inča debeo porta-piks. Te velike, debele šake koje sam učio kako da valdom podigne jaje i da ga ne razbije, nespretno su preturale po pretincima. »I ja imam decu«, reče on. »Evo. Sedmoru«.

A na ekranu porta-piksa pojavila se bučna kikitava skupina malih majmuna, na prvi pogled se videlo da su njegovi. Mladima su nedostajale samo akne. Čak su se i premeštali s jedne noge na drugu. Stali su da mašu, a iz zvučnika sa stražnje strane se začulo: »Zdravo, ta! Kako si, ta? Ta, mama kaže da ti poručimo da te volimo! Ta, ta, brzo nam se vrati!«

»Sada nisam s njima«, reče on dok mu se grlo stezalo. »Ali vratiću se čim sakupim dovoljno novca da ih sve izvučem iz te paklene rupe u kojoj se sada nalaze i celu grupu priključim nekoj drugoj grupi za rađanje pristojne veličine. Tamo sada ima svega dvadeset troje odraslih i stanje je odavno postalo loše. Prvenstveno zbog toga, sam otišao. Situacija je bila takva da niko ni sa kim više nije mogao da razgovara. To je loše uticalo na sve naše klince kojih je bilo trideset dvoje kada sam otišao. Ali uskoro ću biti u stanju da to sredim.«

»Od plate koju kod mene dobivaš?« Sve ovo sam tada prvi put čuo; to je bila moja prva reakcija. Druga, koju nisam glasno izrekao bila je: zašto onda, do đavola, ne uzmeš taj brod i nekako ga ne prodaš! I najveći romantičari kada predu četrdesetu i kada su sami svoji poslodavci postaju praktičari, kada je novac u pitanju.

Sendi lupi pesnicom po baru. »Upravo to pokušavam da vam nekako saopštim, gazda! U vezi sa vama i Retlitom. Svi ste vi uverteli sebi u glavu da je ovo ovde sve! Kraj! Razume se, čovek mora da prihvati neka ograničenja, ali ona prava. Takode se podrazumeva da, morate priznati, postoje određeni pravci u kojima ne možete dalje. Ali kada to jednom učinite, otkrićete da postoje drugi u kojima možete ići koliko god to želite. Čujte, ja ne mislim da se movam po Zvezdanom ponoru celog života! Ako bih uspeo da se vratim prema središtu Galaksije, zaradim dovoljno novca da stignem kući, odgojim porodicu onako kako ja to želim, to bi za mene predstavljalo napredovanje, koje premašuje čak i ovu tačku ovde. Ne nazadovanje.«

»U redu«, rekoh. Tihi Sendi me je iznenadio. I dalje sam se pitao zašto ne želi da uzme nagradu za taj brod koji mu je dopao šaka, ako mu je povratak kući sa novcem u džepu bio toliko važan. »Drago mi je što si mi pričao o sebi. Ali kakve sve to veze ima sa Retlitom?«

»Ah. Retlit.« On vrati porta-piks u džep na odelu. »Gazda, Retlit bi lako mogao biti vaš klinac. Želite da ga savetujete, da mu pružite prijateljstvo i zaštitu koji su mu bili uskraćeni, a vi to niste mogli da podarite svojoj deci.

Ali Retlit je takode i dete kakvo sam ja bio pre otprilike deset godina, bez mesta boravka, odredišta, nesvestan vrednosti koje bi mu pomogle da odredi svoj put, umešan u sve moguće pogrešne stvari, uglavnom što nisam bio siguran koje su to prave stvari.«

»Ne mislim da si baš toliko sličan Retlitu«, rekoh mu. »Mislim da bi ti želeo da jesi. Zar si činio baš sve ono što je i Retlit uradio? Jesi li ikada napisao roman?«

»Pokušao sam da napišem trilogiju«, odvrati Sendi. »Bila je užasna. Ali pomogla mi je da se oslobodim nekih stvari. I tako sam ja izvukao nešto iz tog posla, iako niko drugi nije od njega imao nikakve koristi, a to je ono što je važno. Jer sada sam ja, gazda, zbog toga postao bolji mehaničar. Dok sam sebi ne priznam da nešto ne mogu da radim, teško mi je da radim ono što mogu. To isto važi i za Retlita. I za vas. To se zove sazrevanje. A Retlitu nećete pomoći ako mu poklonite brod kojim ne ume da upravlja.«

Kada je pomenuo *sazrevanje*, nečeg sam se setio. »Sendi, da li si kao klinac ikada napravio ekologarijum?«

»Nisam.« Ta reč ga je čak zbunila, činilo se da čak i ne zna šta ona znači.

»Nisam ni ja«, rekoh mu. Zatim se osmehnuh i lupnuh ga po ramenu. »Možda pomalo ličiš i na mene, a? Hajde, da se vratimo na posao.«

»Još nešto«, počeo Sendi. Nije baš izgledao preterano srećan kada je ustao sa barske stolice. »Gazda, taj klinac će vas povrediti. Ne znam kako, ali čini mi se da se trudi da pronađe najbolniji način. To sam želeo da vam kažem, gazda.«

Nameravao sam da ga podstaknem da što pre uzme brod, ali on mi je, čim smo se vratili u hangar, predao ključeve pre nego što sam išta uspeo da kažem, i otišao. Kada savete počnu da vam dele ljudi koji

bi trebalo da raščičavaju vlastite probleme... e pa, bilo je kod Sendija nečeg što mi se nije dopadalo.

Ako već ne mogu noću dugo da šetam u društvu, onda to činim sam. Tumarao sam po Ivici, vetar sveta bio je slab, a zvezdani splet, ogromno ogledalo koje je sakupljalo toplotu i lebdelo devet hiljada milja daleko od ponora, upravo je izišao. Neodređeno je podsećao na Mesec gledan sa Zemlje, samo što je bio dvostruko veći, savršene srebrne boje, i tokom tri i po dana koliko je bio okrenut prema nama, uvek je bio pun.

A onda sam, ispred sebe, na mestu gde je ograda bila polomljena, ugledao Retlita kako baca kamenčiće preko Ivice. Stajao je oslonjen o stup svetiljke, dok mu se košulja na leđima nadimala i spuštala.

»Hej, mali! Zar onaj zlatni nije više kod Alegre?«

Retlit me je ugledao i slegnuo ramenima.

»Šta je?« Upitah ga kada sam mu se približio. »Jesi li večerao?«

On ponovo slegnu ramenima. Imao je metabolizam poput gavrana, tako da nije morao da jede po dvadeset četiri sata. »Hajde. Obećao sam ti jedan obrok. Zašto si tako smrknut?«

»Bolje mi kupi piće.«

»Poznat mi je tvoj lažni imidž«, rekoh mu. »Ali prvo ćemo jesti. Možeš dobiti mleko koje ću i ja piti.«

Nije se bunio, nije protestovao zbog nepravедnih zakona u vezi sa točenjem pića. Krenuo je za mnom.

»Hajde, mališa, poveri se svom dedi. Zar više ne želiš onaj brod?«

Odjednom me je ščepao za mišicu belim, koštunjavim prstima. Mišica mi je prilično razvijena tako da nije mogao da je obuhvati šakama. »Vajme, moraš privoleti Sendija da mi ga sada pokloni! Moraš«

»Poveri mi se, momče.«

»Alegra.« Procedi on. »I onaj zlatni. Mrzim zlatne, Vajme. Oduvek sam ih mrzeo. Samo je još teže ako nekog zavoliš, pa ga onda omrzneš.«

»Šta se dešava? Šta rade?«

»On priča. Ona halucinira. I nijedno od njih uopšte ne obraća pažnju na mene.«

»Shvatam«

»Ništa ti ne shvataš. Ti ne razumeš vezu između mene i Alegre.«

To znači da sam bio jedini koji ih je oboje sreo, a nije razumeo. »Poznato mi je da ste veoma dragi jedno drugom.« Još se što šta moglo reći.

I Retlit je rekao. »Čak se i ne sviđamo baš mnogo jedno drugom. Ja joj nabavljam lek otkad je stigla. Suviše je bolesna da bi sada mnogo izlazila. Kada sam bio loše raspoloženih ponekad imao svetle trenutke, svejedno, sve sam uvek sa njom delio, a ona je za mene stvarala slike svega toga što smo zajedno istraživali i... učili razne stvari. Dok je bila psihijatar u službi vlade, mnogo je naučila o radu ljudskog organizma. Mnogo čemu je mogla da me poduči, stvarima koje je trebalo da znam.« Petnaestogodišnja devojčica bivši psihijatar, narkoman? To je ista ona zrelost koja je iznedrila i trinaestogodišnjeg romanopisca. Treba se na to navići. »Sada mi je potrebna gotovo u istoj onoj meri u kojoj je njoj potreban njen... lek.«

»Jesi li rekao zlatnome da si mu nabavio brod?«

»Još nisi potvrdio da ga slobodno mogu uzeti.«

»E pa evo, sada ti kažem da možeš. Zašto se ne vratimo tamo i kažemo, mu da može odmah da krene? Ako se potrudimo da to zvuči malo uljudnije, ne misliš li da bi nam trik mogao upaliti?«

Ništa mi nije govorio. Lice mu je jednostavno ponovo postalo veoma živo.

»Poći ćemo odmah čim nešto pojedemo. Do đavola, častiću te pićem. Možda ću čak i ja jedno popiti s tobom.«

Alegra je bila nevidljiva kada smo stigli. »Oh, Retlite, vratio si se! Zdravo, Vajme, tako mi je drago što ste obojica ovde. Noćas je sve tako divno!«

»Zlatni«, reče Retlit. »Gde je zlatni?«

»Nije ovde.« Trenutnu senku tuge smenila je patvorena veselost. »Ali, vratiće se!«

»Oh«, primeti Retlit. Glas mu je odzvanjao duž dugačkih hodnika zlatne odsutnosti koji su krivudali kroz prostoriju. »Nabavio sam mu brod. Biće samo njegov. Upravo je prošao podešavanje. Može krenuti kad god to poželi.«

»Evo ključeva«, dodadoh, vadeći ih iz džepa kako bih naglasio važnost trenutka. »Slučajno ih imam kod sebe.«

Kada sam ih predao Retlitu počeo je vatromet, začuo se aplauz i zvuk mesinganih fanfara. »Oh, pa to je divno. Predivno! Jer, zamisli

samo, Retlite? I ti Vajme?»

»Šta da zamislim?» upita Retlit. »Ne znam.«

»Ja sam zlatni.« Zavika Alegra sa ramena razdragane gomile koja se probijala kroz mnoge hiljade onih koji su se divili.

»Auh?»

»Ja, baš ja, ja sam u stvari jedan pošteno – dobri zlatni. To sam upravo danas otkrila.«

»To je nemoguće«, reče Retlit. »Suviše si stara da bi se to tek sada ispoljilo.«

»To ima neke veze s mojim lekom«, stade da objašnjava Alegra. »Tako je strašno komplikovano.« zidovi su bili obloženi anatomskim kartama, muzika Stokhauzenova. »Nešto u mom leku sprečavalo je da se ranije ispolji, dok ovaj zlatni nije našao način da stigne do mene i da sve to izvuče iz najvećih dubina mog bića, dok nije provalilo, lepo, divno i... zlatno! Upravo je otišao do Karlsonove laboratorije sa uzorkom urina da naprave konačnu proveru hormona. Rezultat će mu saopštiti za oko jedan sat i on će se vratiti s mojim zlatnim opasačem. Ali on je već ubeden da sam ja zlatna. A kada se vrati s tim pojasom, nameravam da pođem s njim prema drugim galaksijama, u svojstvu šegrta. Nameravamo da pronađemo lek za njegovu bolest i nešto što će mene osloboditi uzimanja mog leka. On kaže, ako je pred tobom cela vaseljena po kojoj lutaš, možeš da pronađeš sve za čim tragaš. Ali potrebno ti je sve... ne samo jedna gusta gomila od nekoliko milijardi zvezda, negde po strani, u uglu. Oh, Retlite, slobodna sam, u onoj meri u kojoj si ti to želeo da budeš! Dok te nije bilo, on mi je... pa, učinio nešto što je bilo... *zlatno!* To je otkočilo moju hormonalnu neuravnoteženost.« Prizor smo primili putem svih pet ćula. Melodičnu ekstazu prekinuo je zveket ključeva koje je Retlit hitnuo u zid.

Otišao sam sa veoma čudnim osećanjem. I Retlit se spremao da pode, ali Alegra ga je pozvala da se vrati. »Oh, nemoj samo tako da odeš, Reti! Ponašaj se kako priliči tvojim godinama. Zar nećeš da ostaneš i učiniš mi još jednu uslugu?»

I tako je on ostao. Kada sam se iskobeljao s tog mesta i krenuo kući, stalno sam se sećao onog što je Alegra rekla o ljubavi.

Narednog dana smo iznenađujuće glatko obavljali sve poslove. Pološka me je nazvala oko deset da me pita znam li gde je Retlit, jer

se tog dana nije pojavio na poslu. »Siguran si da mali nije bolestan?«

Rekao sam joj da sam ga video prethodne večeri i da je s njim uglavnom sve bilo u redu. Pološka ispusti jedan odvratni zvuk i spusti slušalicu.

Sendi je otišao s posla nekoliko minuta ranije, kao što je činio cele ove nedelje, kako bi stigao na poštu pre zatvaranja. Rekao je da očekuje pismo od svoje grupe. Čudno sam se osećao što sam poklonio njegov brod. Bilo je to krajnje nezrelo s moje strane. Ali on nije ni pomenuo da ga želi, a Retlit je i dalje činio Alegri usluge, tako da će, možda na kraju sve biti dobro.

Mislio sam da posetim Alegru te večeri. Ali morao sam da završim šestomesečni obračun. Otišao sam do kancelarije, uključio kompjuter i spremio se da na poslu ostanem do kasno.

Nešto posle jedanaest još sam sedeo na istom mestu; iznenada zatreperi svetlo na ulazu, što je značilo da je neko otvorio hangarska vrata. Ja sam ih bio zaključao. Sendi je imao ključeve kako bi mogao rano da ude unutra. Znači, to je bio Sendi. Upravo sam se spremio da napravim pauzu, te pomislih da je provedem u kraćem razgovoru s njim. Imao je običaj da svraća ovamo u krajnje neobična vremena kako bi dovršio kakav sitniji posao. Čekao sam da dođe u kancelariju. Ali on to nije učinio.

A onda se igla na strujnom manometru, koja je prethodno bila blizu nule, jer je bio uključen samo mali kancelarijski kompjuter, pomerila do broja sedam. To je značilo da je uključen neki od većih delova opreme.

Trebalo je obaviti neko čišćenje, ali ono nije zahtevalo uključivanje nečeg tako velikog. Namrštivši se, isključio sam kompjuter i izašao iz kancelarije. Prvi veliki otvor u hangarskom krovu zaklanjala je kupola Retlitovog (Sendijevog) mog broda. Svetlost zvezdanog spleta obasjavala je jednu njegovu stranu, zatim se uplitala u tananu mrežu liftova, uskih mostova, konopaca za zatezanje i kuka na snastu. Ostala dva otvora bila su prazna i srebrni krugovi prečnika dve stotine metara prodirali su kroz skupne snasti te se zaustavljali na betonskom podu. Tada sam ugledao Sendija.

Stajao je u krugu svetlosti koja je dopirala kroz poslednji otvor, zureći u zvezdani splet čiji se sjaj gubio na njegovom rošavom licu.

Kada je podigao levu šaku... kada je počela da se kreće, pomislio sam da izgleda suviše velika... svetlost se zadržala na srebrnim zglobovima učiteljevih rukavica koje je imao na rukama. Postalo mi je jasno kuda je oticala energija.

Kada je šaku podigao iznad glave, našao se u senci petnaest stopa visoke hvataljke koja se zaljuljala iz tame oponašajući kretanje mehaničke rukavice. On spusti šaku do lica sa savijenim prstima. Metalne kandže koje su se spustile obujmiše ga i počеше da podrhtavaju. Nešto u vezi s... pokušavao je da se ubije.

Potrčah prema tim oklevajućim, razjapljenim kandžama, skočih u njihov zahvat i preko njegovog ramena gurnuh mišicu u kontrolnu rukavicu, upravo u trenutku kad je počeo da steže prste. Kao što već pomenuh, imam krupne mišice, ali kada su se te kandže spojile, bilo je prilično tesno. Sendi je plakao.

»Ti glupavi«, stadoh da vičem na njega, »neodgovorni, infantilni stvore ptičjeg mozga...« konačno sam uspeo da mu skinem rukavicu »...detinjasti...« A potom rekoh: »šta se to, do đavola, dešava s tobom?«

Sendi je sada sedeo na podu s glavom uvučenom među ramena. Zaudarao je.

»Slušaj«, počeh dok sam manevrišući vraćao kran na mesto pomoću kontrola za izvođenje grubih pokreta na zglavku rukavice, »nemam ništa protiv da skočiš preko lvice. Pola ograde ionako nedostaje. Ali nemoj ovamo da mi dolaziš i petljaš po alatkama. Glavu možeš slobodno malo da stegneš, ali ne i da upropastiš moju rukavicu. Otpušten si. A sada mi reci, šta nije u redu?«

»Znao sam da neću uspeti. Nije trebalo ni da pokušavam. Znao sam...« Glas su počeli da mu prekidaju jecaji. »Ali mislio sam možda...« Pored njegove leve šake nalazio se porta-piks sa polomljenim ekranom. I zgužvan list papira.

Skinuh rukavicu i hvataljka prestade da zuji dvadeset stopa iznad nas. Podigoh papir i izravnah ga. Nisam nameravao sve da pročitam.

Dragi Sendforde,

stanje je bilo teško kada si otišao, ali ne i nepodnošljivo i čini mi se da smo se svi oslobodili velikog pritiska otkad si nas ti napustio. I deca se polako navikavaju da te nema, iako je Bobi – D u početku

mnogo plakala. Sada više ne. Dobili smo tvoje pismo i bilo nam je drago što čujemo da ti je krenulo nabolje, mada je Henk kazao da je trebalo već ranije da pišeš, te je bio jako ljut. Meri je pokušala da ga smiri, ali on je samo rekao: »Kada se oženio vama svima, oženio se i sa mnom, do đavola, te stoga i ja imam podjednako pravo da se ljutim na njega kao i vi«, a to je tačno, Sendforde, a ja ti pišem ono što je rekao, jer to je navod i smatram da bi trebalo tačno da znaš sve što je bilo izgovoreno, naročito stoga što to izražava ono što mi svi osećamo na ovaj ili onaj način. Naveo si da bi mogao da nam pošalješ nešto novca, ako te želimo nazad, što ne bi bilo loše, mislim na novac, iako je Laura rekla da će se razvesti od nas ako to napišem, ali neće, jer i ja poput Henka imam prava da kazem šta osećam a to je: »Da, smatram da bi trebalo da pošalješ novac, naročito posle one neprijatnosti neposredno pre tvog odlaska. Ali svi smo se složili da ne želimo da se vratiš. I radije nećemo primiti novac ako je to uslov.

Teško je to napisati, ali je tako. Kao što si već verovatno shvatio, tvoje pismo je unelo priličan nemir među nas. Voleo bih... po čemu se razlikujem od drugih te su stoga i tražili od mene da ti napišem ovo pismo... da se ponovo javiš kako bih mogao da pratim šta radiš, jer sam te nekad mnogo voleo i nikad nisam mogao da te omrznem. Ali poput Bobi – D i ja sam prestao da plaćem.

Iskreno tvoj...

Pismo je bilo potpisano sa *Džozef*. U donjem uglu nalazila su se imena ostalih muškaraca i žena iz grupe.

»Sendi?«

»Znao sam da me neće primiti nazad. Nisam se, u stvari, ni potrudio da me prime, zar ne? Ali...«

»Sendi, ustani.«

»Ali *deca*«. prošaputa on. »Šta će biti sa decom?«

S drugog kraja hangara začuo se neki zvuk. U otvorenim vratima na trećem spratu bočnog dela broda stajao je zlatni, onaj koga smo Retlit i ja našli na ulici. Sećate se kako izgleda? Mora da su se on i Alegra uvukli unutra dok smo se Sendi i ja borili sa Valdom. Verovatno su želeli da se izgube što je moguće brže, pre no što Retlit izazove neku ozbiljnu nepriliku ili pre no što se ja predomislim i zatražim da mi vrate ključeve. Cela ova primopredaja broda protekla

je bez svedoka. Zvuk je izazvalo kretanje lifta prema vratima. »Deca...«, ponovo prošaputa Sendi.

Vrata se otvoriše i jedna prilika stupi na belu svetlost. Ali to je bio Retlit! Ugledao sam Retlitovu crvenu kosu, zlatnu naušnicu, njegovo klimavo kretanje, kada se uputio prema otvoru. Ali i niti žutog metala oko njegovog pasa.

Zbunjen, začuh zlatnoga kako ga doziva: »Unutra je sve u redu, brate. Odvešće nas gde god poželimo.«

A Retlit povika: »Oslobodio sam sve držače, brate. Pođimo!« Njihovi glasovi odzvanjali su hangarom. Sendi začkilji i podiže glavu.

Kada je Retlit uskočio kroz otvor, zlatni mu prebaci ruku preko ramena. Ostadoše tako da stoje trenutak, gledajući jedan u drugoga, a zatim se Retlit okrenu da pogleda dole prema hangaru, nazad prema svetlu koji se spremao da napusti. Ne znam da li je bio svestan našeg prisustva ili ne. Čim su se vrata zatvorila, brod je počeo da zavija.

Povukoh Sendija nazad prema šok-odaji. Nisam još ni zatvorio vrata kada se začula grmljavina od koje sam gotovo ogluveo. Mislim da je ta buka povratila Sendija. I u mojoj glavi je usled nje nešto prepuklo i slomljeni delići su pali na pogrešna mesta.

»Sendi«, rekoh, »moramo da krenemo!«

»Auh?« Borio se protiv svog pijanstva, a verovatno i protiv muke u stomaku »Neću nikud da idem«

»Hoćeš, hoćeš. Budi ubeden da te neću ovde ostaviti samog.«

Kada smo stigli do pola stepeništa sinu mi da ona nije bila s njima. Bilo mi je svejedno. Nije bila s njima u brodu?

»Moj lek. Molim vas, zar ne možete nabaviti moj lek? Moram ga dobiti, molim vas, molim vas... molim vas.« Prišavši vratima čuo sam nečujan, piskutav glas. Otvorih vrata.

Alegra je ležala na dušek, širom otvorenih ružičastih očiju, a bela kosa kovrčala se oko lobanje koja je počela da ćelavi. Bila je neverovatno mršava, a nepodsečeni nokti su joj bili crni poput Sendijevih zglobova; ona nije mogla to da opravda nošenjem rukavica koje ispuštaju grafit. Sav sam se naježio ugledavši naslage prljavštine na njenoj providnoj koži bez pigmenata. Lice joj je bilo zbrčkano oko usana i ličilo je na ožiljak. »Moj lek. Vajme, jesi li to ti? Ti ćeš mi doneti lek, zar ne, Vajme? Zar mi nećeš doneti moj lek?«

Usta joj se nisu pokretala, ali glas se i dalje čuo. Bila je toliko slaba da je mogla da projektuje još jedino na čujnom nivou. Tada sam prvi put video Alegru bez njenog ogrtača od halucinacija i to me je porazilo.

»Alegra«, rekoh kada sam se malo pribrao. »Retlit i zlatni su otišli onim brodom!«

»Retlit. Oh, nevaljali Retlit, grozni mali dečak! Nije mi doneo moj lek. Ali zato ćeš mi ga ti doneti, Vajme, zar ne? Umreću za otprilike deset minuta, Vajme. Ne želim da umrem. Ne ovako. Svet je sada tako ružan i bolan. Ne želim ovde da umrem.«

»Zar nemaš bar malo?« Osvrnuh se po prostoriji koju nisam video otkad je u njoj živela pijana bubašvaba. Izgledala je mnogo gore. Sasušeno đubre koje je prvo odlagano u jedan ugao sada je prekrivalo pola poda. Ostatak je bio zastrt novinama, krhotinama stakla i nerazpoznatljivim sadržajem prosutim iz neke konzerve od čega se stvorila prava kaljuga.

»Ne. Nemam ovde. Retlit ga nabavlja od čoveka koji se muva kod Džerga, tamo preko na Kale-X. Oh, Retlit mi ga je obično donosio svakog dana, to je tako dobar mali dečak, svakog dana bi mi donosio moj lepi lek, tako da nikada nisam morala da napuštam svoju sobu. Pođi da mi ga nabaviš, Vajme!«

»Ponoć je, Alegra! Džerg je zatvoren, a Kale-X se ionako nalazi na drugoj strani ponora. Ne mogu tamo da stignem za deset minuta, a još manje da nađem tu spodobu i da se vratim!«

»Da mi je dobro, Vajme, prenela bih te tamo na oblaku svetlosti koji bi vukli paunovi i pliskavice, i ti bi se vratio sa oboama i tamburinama, sa mojim divnim lekom, za manje od treptaja oka. Ali sada sam bolesna. I uskoro ću umreti.«

Naborani kapak jednog ružičastog oka grčevito se trgnu.

»Alegra, šta se dogodilo?«

»Retlit je lud!« projektova ona sa zapanjujućom zlobom. Osetio sam kako je Sendi iza mene uzdahnuo. »Poludeće na dvadeset hiljada svetlosnih godina, umreti na dvadeset pet.«

»Ali njegov zlatni pojas...«

»Moj je! To je bio moj pojas, a on ga je ukrao. I nije hteo da mi nabavi lek. Retlit nije zlatni. Ja sam zlatna, Vajme! Ja mogu poći gde

hoću, svuda! Ja sam zlatna, zlatna, zlatna... Ali sam bolesna. Tako sam bolesna.«

»Ali zar zlatni nije znao da pojas pripada tebi?«

»On? Oh, on je toliko glup! On veruje u sve što mu se kaže. Zlatni je otišao da proveri neke papire, da nabavi zalihe, da uzme moj pojas i nije ga bilo celog dana. Ali ti si bio ovde te večeri. Zamolila sam Retlita da mi donese moj lek i odnese umesto mene još neke uzorke do Karlsona. Ali nijedan od njih se nije vratio dok nisam ozbiljno obolela i postala veoma slaba. Retlit je pronašao zlatnoga, shvataš, i rekao mu da sam promenila odluku, da neću da idem i da je on, Retlit, takode zlatni, da se upravo vraća od Karlsona. Tako mu je zlatni dao moj pojas i oni su otišli.«

»Ali kako je, pobogu, mogao da poveruje u tu priču?«

»Poznato ti je, Vajme, kako zlatni mogu da budu glupi. Isto onoliko glupi koliko mogu da budu i zli. Pored toga, baš njega briga da li će Retlit umreti. Njemu nije stalo da zna da li Retlit govori istinu ili ne. Zlatni će preživeti. Kada Retlit počne da se čudno ponaša, bljuje krv, prvo ogluvi i na kraju oslepi i umre, zlatni neće biti čak ni tužan. On je suviše glup da bi bio tužan. Takvi su zlatni. Ali ja sam tužna, Vajme, jer mi niko neće doneti moj lek.«

Morao sam na nekome da iskalim svoje razočarenje; ona mi je bila pri ruci. »Hoćeš da kažeš da nisi znala kako se Retlit osećao kada si mu rekla da odlaziš, Alegra? Hoćeš da kažeš da nisi znala koliko je i sam želeo da ode i koliko si mu u isti mah bila potrebna? Zar ti nije bilo jasno kako će se osećati jer si ga lišila onoga što mu je bilo potrebno i natrljala mu nos onim što je odmah zamrzeo? Zar nisi mogla pretpostaviti da će počinuti neku ludost? Oh, devojčice, i ti mi govoriš da je zlatni glup. Ti si glupa!«

»Ne glupa«, mirno je projektovala. »Zlobna«, Vajme. Znala sam da će nešto pokušati. Ali jednostavno nisam smatrala da će uspeti. Retlit je, u stvari, jedno veliko dete.«

Iscrpeo sam razočaranje, i ono je počelo da se pretvara u sve veću tugu. »Zar nisi mogla još malo da pričekaš, Alegra? Zar nisi mogla da isplaniraš odlazak na neki drugi način, koji ga ne bi toliko povredio?«

»Zelega sam da iziđem napolje, Vajme, da se stalno krećem i da se nikad ne nađem u stupici, da budem slobodna. Isto je želeo i Retlit,

isto želiš i ti, isto želi i Sendi, isto to je želeo i zlatni. Ali ja sam bila svirepa. Pružila mi se prilika da to i učinim i ja sam posegnula za njom. Zar je to tako loše, Vajme? Sem, razume se, ako sloboda to znači.«

Kapak joj je ponovo zaigrao. Zatim se zatvorio. Drugi je ostao podignut.

»Alegra...«

»Ja sam zlatna, Vajme. Zlatna. A zlatni su takvi. Ali ne ljuti se na mene, Vajme. Nemoj. I Retlit je bio zao, jer mi nije dao moj lek...

I drugo oko se zatvorilo. I ja sam moje oči zatvorio pokušavši da zaplačem, ali jezikom sam suviše snažno pritiskao nepce.

Sendi se narednog dana pojavio na poslu i ja nisam pomenuo da je otpušten. Teletrake su dohvatile događaje od prethodne noći i uvodnici su se takmičili koji će u goreu svetlu da ih prikažu:

X-CON MALOLETNIK (nisu pomenuli njegov roman)

USMRTIO DRAGANU NARKOMANA!

UMRLA U UŽASNIM MUKAMA!

Nisu pomenuli ni zlatnoga. Nikada to ne čine.

Reporteri su se izvesno vreme muvali oko hangara pokušavali da od nas izvuku izjavu kako je brod bio ukraden. Sendi se prilično dobro snašao. »Brod je bio njegov«, progundao je stavljajući sredstvo za podmazivanje u rukavice. »Poklonio sam mu ga.«

»Zbog čega biste jednom klintcu dali brod? Možda ste mu ga samo iznajmili. »Umro strašnom smrću u iznajmljenom brodu«. To već dobro zvuči.«

»Dao sam mu ga. Pitajte gazdu.« On se okrenu nazad prema skelama. »Bio je prisutan.«

»Čujte, čak i ako vam se taj mali dopadao, ne činite mu nikakvu uslugu time što ga štitite.«

»Nije mi se dopadao«, odvrati Sendi. »Ali sam mu ipak dao brod.«

»Hvala«, rekoh Sendiju kad su otišli, iako nisam bio siguran na čemu mu to zahvaljujem, ali sam mu ipak bio zahvalan. »Vratću ti uslugu.«

Nedelju dana kasnije Sendi je došao i rekao mi: »Gazda, tražim da mi vratite uslugu.«

Začuvši njegov ratoborni glas suzih oči. »Znači, konačno odlaziš. Možeš li ostati do kraja nedelje?«

Bilo mu je neugodno, te je stao da steže šake u džepovima radnog odela. »Ovaj, pa. Odlazim. Ali ne odmah, gazda. Postaje mi prilično teško ovde napolju.«

»Navići ćeš se, rekoh. »Znaš da u nekim stvarima dosta ličiš na mene. Ja sam se privikao. I ti ćeš.«

Sendi odmahnu glavom. »Mislim da to ne želim.« Zatim izvuče šaku iz džepa. »Pogledajte, imam kartu.« Svojim prljavim prstima držao je metalom obrubljenu kartu. »Za četiri nedelje krećem sa Zvezdanog ponora nazad ka središtu. Ali nisam nameravao to već sada da vam kažem, gazda, jer sam prvo hteo da od vas zatražim da mi vratite onu uslugu.«

Odista sam bio iznenađen. »Ne vraćaš se u svoju grupu«, rekoh. »Šta si naumio?«

On slegnu ramenima. »Da nađem posao, ne znam. Ima još grupa. Možda sam postao malo zreliji.« On ponovo zavuče svoje stisnute pesnice u džepove i stade da se premešta s noge na nogu. »A što se tiče te usluge, gazda.«

»Šta si hteo?«

»Započeo sam razgovor sa onim mališom tamo napolju. Stvarno mu je bilo teško, Vajme.« Tada me je Sendi prvi i poslednji put oslovio po imenu, mada sam ga mnogo puta pre toga molio da to čini. »Njemu bi posao dobro došao.«

Umalo ne počeh da se smejem. Ali nisam, jer je izraz njegovog ružnog lica, ispod te maske ratobornosti, u stvari, bio tako ranjiv i napet. Ranjiv: Ali Sendi je imao kartu; Sendi je kretao dalje.

»Pošalji ga kod Pološke«, odvratih. »Verovatno joj je potreban još koji podmazivač. Pusti me sada da nastavim s poslom, važi?«

»Da li biste mogli vi tamo da ga odvedete, gazda?« upita žurno Sendi. »Tako ćete mi vratiti uslugu, gazda.«

»Sendi, imam mnogo posla.« Ponovo ga pogledah. »Oh, pa dobro.«

»Hej, gazda«, reče Sendi kad sam ustao od stola, »sećate se da ste me pitali da li sam kao dete ikada imao onu stvar?«

Trenutak nisam mogao da se prisetim šta to beše, a onda mi je sinulo. »Misliš na ekologarijum?«

»Aha. Da, to je ta reč.« On se osmehnu. »Mališa ima jedan. Čeka vas ispred vrata.«

»Ima ga kod sebe?«

Sendi klimnu.

Krenuh ka vratima hangara zamišljajući nekog klinca koji tegli unaokolo plastični kavez šest puta šest stopa.

Dečak je sedeo napolju na hidrantu za gorivo. Postavio sam nekoliko drveta tamo, a »dnevna« svetlost iz cevi za osvetljavanje koja je lučno premošćavala ulicu, stvarala je mrlje na šljunku oko njega.

Imao je oko četrnaest godina, bakarnu kožu i kovrdžavu crnu kosu. Odmah mi je bilo jasno zašto je Sendi želeo da ja pođem s njim u potragu za poslom. Sedeo je pogrbljen na hidrantu sa prstima koji su mu dodirivali rub metalne osnove, a oko pasa je imao široki žuti pojas: zlatni.

Gledao je kroz neku čudnu stvar od dragulja i mesinga koja mu je visila na lancu oko vrata.

»Hej.«

On podiže pogled. Na njegovoj plavocrnoj kosi primećivale su se mrlje svetlosti.

»Potreban ti je posao?«

On zatrepta.

»Zovem se Vajm. A ti?«

»Zovi me An.« Glas mu je bio bezizražajan, ravnodušan, i jasno je stavljao do znanja da je reč o zlatnome.

Namrštih se. »Nadimak?«

On klimnu.

»A pravo ime?«

»Androkles.«

»Oh.« Moj najstariji sin je mrtav. Znam to jer imam sve moguće službene izveštaje koji to potvrđuju. Ali ponekad to zaboravljam. Uopšte nije važno da li je kosa crna, bela ili crvena. »Pa, hajde da vidimo možemo li te negde zaposliti. Pođimo.« An ustade, očiju i dalje uprtih u mene, skrivajući svoju sumnjičavost iza njihovog sjaja. »Šta ti je to oko vrata?«

On na trenutak pogleda tu stvar, a zatim se ponovo zagleda u mene. »Rođak?« upita on.

»A?« Setih se da se na taj način zlatni izražavaju. »Oh, svakako. Prvi rođaci. Braća ako želiš.«

»Brat«, izabra An. Zatim celo lice poče da mu se osmehuje, nečujno i neobuzdano. Stao je da poskakuje pored mene kada smo se uputili prema Pološkoj. »Ovo...« on podiže onu stvar na lancu »...je ekologarijum. Želiš da ga vidiš?« Dok je govorio gutao je slogove, bio je određen i nezainteresovan. Ali kad bi mu se na licu ustalio neki izraz on je bio neobično snažan.

»Oh, mali je. Sa mikroorganizmima?«

An klimnu.

»Svakako. Pogledajmo ga.«

Kosa na vratu zaplela mu se o lanac kad se nagnuo da ga skine.

Podigoh ga u visinu očiju kako bih video šta je unutra.

Neka plavičasta tečnost, jedan prilično veliki vazdušni mehur i neka pihijasta masa prošarana crnim mrljama u providnoj kugli veličine očne jabučice; kugla je bila umetnuta između dva prstena koji su se nalazili jedan u drugom i okretali oko stožera tako da se ona obrtala u svim pravcima. Na spoljašnjem prstenu bio je smešten izrezbaren metalni jezik na čijem vrhu se nalazila cevčica sa sočivima veličine špenadle. Cev je bila udenuta u rastinje, i pretpostavljam da je koristila za posmatranje onoga što se dešavalo u kugli.

»Dovoljna je sama sebi«, objasni An. »Da bi se sve to održalo; potrebna je jedino svetlost. Odgovara joj bilo koja frekvencija, sem one na plavom kraju. A nju odstranjuje školjka.«

Pogledah kroz bakarni okular.

Mogao bih se zakleti da je bilo više od stotinu živih oblika i da je svaki bio predstavljen sa pet do pedeset stadijuma: spore, zigoti, semenje, jajašca koja rastu i prolaze kroz stadijume larve, ličinke, zametka, a reprodukuju se seksom, sizigijem, deljenjem. A za ceo taj ekološki krug bilo je potrebno otprilike dva minuta.

Sunderaste mase nalik na crvene lotose držale su se vazdušnog mehura. Svakih nekoliko sekundi jedna od njih bi izbacila u gas neki oblak crne tvari nalik na zgužvane čestice indiga što su ih napadali sićušni moljci koje sam jedva primećivao čak i kroz sočiva. To crno se potom pretvorilo u srebrno. Palo je nazad u tečnost poput kuglice žive i krenulo prema pihijastoj masi što je ispuštala penušave mehuriće. Nešto u toj peni nagonilo je srebrnasta zrna da kreću u suprotnom pravcu. Postajala su crvena, ispuštala končice i alveole, i na kraju ponovo stizala do glavnog mehura u obliku lotosa.

Lotosi nisu gušili jedni druge iz jednostavnog razloga što ih je svakih osam do devet sekundi uglavnom sve proždirao roj zelenih papučica. Nisam znao odakle su pristizale; nisam nijednu video kako se deli ili kako je pojedena, ali mora da su bile u nekakvoj vezi sa bodljikavim loptama... ako ni zbog čega drugog, a ono stoga što su u tečnosti lebdele ili bodljikave lopte ili papučice, ali nikad i jedne i druge istovremeno.

Jedna crna spora u pihijastoj masi počela je da vijuga, a zatim je isplivala na površinu u obliku belog crva. Izmučen, on položi nekoliko jaja, ostade da se odmara dok mu se ne razviše peraja i rep, a zatim otpliva do mehura gde među lotose položi još jaja. Peraja mu postadoše veća, rep se smežura, pojavise se mrlje narandžaste i plave boje, i on krenu poput kakvog neobičnog leptira da plovi po unutrašnjosti mehura. Moljci koji su posrebrili crni izdanak lotosa mora da su pojeli i napola obojeni rep, jer se on jednostavno tanjio i postajao sve krhkiji dok konačno nije nestao. Jaja pored lotosa bi se izgledala u podbula ribolika obličja koja su plivala nazad kroz penu kako bi ispovala pihijastu masu na onu već postojeću na dnu, a zatim kolabirala. Prva jaja su se pretvarala u crne spore kada bi ih prekrila dovoljna količina pihijaste mase.

Sve se ovo odvijalo usred kaleidoskopa krhkog, uvelog cveća i rascvetalih mreža dragulja, loza i crva, trave i meduza, simbiota i saprofita, dok su se gomile algi duginih boja savijale napred-nazad poput svetlucavih konfeta. Jedan hrapavi klip, tako veliki da se mogao videti bez dogleda, prubi se uza zid, hraneći se pihijastom masom, udarajući očnim mrljama dok je plima prodirala kroz treperave proreze škruga.

Zažmirkah kada kuglu udaljih od oka.

»Izgleda mi veoma složeno«, vratih mu je.

»Pa i nije.« On je ponovo namaknu oko vrata. »Proveo sam dve nedelje sa sveskom u ruci pre no što sam pohvatao niti. Video si onog velikog momka?«

»Onog koji namiguje?«

»Da. Njegov reproduktivni ciklus traje otprilike dva sata, što te u početku malo zbunjuje. Sve se ostalo odvija tako brzo. Ali kada ga jednom vidiš kako se pari sa nečim što liči na paukovu mrežu sa šljokicama... to je isto to stvorenje, samo drugog pola... i posmatraš

potomka kako se gomila u papučicu, a onda potom opet raspada, sve se to pretvara u...«

»Jedno stvorenje!« Rekoh. »Sve je to jedno jedino stvorenje!«

An živahno klimnu. »Mora biti da bi bio sam sebi dovoljan.« Osmeha nestade s njegovog lica kao da je neko naglo spustio roletnu. Ispod njega krio se krajnje ozbiljan izgled. »Čak i kada sam video velikog kako se pari bila mi je potrebna čitava nedelja da shvatim da je to sve jedno biće.«

»Ali ako glupan i morska mreža rađaju papučicu...« počeh. Izgledalo je logično da pretpostavim.

»Već si to video i ranije.«

Odmahnuh glavom. »Ne nalik na ovaj tvoj u svakom slučaju. Video sam jednom nešto slično, ali bilo je mnogo veće, imalo je otprilike šest stopa u prečniku.«

Anovu ozbiljnost smenio je užas. Hoću da kažem on je odista počeo da se trese. »Kako si mogao... uopšte da vidiš sve što se nalazi... unutra, a još manje da izvršiš *katalogizaciju*? A kažeš da je ovo složeno.«

»Hej, opusti se. Opusti se!« rekoh. On je to i učinio. Dok si trepnuo« Sve je bilo mnogo jednostavnije«, objasnio sam mu i nastavio da što sam bolje umeo objašnjavam kako je izgledao ekologarijum koji su naši klinci napravili pre toliko godina.

»Oh«, reče konačno An dok mu je lice poprimalo prvobitnu ravnodušnost. »To nisu bili mikroorganizmi. Jednostavno. Da.« On se zagleda u pločnik. »Veoma jednostavno.« Kada je podigao pogled, na licu mu se očitavao drugačiji izraz. Bio mi je potreban trenutak da razaberem šta on znači. »Ne shvatam svrhu nečeg sličnog.«

U dečakovom pokretu bilo je neke iznenađujuće fizičke sigurnosti; bio je nervozan poput mačke, što nije bilo ljudski. Ali to je bilo jedno od psiholoških svojstava zlatnih.

»Pa«, počeh, »služi klincima da sagledaju sliku napretka životnih ciklusa.«

An zazveckta svojim lancem. »Zato su nam ovo i dali. Ali sve što si ti imao u tom tvom bilo je tako primitivno. Nije ti pružalo baš neku osobitu sliku«.

»Nemoj ga tresti«, reko mu. »Kao klinac ja sam imao samo koloniju mrava. Došao sam do svog detinjeg *Welt-anshauung* posmatrajući gomilu buba koja je jurcala unaokolo između dve staklene ploče. Mislim da bih se bolje pripremio da sam posmatrao gladne pacove koji pokreću točak kakve primitivne mašine. Ili možda akvarijum u kome bi se smenjivale ajkule i horde pirana; gde bi jurile jedne druge velikom brzinom...«

»Ekologija ne bi bila u ravnoteži«, primeti An. »Potrebni su ti puževi da se brinu za otpatke. Zatim mnogo biljaka koje bi obezbeđivale dovoljno kiseonika u vodi, te neke vrste herbivora koje će tamaniti biljke jer one uvek prete sve da zaguše jer se ni ajkule ni pirane njima ne hrane.« Klinci i njihova prokleta doslovna logika. »Ako su herbivore u stanju da drže ajkule po strani, možda bi i mogao da uspeš.«

»Šta fali onom prvom koji sam opisao?

Dok je objašnjavao pokretali su mu se svi mišići na licu. »Gušteri, člankoviti crvi, biljke, trave, svi njihovi ciklusi bili su potpuno kružni. Rađali su se, rasli, razmnožavali, možda se izvesno vreme brinuli za podmladak, a onda umirali. Njihova jedina uloga sastojala se u razmnožavanju. To je prilično grozna slika.« Na licu mu se pojavi neki neodređen izraz.

Bilo je nečeg kod ovog mudrog klinca koji je bio zlatni, mladi od Alegre, stariji od Retlita, što mi se dopadalo.

»Ovo ovde unutra prolazi kroz razne stadijume«, An lupnu svojim ružičastim noktom po kugli, »koji ne počinju razvitkom najvažnijih funkcija dok se ne razmnože i ne prođu kroz još nekoliko metamorfoza. Oni mali zeleni crvi predstavljaju sterilni krajnji stadijum plavih pernatih stvari. Ali oni oslobađaju fosfate od kojih žive alge. A sve ostalo živi od algi... sem trnovitih lopti. One se hrane umrlim crvima. Tamo unutra ima i fagocita koji uvlače prašinu što iziđe iz mehura i počne da širi zarazu po tečnosti.« Odjednom se jako uzbudio. »Svi iz klase dobili smo po jednu ovakvu kuglu! Naterali su nas da odgonetnemo šta se unutra zbiva! Zatim je trebalo da pripremimo izveštaje o tome da li je proces razmnožavanja primarni životni proces ili sporedni.« Neka bela pena mu se pojavila u uglovima usta. Smatram da bi odrasli trebalo da *puste* svoju decu *na miru*, da se bave nečim *drugim*, i prestanu nas

da gnjave! To sam rekao! To sam njima kazao!« On zastade da jezikom pokupi penu sa gornjeg dela usana; činilo se da je opet pri sebi.

»Ponekad«, rekoh staloženo, »ako ih prepustiš same sebi i zaboraviš na njih, završiš sa čudovištima koja više i nisu deca. Da su te ostavili na miru, ne bi bio u prilici da zaradiš ni dva centa kao prvo, a ne bi imao ni tu stvar oko vrata.« On se odista trudio da prati ono što mu govorim. Čim ga je prošao bes, lice mu je postalo otvoreno i prijemčivo kao u dvogodišnjaka. Oh, tako bih želeo da više ne mislim na Entonija!

»Nisam tako mislio.« On obuhvati rukama ramena i zamišljeno zagrije mišicu.

»An... ti nisi glup dečak. Drzak si, ali mislim da nisi zao. Ti si zlatan.« Eto, pokazao sam koliko sam zovoljan, Retlita. Eto ti, Alegra. Nisam navikao na tu reč, pa je to za mene imalo drugačije značenje. An podiže pogled kako bi shvatio šta sam želeo da kažem. Na koži mu se videli beli tragovi zuba oko kojih je počelo da se javlja crvenilo. »Od kada si zlatni?«

Posmatrao me je i dalje držeći ruke oko ramena. »Otkrili su kada mi je bilo sedam godina.«

»Tako davno?«

»Da.« On se okrenu i ponovo krenu. »Prerano sam sazreo.«

»Oh«. Klimnuh. »Znači otprilike pola života. Kako to izgleda, mali brate, biti zlatan?«

An spusti ruke. »Mnogo puta te odvajaju od tvoje grupe.« On slegnu ramenima. »Specijalna nastava. Programi obuke. Ja sam lud.«

»Nikad ne bih pogodio.« Kako bi onda trebalo nazvati Retlita? Kako Alegru?«

Znam da se to primećuje. Ali pomaže nam da prebrodimo psihički pritisak pri slomu stvarnosti na dvadeset hiljada svetlosnih godina. Stvarno pomaže. Mada za poslednjih nekoliko godina, oni i veštački usađuju ludilo, duboko u podsvest, tako da ono ne utiče na naše svakodnevno ponašanje kao što je to bio slučaj kod starijih. Taj proces, mogu primeniti na svakome čiji hormonski sistem ima bar malo sličnosti sa hormonskim sistemom zlatnih. Tako su u stanju da

nas dobiju mnogo više i da budemo mnogo kvalitetniji nego da čekaju da se neočekivano deklariramo kao takvi.«

Dok sam se smejao nešto mi pade na pamet. »Zašto ti je onda uopšte potreban posao ovde napolju? Zašto ne stopiraš nekog rođaka ili se ne zaposliš na nekom međugalaktičkom brodu kao pomoćnik?«

»Imam posao u jednoj drugoj galaksiji. Za dva meseca ovde će se zaustaviti brod koji će me pokupiti. Podignuto je mnogo Zvezdanih ponora u galaksijama na pola puta do Un-doka. Putovaću tamo-amo, i nadgledati robo-opremu, radeći kao menadžer. Mislio sam da ne bi bilo loše da ovde napolju steknem neko praktično iskustvo pre nego što odem.«

»Prerano sazreo«, klimnuh. »Slušaj, čak i kad ti je na raspolaganju robo-oprema moraš znati vraški mnogo o unutrašnjosti mnogo različitih vrsta brodskih pogona. Tu vrstu iskustva nećeš steći za dva meseca radeći kao podmazivao. A što se tiče robo-opreme? Ja je čak ni nemam. Pološka ima nešto malo, ali ne verujem da ćeš biti u prilici i da joj se približiš.«

»Dosta toga već znam«, obavesti me An ulažući veliki napor da zvuči skromno.

»Stvarno?« Postavih mu jedno, ne baš teško, pitanje i dobih odgovarajući odgovor. Bolje sam se osećao kad sam dobio taj sasvim običan odgovor. Ipak sam znao više od njega. »Gde si to naučio?«

»Obaveštenja su mi usadili na isti način kao i ludilo.«

»Dosta znaš za svoje godine«. Dobro staro obrazovanje na Mesecu! Pa, možda su se metodi obrazovanja poboljšali... »Kada bolje razmislim, bio sam upravo tvojih godina kada sam počeo da petljam oko modela brodova. Na desetine i desetine spiralnih umetaka...«

»A šta je sa tim masnim organom čula u svom tom grafitu? Da, brate! Ali ja nikada nisam zavukao šaku u rukavicu.«

Namrštih se. »Do đavola, još dok sam bio mladi od tebe, mogao sam... zastadoh. »Razume se, da ti one nisu potrebne kada imaš robo-opremu. Ali nije naodmet da se zna i njima rukovati, za svaki slučaj.«

»Zbog toga i želim da se zaposlim.« On zatače prst za lanac. »Zet Sendi i ja smo započeli razgovor, pa sam ga zapitao da li bih mogao ovde negde da se zaposlim. On mi je rekao da me ti možda možeš negde ubaciti.«

»Drago mi je što je to učinio. Kod mene dolaze samo veliki brodovi, i sve se obavlja pomoću rukavice. Dovoljan mi je samo jedan pomoćnik da savladamo celokupan posao. Pološkina radionica je manja, ali prima i poslove vezane za brodove koji deluju unutar i izvan galaksije, tako da je posao raznovrsniji, a ima više i posade. Pronađi Pološku, reci joj da te ja šaljem, ispričaj joj šta umeš da radiš i zašto si ovde. Bez obzira na pojas, verovatno ćeš dobiti neki bolji posao nego što je posao podmazivača.«

»Hvala, brate.«

Zavismo u Kale-D. Pološkin hangar nalazio se ispred nas. Iznad krova začu se potmula tutnjava broda koji je odlazio.

»Čim počnem da očajavam zbog postupaka onih iz mlađe generacije«, rekoh mu, »naide neki klinac i ja počnem da mislim kako još ima nade. Iako si lud, mnogo si bolji od svojih starijih, dalekih rođaka.«

An me pogleda s razumevanjem.

»Još nisi došao u sukob ni sa jednim od svojih ovdašnjih rođaka. Ali nemoj se čuditi ako sutra osvaneš mrtav, a tvoj posao nasledi neka spodoba koja je rešila da ti rascopa glavu kako bi videla šta imaš u njoj. Pokušavam da se naviknem na tebe, ponašam se poput nečeg što nije čak ni divlje. Ali, dečače tvoja je vrsta odista u stanju da upropasti čoveku predstavu koju je stekao o vasseljeni.«

»A kako ti, do đavola, očekuješ da mi reagujemo?« uzvratila An. Na usnama mu ponovo zasja pljuvačka. »Šta bi *ti* učinio da si zarobljen *poput nas*?«

»Šta?« upitah. »Vi zarobljeni?«

»Saslušaj me«. Grč mu potrese ramena. »Psihotehničar koji se potrudio da postanem odista lud *nije bio* zlatni, *brate!* Vi *nama* plaćate da vam donesemo oružje, tatiće! *Mi* ne učestvujemo u vašim prokletim ratovima, *dedice!* Vi ste ti koji nas odvajate od naših grupa, govorite da smo *suviše* vredni da bismo se pokorili vašim zakonima, zatim nam osporavate naše naslede jer se ne razmnožavamo na uobičajeni način, te tako nemam *svojih* rođaka!«

»Hej, samo čas!«

An ščepa lanac koji mu je visio oko vrata i zategnu ga ispred sebe. Glas mu se pretvorio u šapat, oči su mu sijale: »Zadavio sam jednu učenicu iz svog razreda ovim lancem, ovim koji sada držim u ruci.« Crte lica su mu postepeno postajale bezizražajne. »Oduzeli su mi ga na nedelju dana kao kaznu zbog ubistva te devojčice.«

Svojim šaputanjem jedva da je narušavao tišinu, a onda je staloženo nastavio. »Ovde napolju niko me neće kazniti. A moji refleksi su brži od tvojih.«

Bes u meni zamenio je strah kada sam primetio ludačko treperenje u njegovim očima.

»Evo«, on napravi jedan brz pokret rukom; koraknuh unazad. »Poklanjam ti ga!« zatim hitnu lanac prema meni. Refleksno sam ga prihvatio. An se istog časa okrete i uđe kod Pološke.

Kada sam nasrnuo kroz škripava vrata na mom hangaru, lift se upravo spuštao. Sendi zavika kroz zidove od mreže: »Je li dobio posao?«

»Verovatno«, odvratih mu na putu ka kancelariji.

Čuo sam kavez kako se spušta na silikonski jastuk. Trenutak kasnije Sendi je već koračao pored mene, smešeći se. »Pa kako vam se dopao moj zet, Androkles?«

»Zet?« Setio sam se da je i An upotrebio istu frazu, ali mislio sam da je to nešto iz žargona zlatnih. Međutim, Sendi je to nekako čudno izgovorio. »On je tvoj *pravi* zet?«

»On je Džojev mladi brat. Nisam želeo ništa da vam kažem dok ga ne upoznate.« Sendi nastavi sa mnom prema vratima kancelarije. »Džoj mi je ponovo pisao o tome kako je Anu rekao da me potraži kada je saznao da ovaj dolazi ovamo, te da mu se nađem pri ruci ako bude potrebe.«

»A otkud ja da znam ko je Džoj?« Gurnuh vrata tako snažno da su sa treskom lupila o zid.

»On je jedan od mojih muževa, onaj koji mi je napisao pismo koje si ti pročitao.«

»Oh, stvarno, on.« Počeh da slažem papire.

»Smatrao sam da je prilično lepo od njega što je posle svega rekao Anu da me potraži kada stigne ovamo. To znači da postoji ipak neko ko ne smatra da sam potpuni promašaj. Šta misliš o Androklesu?«

»Divan momak.« Dohvatio sam poštu koja je stigla posle ručka i stao da je pregledam, ali sam je ubrzo odložio i pošao da potražim radno odelo.

»An je imao običaj da nas poseti kad bi imao slobodan vikend, u mesecu tokom obuke za zlatnog«, Sendi nastavi. »Džojevi i Anovi roditelji živeli su u trsticima blizu zaliva. A mi smo živeli više gore, uz kanjon, kod Kroma vodopada. An i Džoj su bili prilično bliski, iako je Džoj mojih godina, a An je tada imao tek neki osam ili devet. Pretpostavljam da je Džoj jedini znao sve o Anu jer su obojica bili zlatni.«

Iznenaden i zaprepašten okrenuh se ponovo ka stolu. »Bio si oženjen sa zlatnim?« jedno od pisama na samom vrhu bilo je adresovano na Alegru, a dolazilo je iz Karlsonove laboratorije. Imao sam kutiju sa njenim tričarijama u ormaru i primao sam njenu poštu... koje nije bilo mnogo... kao da sam čekao da se neko pojavi i sve to preuzme.

»Aha«, odvrati Sendi iznenaden. »Sa Džojem«.

Da ne bih i dalje stajao boreći se za vazduh, dohvatih Alegrino pismo.

»Pošto su obeležja koja čine zlatne zlatnima polihromazoitska, ona nestaju i pri samom međusobnom parenju. Tamo nazad u galaktičkom središtu vodi se velika kampanja koja ih hrabri da se pridružuju heterogenim grupama za rađanje.«

»Poput sijamskih mačaka, a?« Provukoh svoj pocrneli nokat na palcu kroz pečat.

»Upravo tako. Samo što oni *nisu* životinje, gazda. Sećam se kroz šta je sve taj mali prošao da bi ojačali njegovo ludilo onim faktorima koji su ga činili zlatnim, kako bi bili sigurni da će se oni održati. Razdirale su me njegove priče o tome kada nas je posećivao.«

Iz Alegrinog koverta izvukoh jedan porta-piks. Karlson pokušava da što više personalizuje svoje poruke.

»Nema sumnje da mi je drago što su u stanju da unište svesno sećanje u umovima klinaca kada tako nešto moraju da im učine.«

»Sitni blagoslovi i sve što uz to ide.« Stavih portanika u pogon.

Težili su za izvesnom personalizacijom, ali ipak je to bio proizvod za masovnu upotrebu: »...blagoslovena pri...« odjeknu iz malog zvučnika. Znam da smo Pološka i ja koristili Karlsonove usluge

nekoliko puta. Pretpostavljam da je svaki drugi mehaničar ovde bio primoran na to. Porta-piks je počeo da emituje poruku iz sredine. Sada se, uz zujanje premotavala na početak.

»Znate«, nastavi Sendi, »Džoj je bio drugačiji, ah, bio je pomalo glup u izvesnim stvarima...«

»Alegra«, porta-piks je emitovao lik simpatične bakice, koji je Karlson uvek upotrebljavao za poruke ovog tipa, »bilo nam je veoma drago što smo primili uzorak urina koji ste nam poslali po gospodinu Retlitu prošlog četvrtka...«

»...ali i pored toga Džoj je bio jedan od najslad̄ih muškaraca ili žena koje sam ikada upoznao. S njim je u grupi bilo najlakše živeti. Možda je to bilo stoga što je on dosta izbivao...«

»...i tako sada, samo nedelju dana kasnije – ne zaboravite da Karlson rezultate daje odmah, a potvrđuje ih putem personalizovanog porta-piksa sedam dana kasnije – srećni smo što možemo da vam saopštimo da će vaša grupa dobiti blagoslovenu prinovu. Međutim...«

»...Priznajem, bio je drugačiji, u mnogim slučajevima je čudno reagovao. Ali kod njega nije bilo ni traga od ovakve očevidne, uništavajuće gluposti kakva se može sresti ovde napolju, na Zvezdanom ponoru...«

»...otac nije gospodin Retlit. Ako vas zanima, radi vaših eugeničkih zapisa, da dobijete daljnja obaveštenja, molim vas da nam pošaljete i ostale uzorke urina koji dolaze u obzir, od muškaraca iz vaše grupe, i biće nam drago da potvrdimo očinstvo...«

»...ne razumem zašto se ljudi ovde tako ponašaju, gazda. Zato se žurim.«

»...Mnogo vam hvala što ste nas izabrali da vam saopštimo ovu divnu vest. Ne zaboravite, kada niste sigurni, nazovite Karlsona.«

Rekoh Sendiju: »Bio si oženjen – voleo si jednog zlatnog?«

Pošto ga nisam isključio, porta-piks počeo da emituje poruku iz početka. Prekinuo sam je i ne pogledavši ga.

»Sendi«, rekoh mu, »unajmio sam te zato što si dobar mehaničar i što mi nisi dosadivao. Hajde, počni da radiš ono za šta si plaćen. Gubi se odavde.«

»Oh, svakako, gazda.« On se hitro povuče iz kancelarije.

Sedoh.

Možda sam staromodan, ali kad neko pobegne i ostavi tek tako bolesnu devojku, onda me to strašno pogodi. Takav je bio onaj Retlitov odlazak do Karlsona, poslednja sitna usluga posle koje se nije vratio. Rezultati dobijeni na licu mesta i njihova potvrda za nedelju dana. Trudnoća bi za njeno fizičko stanje bila isto tako pogubna kao i prestanak uzimanja droge. A bila je isuviše bolesna da preživi bilo koji metod kiretaže koji je meni poznat. Rezultati dobijeni na licu mesta. Retlit mora da je takode bio svega toga svestan kada je dobio te nalaze kojih se Alegra verovatno plašila i po koje ga je poslala. Retlit je znao da Alegri nema spasa. I tako je ukrao zlatni pojas. »Voleti nekoga, mislim odista voleti nekoga...« rekla je jednom prilikom Alegra. Kad neko pobegne i ostavi tek tako bolesnu devojku, mora da postoji neki razlog za to. Kao da sam doživeo cepanje atoma. Eksplozija je presekla neke veze u mojoj glavi koje sam smatrao prilično čvrstim.

Izvukao sam knjige, uključio kompjuter, isključio ga, odložio knjige i zagledao se u ekologarijum u svojoj pesnici.

Od svih tih stvorenja koja su plivala, letela, puzala, parila se, rađala, rasla, menjala se, obavljala svoje poslove kakvi god da su oni bili, izabrao sam onaj ćorsokak, zelene crve. Ranije ih nisam primetio jer su se nalazili na samoj ivici, i sve vreme udarali o zid. Kada su oslobodili svoje slobodne fosfate i umorili se od udaranja o školjku, nasrnuli su jedan na drugoga i rastrgli se međusobno.

Kombinacija straha i besa kod mene nikad nije urodila nečim dobrim.

Umalo me jednom nije ubio jedan zlatni zbog neke takve niskosti i gluposti.

Ista ta niskost i glupost ubili su Alegru i Retlita.

A sad kada ovaj prokleti klinac preti... u početku sam mislio da on preti da...

Kod Džerga sam stigao nekoliko minuta posle spuštanja sumraka, a kada su ulične svetiljke zasvetlele. Ali na putu dotle zaustavio sam se još na desetak mesta. Sećam se da sam pokušao da objasnim jednom mornaru sa zvezdanog šatla koji se prvi put našao na Zvezdanom ponoru i bio strašno uzbuđen, jer je prisustvovao sceni u kojoj je jedna žena zlatnih napala drugu razbijenom čašom; sećam se da sam se obratio njegovim ramenima širokim kao tri glave,

»...kolonija mrava! Znaš šta je to, dva komada stakla sa zemljom između, tako da možeš videti sve te male mrave kako prave tunele, polažu jaja i sve što uz to ide. Kao klinac imao sam koloniju mrava...« Počeo sam šakom da mu mašem ispred lica. Lanac ekologarijuma bio mi je zapleten među prstima.

»Čuj.« Uhvatio me je za zaglavak i spustio ga nadole. »Sve je u redu, drugar. Opusti se.«

»Ti čuj«, nastavih ja kada se okrenuo od mene. »Kao klinac imao sam samo koloniju mrava!«

On se ponovo okrenuo i položio svoj zapušten lakat na bar. »U redu«, reče on prijazno. A onda je napravio najgluplju i najveću moguću grešku koju je mogao da napravi u tom trenutku. »Šta je bilo s tvojom tetkom?«

»Moja majka...«

»Mislio sam da mi pričaš o svojoj tetki?«

»Ne«, odvratih. »Moja tetka je suviše pila. Ovo je priča o mojoj majci.«

»Pa dobro. Neka bude o tvojoj majci.«

»Moja je majka, znaš, uvek brinula za mene, da se ne razbolim i tome slično. Kada sam bio mali, često sam bio bolestan. Izluđivala me je! Voleo sam da odlazim da promatram brodove kako uzleću sa mesta koje su zvali Bruklinsko pomorsko dvorište. Bili su to brodovi koji su odlazili prema zvezdama.«

Mornarevo istočnjačko lice razvuče se u osmeh. »Ah, i ja sam ih gledao, kao klinac.«

»Ali padala je kiša i ona nije htela da me pusti.«

»Ah, to baš nije dobro. Malo kiše ne može da naškodi detetu. Zašto nije uzela telefon i naredila da je isključe da možeš da izideš napolje? Suviše zaposlena da obraća pažnju na tebe, je li? Jedan od mojih staraca je isto bio takav.«

»Moji oboje«, rekoh. »Ali ne i moja ma. Kada je bila prisutna sve vreme je bdela nada mnom. Ali dovodila me je do ludila!«

On klimnu stvarno zabrinut. »Nije htela da isključi kišu.«

»Ne, nije mogla. Ti nisi odrastao tamo gde i ja, na tamnom svetu suženih vidika. Bez modernih pogodnosti.«

»Podalje od trgovačkih puteva, a?«

»Veoma daleko. Nije htela da me pusti napolje i to me je izluđivalo.«

I dalje je klimao glavom.

»I tako sam ga razlupao!« Moja pesnica se silovito spusti na bar, a plastična kugla u mesinganom kavezu lupnu o drvo. »Razbio sam ga! Cela prostirka na simsu prozora bila je prekrivena peskom i staklom!«

»Šta si to razbio?«

»Smrskao sam ga, gazio po njemu i bacao pesak svaki put kada bi pokušala da me zaustavi!«

»Pesak? Živeo si na plaži? I mi smo imali plažu kada sam bio klinac. Lepo je kada klinci imaju svoju plažu. Šta si to razbio?«

»Pustio sam sve proklete bube napolje. Danima su bile posvuda. Sve sam ih pustio.«

»Na našoj plaži nije bilo buba. Ali rekao si da ste živeli van glavnih trgovačkih puteva.«

»Pustio sam ih *napolje!*« Ponovo udarih pesnicom. »Treba pustiti sve napolje, bez obzira da li to žele ili ne! Njihov je problem hoće li uspeti, ne moj! Neka te to ne brine, kao što ni mene ne brine...« Sada sam se smejao.

»Pustila te je da izideš, ali tebi nije bilo do toga?«

Moja šaka se snažno spusti na vrh metalnog kaveza. Od bola mi zastade dah. »Na našoj plaži«, rekoh, okrenuvši dlan da pogledam. Bio je izbrazdan crvenim tragovima. »Na našoj plaži nije bilo nikakvih buba.« A onda sam počeo da se tresem.

»Hoćeš da kažeš da si me malopre samo zezao, kada si govorio o bubama. Hej, je li ti dobro?«

»...slomio sam ga«, prošaputah. Zatim smrskah šaku, kuglu i lanac o bok bara. »Pustio sam ih *napolje!*« Okrenuh se pritiskajući izubijanu šaku o stomak.

»Pazi, mališa!«

»Nisam ja nikakav mališa!« povikah. »Ti me smatraš nekim glupim, napola ludim klincem!«

»Znači stariji si od mene. U redu?«

»Nisam više klinac!«

»Znači deset godina si stariji od Sirijusa, u redu? Smiri se, ili će nas izbaciti.«

Teturajući izidoh od Džerga. Nekoliko ljudi krenu za mnom jer nisam pazio kuda idem. Ne znam ko je pobedio, ali sećam se da je neko vikao: »Napolje! Napolje!« Možda sam to bio i ja.

Sećam se da sam kasnije posrtao pod mlečnom svetlošću ulične svetiljke, dok me je vetar sveta šibao po licu, uveude se ljuljale napred-nazad ispod mene, šljunak klizio pod mojim čizmama, prsti mi virili preko ivice. Šljunak je padajući lupkao po metalnim bokovima, a taj zvuk je bio užasno jasan dok sam se vrteo na glasnom vetru, mlatarajući rukom po mraku.

Kada sam privukao šaku ponovo k sebi, vetar me je po obrazu i bridu nosa ošinuo hladnim lancem. Zaneo sam se unazad, pokušavši da ga otrgnem. Ali ostao mi je zapetljan u prste, dok se kugla ljuljala, sjajeći se na uličnoj svetlosti. Vetar je hućao. Šljunak je klepetao po bokovima.

Potom se sećam odškrinutih hangarskih vrata, posrtanja u tami. U jednom trenutku spasao sam se propadanja u prazninu samo zahvaljujući mojim tragovima koji su odagnavali tamu što se širila oko mene. Zastao sam kada sam bokom udario o radni sto. Pipao sam po površini stola dok nisam pronašao prekidač. Pri nejasnoj, narandžastoj svetlosti, poredane duž zadnje strane klupe u svojim plastičnim kalupima, nalazile su se radne rukavice. Izvukoh jednu i navukoh je.

»Ko je to tamo?«

»Gubi se, Sendi.« Okrenuh se od klupe i uključih struju pomoću kontrola na zglobu. Negde gore u tami zazuja mehanička ruka veličine petnaest stopa.

»Izvini, kopile. Ali nije Sendi. Spusti to i gubi se odatle.«

Sav sam se šćućurio dok se ta prilika približavala okružena narandžastom svetlošću i sa ispruženom rukom u kojoj sam nazirao vibrapištolj, tako da se uopšte nisam potrudio da dignem pogled ka njenom licu.

Ali prilika je sasvim neočekivano spustila pištolj. Vajme, bebice? Jesi l' to ti? Šta, do đavola, radiš ovde u ovo doba noći?«

»Pološka?«

»A šta si mislio ko je?«

»Je li ovo tvoj...?« Osvrnuh se unaokolo i zatresoh glavom. »Ali mislio sam da se nalazim u svom... Ponovo zatresoh glavom.«

Pološka šmrkhu. »Hej, noćas nisi bio dobar dečko!« Odmahnuh rukom, a hvataljka iznad mene spusti se za dvadeset stopa.

Pištolja poskoči. »Slušaj, ako središ moj valdo, ubiću te, ko god da si! Skidaj to.«

»Veoma smešno.« Spustio sam kandžu tako da sam mogao da je vidim kako zahvata mrak.

»Hajde, Vajme. Ne šalim se. Isključi je i spusti. Nisi trenutno pri sebi i ne znaš šta radiš.«

»Onaj klinac, zlatni. Jesi li ga zaposlio?«

»Svakako. Rekao je da ga ti šalješ. Nije glup. Da bi mi pokazao šta sve može, vratio je trup na jednu malu jahtu pomoću robotanomekanikataši-sajzera. Da poznajem još nekoliko ljudi koji tako dobro njima barataju, sve mašine bih zamenila robotima. S Valdom uopšte ne ume da rukuje, ali dok pred sobom ima tu slabu zelenu svetlost, sve je u redu.«

Spustio sam kandžu još deset stopa tako da je pauk sada visio između nas. »E, pa, ja sam vrlo vešt sa Valdom, Pološka.«

»Vajme, *povredićeš se...*«

»Pološka«, obratih joj se, »hoćeš li prestati da se ponašaš kao kakva dušebrižna tetka? Jedna mi je bila sasvim dovoljna.«

»Jako si pijan, Vajme.«

»Bah. Ali nisam nikakav nespretan klinac koji će ti upropastiti opremu.«

»Ako to učiniš, bićeš...«

»Zaveži i gledaj.« Iz džepa izvukoh lanac i bacih ga na betonski pod. Pri narandžastoj svetlosti nije se dobro videlo da li je kavez bakreni ili srebrni.

»Šta je to?«

Kandže se spustiše i fini oštri šiljci koji su se našli nekoliko milimetara iznad poda, obujmiše ekologarijum.

»Oh, hej! Nisam nijedan videla još od svoje desete. Šta ćeš to s njim?« Znaš li da im je jačina pet stotina prema jedan? Nameravaš da ga razbiješ?«

»Tako je. I ovaj ću da razbijem.«

»Ma hajde. Daj mi prvo da ga pogledam.«

Podigoh kuglu. »Možda je krhka poput ljuske jajeta«, rekoh. »Pijan ili trezan, u stanju sam da rukujem ovom prokletom opremom,

Pološka.«

»Godinama nisam nijedan videla. Nekada sam ga imala.«

»Hoćeš da kažeš da to zlatni nisu prokrijumčarili iz neke daleke galaksije, i da to nije proizvod tehnologije koja je van naše moći poimanja?«

»To je proizvod domaće spirale. Napravljen još pedesetih.«

Podigoh je prema Pološkinoj ispruženoj šaci.

»Važe za veoma poučne. Zašto želiš da je razbiješ?«

»Nikada nisam nijednu video.«

»Potičeš sa nekog sveta udaljenog od puteva, zar ne? Toliko baš nisu bile rasprostranjene. Nemoj je razbiti.«

»Ali ja to želim.«

»Zašto, Vajme?«

Nešto mi zastade u grlu. »Zato što želim napolje, i ako ne smrskam tu kuglu, smrskaću nekome glavu.« Šaka u rukavici poče da mi se trese. Hvataljke zazveckaše. Pološka dohvati kuglu i odskoči unazad.

»Vajme!«

»Muvam se ovde po latici.« Glas mi je i dalje zapinjao o nešto što mi se skupljalo u grlu. Sedim beskoristan među gomilom čudovišta i budala.« Hvataljke se zaljuljaše, i udariše jedna o drugu. »A kada deca... kada deca postanu mnogo loša nisi u stanju ni da dopreš do njih...« Kandža se otvori i krenu prema Pološkoj koja odskoči unazad u polutamu.

»Do đavola, Vajme...«

»...deci se više ne možeš ni približiti.« Hvataljka prestade da se trese, lagano se vrati, i umiri se. »Želim nešto da razbijem i iziđem. Slažem se da je to vrlo detinjasto. Želim to stoga što niko ne obraća pažnju na *mene*.« Kandža poskoči. »Čak ni onda kada pokušavam da budem od pomoći. Ne *želim* nikoga *nikada* više da povredim. *Kunem* se, tako mi, kunem se...«

»Vajme, skini tu rukavicu i saslušaj me!«

Podigoh robovsku šaku jer je pretila da zagrebe cement.

»Vajme, ja bih rado obratila pažnju na tebe.« Pološka se lagano vrati u krug narandžaste svetlosti. »Već pet godina mi šalješ klince, a potom ih obilaziš i proveravaš kako napreduju, pomažući im da izađu iz glupih škripaca u koje upadaju. Nisu svi bili Retliti. I ja volim klince.

Zato ih i primam. Smatram da je to što činiš prilično važno. Jednim svojim delom volim klince. Drugim tebe.«

»Ah, Pološka...« zavrteh glavom. Počeh da osećam odvratnost.

»Nije me sramota. Volim te malo, ali ne bih imala ništa protiv i da te mnogo zavolim. Više puta sam pomišljala na to da te upitam da osnujemo grupu.«

»*Molim te*, Pološka. Ove nedelje mi se dogodilo isuviše uvrnutih stvari. Nemoj večeras, važi?« Tada isključih struju u rukavici. »Ne bi trebalo da te ljubav plaši, bez obzira kada i kako naiđe, Vajme. Nemoj bežati od nje. A što se tiče našeg braka? Pa, bilo bi u početku teško za nekoga poput tebe. Ali ubrzo bi se navikao. A kad dođu deca, već bi postojala dva...«

»Poslaću ti Sendija«, rekoh. »On ima veliko srce, i pravi je tip za brak. Možda je spreman da ponovo pokuša.« Skinuh rukavicu.

»Vajme, nemoj samo tako otići. Ostani još koji trenutak!«

»Pološka«, rekoh, »nisam baš toliko pijan!« Bacih rukavicu na sto.

»Molim te, Vajme.«

»Upotrebićeš pištolj da me zadržiš ovde?«

»Ne ponašaj se kao...«

»Nadam se da te klinici koje šaljem ovamo više cene od mene u ovom trenutku. Izvini što sam upao. Laku noć!«

Okrenuh se od stola.

Devet hiljada milja odatle Zvezdani splet se takode okrenuo. Kroz krov prodreše srebrnasti krugovi. Iza metalnog kaveza oslobođene robovske kandže video sam Pološkine krupne, povredene oči, prošarane tirkizne krugove koji su sijali.

A devet stopa odatle neko je pozva: »Gospođo?«

Pološka baci pogled preko ramena. »Ane, budan si?«

An stupi na srebrnastu svetlost, trljajući vrat. »Ta stolica u kancelariji ti je prilično tvrda, sestro.«

»On je ovde?« upitah ja.

»Svakako«, reče Pološka. »Nije imao gde da ode pa sam mu dopustila da spava u kancelariji dok tamo pozadi ne obavim neki posao. Vajme, ozbiljno sam ono mislila. Idi, ako želiš, ali ne na ovaj način. Otvori dušu.«

»Pološka«, rekoh, »vrlo si slatka, zabavna si u krevetu, a i dobar si mehaničar. Ali ja sam kroz to već jednom prošao. Kada od mene

tražiš da se priključim nekoj grupi kao da zahtevaš da uradim nešto nepristojno. Svestan sam svoje vrednosti.«

»Takođe sam uspešna poslovna žena. Nemoj misliti da i to nisam imala na umu kada sam razmišljala o braku s tobom.« An pride i stade pored nje. Teško je di'sao, poput kakve životinje koju su iznenada probudili.

»Pološka, to si ti rekla, ne ja: ja nisam nizašta. Zbog toga i nisam sa svojom grupom.«

»Nisi stalno ovakav. Nikad te ranije nisam videla da si i kap okusio.«

»Izvesno vreme i nisam«, odvratih, »to mi se povremeno događa, i što je najgore ne prestaje da se događa. Šta misliš zašto me je moja grupa odbacila?«

»To mora da je bilo prilično davno. Već te dosta dugo znam. Znači da si od tada odrastao. Sada ti se to događa samo na svakih desetak godina otprilike. Čestitam. Dođi da popiješ malo kafe. Ane, pohitaj u kancelariju i uključi lonče. Pokazala sam ti gde stoji. An se okrenu kao da ga je poneo vetar sveta i nestade u senci. »Hajde«, reče Pološka. Uхватила me je za ruku i ja podoh za njom. Pre no što smo zašli u senku, ugledao sam svoj odraz u uglačanom čeliku ormara za alat.

»Ah, ne.« Otrgnuh se od nje. »Ne, biće bolje da pođem kući.«

»Zašto? An priprema kafu.«

»Klinac. Ne želim da me taj klinac vidi ovakvog.«

»Već te je video. Neće mu naškoditi. Hajde.«

Kada sam ušao u kancelariju Pološke osećao sam se kao da mi ništa nije ostalo. Ne. Nešto ipak jeste. Odlučio sam da i to odstranim.

Čim se An okrenuo prema meni sa šoljom, spustih mu šake na ramena. On poskoči, ali ipak nije prosuo kafu. »Čuj, prvi i poslednji ovovečernji alkoholičarski savet, mali. Čak iako si lud, nemoj unaokolo pričati ljudima koji nisu zlatni da su te oni zarobili. To ti je kao da si došao na Zemlju i nekom crncu deliš komplimente kako dobro peva i igra i hvališ ga što poseduje odličan osećaj za ritam. Možda je u stanju da udari sedam puta jednom šakom, a drugom čak trinaest i da pri tom odzviždi niz tonova. Ali to ipak pokazuje zadivljujuću naivnost u odnosu na stvarno stanje. I predstavlja nešto

što je dobro poznato svima u celoj galaksiji, a odnosi se na svet sa koga potičem. Kada kažem primitivan, onda i mislim primitivan.

An se izmigolji iz mojih šaka, spusti kafu na sto i okrenu se. »Nisam kazao da ste nas vi zarobili.«

»Rekao si da smo se odvratno ponašali prema vama i da smo vas iskorišćavali, što je sasvim moguće, i da vas je to zarobilo...«

»Rekao sam da ste nas iskorišćavali, a tako i jeste, i da smo bili zarobljeni. Ali *nisam* rekao šta nas je zarobilo.«

Pološka sede na sto, dohvati moju kafu i srknu.

Podigoh glavu. »U redu. Kaži mi kako ste to zarobljeni.«

»Oh, izvini«, reče Pološka. »Počela sam da pijem tvoju kafu.«

»Zaveži. Kako si to zarobljen, Ane?«

Kružio je ramenima kao da želi da im nade neki ugodniji položaj. »Počelo je na skupini Tiber-44. Zlatni su se odatle vraćali pretrpevši krajnje ozbiljne psihičke šokove.«

»Da. Čuo sam za to. To se dogodilo pre nekoliko godina.«

Anovo lice poče da se grči; mišići oko očiju treperili su mu ispod kože. »*Nešto* tamo napolju...«

Spustih mu šaku na potiljak, i palcem počnem da mu masiram mekanu tačku iza uveta, isto kao što radite sa mačkom kad želite da je umirite. »Samo polako. Ispričaj mi.«

»Hvala«, reče An i nagnu glavu napred. »Prvo smo na njih naišli na Tiberu-44, ali onda su počeli *posvuda* da se pojavljuju, na gotovo svim planetama u svakoj galaksiji na kojima postoje uslovi za održanje života, i na mnogo onih koje uopšte nije trebalo da budu sposobne za to.« Disanje mu postade otežano. Nastavih da ga masiram i on se ponovo smiri. »Pretpostavljam da je naša psihologija tako čudna da rad sa njima, njihovo proučavanje, pa čak i suvišno razmišljanje o njima... postojalo je nešto u vezi s njima što je menjalo naš smisao za stvarnost. Šok je bio strašan.

»Ane«, reko, »da bi bio zarobljen moraš se naći na mestu sa koga nema odlaska. Da bi ti to smetalo, mora oko tog zatvora da postoji još nešto.«

On klimnu, pomerivši glavu ispod moje šake, a zatim se ispravi. »Dobro mi je sada. Samo sam umoran. Želiš da saznaš gde i kada?«

Pološka je spustila kafu i počela da se poigrava lancem. An se okrenu i zagleda se u nju.

»Gde?« upita on. »U drugim vasseljenama.«

»U udaljenim galaksijama?« upita Pološka.

»Ne. U pitanju su potpuno različiti vremenski i prostorni kalupi.« Izgleda da ga je zurenje u kuglu koja se klata još više smirivalo. »Ne postoji nikakva fizička ili vremenska veza sa ovim ovde.«

»Neka vrsta paralelnog...«

»Paralelnog? Vraga!« Počeo je vidno da razvlači reči. »Nema ničeg paralelnog u vezi s njima. Od milijardu milijardi, većina ih je stotinu puta veća od naše i prazna. Mada postoji i nekoliko, čija je celokupna površina čak i manja od ove galaksije. Neke od njih su za nas potpuno neprobojne, jer iako se čini da u njima ima materije, koja je manje-više raspoređena kao i u ovoj vasseljeni, u njima nema nikakve elektromagnetske aktivnosti. Nema radio-talasa, nema toplote, niti svetlosti.« Kugla se i dalje klatila, a njegov glas je prelazio u šapat.

Obuhvatih svojom šakom kuglu i oduzeh je Pološkoj. »Kako si ti saznao za njih? Ko je doneo to obaveštenje? Ko je to u stanju da prodre napolje?«

Treptanje. An mi uzvratil pogled.

Kada mi je ispričao, počeo sam da se smejem. Psihička ličnost zlatnog neobično je labilna kada je u pitanju prilagodavanje napetostima pomerene stvarnosti. An se smejao zajedno sa mnom ni sam ne znajući zašto to čini. Objasnio mi je kroz uraganske napade histeričnog smeha kako su pomoću mikro-mikro hirurških tehnika poreklom sa Tibera-44 pročitali većinu obaveštenja izravnim ispitivanjem nervnog sistema tog stvorenja, koji prekriva njegovu površinu poput somota. Bilo je u stanju da podnese toplotu ili hladnoću, raspon pritiska od vakuuma do nekoliko stotina funti po kvadratnom milimetru; ali već je neznatna količina ultraljubičastog zračenja uništila njegove nervne sinapse i ono je umrlo. Bili su mali i na izgled organskog porekla, jer je u organskoj sredini izgledalo da dišu i jedu. Imali su četiri pola, od kojih su dva nosila mladunče. Imali su i skupine uvlačivih čulnih organa za koje se u prvi mah mislilo da su oči, ali reagovala su na dvanaest različitih čula, a za tri od njih čak ni ne postoji stimulacija u našem kontinuumu. Putovali su unaokolo

na četiri usisnika kada su koristili kinetičko kretanje za obično prolaženje kroz svemir, bili su mali i izgledali su kao krznaši. Jedini način da ih se nateraju da skaču iz jedne vasseljene u drugu bio je da se na smrt preplaše. A tada bi jednostavno nestajali.

An je masirao stomak ispod opasača ne bi li ublažio bol od tolikog smeha. »Rad sa njima na Tiberu-44 slomio je čitavu jednu grupu zlatnih.« On se oslonio o sto, uzdišući i smejući se. »Morali su ih poslati kući na terapiju. I dalje nismo u stanju izravno da mislimo o njima, a nama je lakše da kontrolišemo svoje misli nego vama; i to je privilegija zlatnih. Jednog sam čak držao kao mezimče, sve do juče. Ta prokleta stvorenja su ili potpuno ravnodušna ili opaka. Moje je bilo beba, celo meko i belo.« On ispruži ruke. »Juče me je ujelo i nestalo.« Na zglavku mu se videla plavičasta modrica oko polumesečastih uboda. »Imao sam sreće što je bilo još beba. Njihovi ujedi se lako inficiraju.«

Pološka opet dohvati moju kafu dok smo An i ja ponovo počinjali da se smejemo.

Dok sam se te noći vraćao, crna kafa mi je klokotala u stomaku.

Postoje izvesni pravci u kojima čovek ne može da ide. Treba izabrati onaj u kome možeš da se krećeš onoliko brzo koliko to želiš. Je li to Sendi kazao? Jeste. Bilo je nečeg kod Sendija što je veoma podsećalo na nekog zlatnog. On je stalno išao napred, bez obzira kako.

Zastao sam ispod jedne ulične svetiljke i podigao eko-logarijum. Da li je reproduktivna funkcija bila primarna ili sporedna? Razmišljajući lucidnošću čoveka koji se umalo nije utopio u viskiju, a posledice toga se uvek u zoru najjače osećaju, ako se cela ekološka ravnoteža posmatra kao jedan jedini organizam, onda je ona sporedna, i predstavlja reparativni proces od životne važnosti u istoj meri u kojoj su to spavanje i hranjenje, u odnosu na primarni proces koji predstavljaju sam život, rad i rast. Stavim lanac oko vrata.

Još sam bio polupijan i užasno sam se osećao. Ali sam zaurao. Androklesu, da li je pijani smeh primeran oplakivanju sve moje mrtve dece? Možda nije. Ali reci mi, Retlite; reci mi Alegra: postoji li bolji način da se oni koji su još živi i koji su zlatni, pošalju u noć? Ne znam. Znam da sam se smejavao. Zatim sam zavukao pesnice u

džepove jednodelnog odela i teturajući se krenuo kući duž Ivice dok mi je oko nogu hujao vetar sveta.

Vreme shvaćeno kao spirala poludragog kamenja

Postavi ordinatu i apscisu na vek. Sada mi odseci jedan kvadrant. Treći kvadrant, molim. Rođen sam pedesete. Sada je sedamdeset peta.

Kada mi je bilo šesnaest godina dozvolili su mi da napustim sirotište. Vukući sa sobom ime koje su mi prikačili (Harold Klensi Everet, a bio sam tek momčić... koliko sam samo nadimaka od tada promenio; ali ne brinite prepoznacete me po načinu na koji pušim) preko brda Istočnog Vermona, doneo sam odluku:

Ja i tata Majkls, koji me je nevoljno zaposlio na zahtev iznet u *dokumentu službenog* izgleda sa kojim vas sirotište pošalje da se spakujete, vodili smo mlekarsku farmu tate Majklsa, što će reći, brinuli smo o trinaest hiljada tri stotine šezdeset crno-belih Gernseja koje su bile uspavane i boravile u svojim kovčezima od nerđajućeg čelika, hraneći se i drogirajući se ružičastom tečnošću što je proticala kroz providne plastične vene (ta stvar je lepljiva i prianja za šake); električnim pulserima, koji su izazivali podrhtavanje mišića, sprečavano je njihovo atrofiranje iako su životinje bile sve vreme u polusnu, a mleko je samo teklo u cisternu od nerđajućeg čelika. Ipak doneo sam odluku (dok sam tako stajao jednog poslepodneva u polju poput čoveka sa motikom, iscrpljen posle tri sata napornog fizičkog rada, razmišljajući o ustrojstvu vasseljene kroz maglu umora): na celoj Zemlji, Marsu i spoljašnjim satelitima, na svim tim mestima gde žive ljudi, mora postojati nešto bolje od ovoga. Odlučio sam da se dokopam tog boljeg.

I tako sam ukrao nekoliko Tatinih kreditnih kartica, jedan helikopter, bocu belih munja koje je starkelja sam pravio, i poleteo. Jeste li ikad pokušali da sletite u ukradenom helikopteru na zgradu Pan Ama i to još u pijanom stanju? Opametili su me zatvor, schamail i izvesni snažni udarci koje sam kasnije primio. Ali nemoj ovo zaboraviti, oh moja voljena: Na toj farmi za proizvodnju mleka proveo sam kao pošten čovek tri sata, a toliko nisam Bio pošten u prethodnih deset godina zajedno. I niko me nikada više nije oslovio imenom Harold Klensi Everet.

Henk Kulafroj Ekls (crvenokos, pomalo rastresen, šest zarez dve stope visok) izišao je iz garderobe u svemirskoj luci noseći u maloj aktn-tašni mnogo stvari koje mu nisu pripadale.

Koračajući pored njega Poslovni čovek je govorio: »Vi današnji mladiću unosite nemir u mene. Kažem ti, vrati se u Belonu. To što si se uvalio u nevolju s onom malom plavušom o kojoj si mi pričao, nije razlog da skačeš s jednog sveta na drugi i budeš mrzovoljan. Pa čak i posao da napustiš!«

Henk zastade i slabašno se osmehnu: »Pa...«

»Priznajem, da i ti imaš svoje potrebe, koje mi stariji ne razumemo, ali moraš pokazati makar trunku odgovornosti prema...« Primetio je da je Henk zastao ispred vrata na kojima je stajalo MUŠKARCI. »Oh. Ovaj. Eh. «On razvuče usta u osmeh. »Drago mi je što smo se upoznali, Henk. Lepo je kad za vreme ovih prokletih prelazaka sretnoš nekoga s kim možeš pametno da popričaš. Do viđenja.«

Kroz ista ta vrata, deset minuta kasnije, izlazi Harmoni C. Eventid, ravno šest stopa visok (jedna od lažnih potpetica se slomila, pa sam obe gurnuo ispod gomile papirnatih ubrusa), kosa smeđa (čak ni moj frizer nije siguran u njenu pravu boju), oh, tako doteran i pun sebe. Loš ukus u odevanju je, oh, tako šik, bio je to čovek s kojim nijedan Poslovni čovek ne bi stupio u razgovor. Prevezao se javnim kopterom od luke do zgrade Pan Ama (Bah. Stvarno. Pijan), izišao iz Velike centralne stanice i krenuo duž četrdeset druge Avenije prema Osmoj Aveniji, sa gomilom stvari u aktn-tašni koje mi nisu pripadale.

Veče je izrezbareno od svetlosti.

Prešao sam preko pločnika Velikog belog puta napravljenoga od plastiglasa – smatram da ta svetlost koja dopire odozdo, i osvetljava ljudima podbratke uslovljava da oni izgledaju čudno – i zaobišao gomile ljudi koji su pristizale liftovima iz podzemne železnice, iz pod-podzemne, i iz pod-pod-podzemne (sa osamnaest, prve nedelje po puštanju iz zatvora visio sam ovde pelješeći ljude - ali pažljivo, krajnje pažljivo, tako da nikada nisu otkrili da su opelješeni), probio sam se kroz gomilu učenica koje su se kikotale i žvakale gumu dok im je svetlost poigravala u kosi, a njima bilo neprijatno što na sebi imaju providne plastične bluže koje su nedavno ponovo ozakonjene (čujem da je bilo reči na račun grudi još od sedamnaestog veka) pa sam stoga s puno razumevanja zurio u njih: počele su još jače da se kikoću. Pade mi na um da sam se ja, kad sam bio njihovih godina, nalazio na proklesoj farmi za proizvodnju mleka i smesta sam prestao dalje o tome da razmišljam.

Traka svetlosti sa vestima koja je obavijala trouglastu građevinu Udruženih komunikacijskih kompanija, sadržala je obaveštenje na osnovnom engleskom da se senatorka Regina Abolafija priprema da otpočne istragu u vezi sa organizovanim zločinom u gradu. Ne mogu vam opisati koliko sam srećan što nisam organizovan.

U blizini Devete Avenije uneo sam svoju aktn-tašnu u dugačak, prenatrpan bar. Dve godine nisam bio u Njujorku, ali na mom poslednjem putovanju kroz vanvreme ovde je obično visio jedan čovek koji je umeo povoljno, sigurno i brzo da se otarasi stvari koje mi nisu pripadale. Nisam imao pojma kolike su mi šanse da ga i sada pronađem. Gurao sam se između mnoštva momaka koji su pili pivo. Tu i tamo nalazile su se grupice dobro očuvanih, starijih, odevenih po poslednjoj modi. Kroz buku su se provlačili pramenovi dima. Ne volim ovakva mesta. Oni mladi od mene su svi hermafroditi ili slaboumni. A oni stariji samo priželjkuju da se pojave što mladi. Probio sam se do bara i pokušao da privučem pažnju malih ljudi u belim žaketima.

Prestanak buke iza mojih leđa naterao me je da se osvrnem... na sebi je imala usku koprenastu halju čvrsto stegnutu oko vrata i zglavaka ogromnim bakrenim pribadačama (oh s tako puno ukusa na granici ukusa); leva ruka joj je bila obnažena, a desna prekrivena sifonom boje vina. Nosila je to mnogo bolje od mene. Ali ovakvo razmetanje istančanim ukusom bilo je krajnje neprimereno na jednom ovakvom mestu. Ljudi su napravili veliku predstavu praveći se da to ne primećuju.

Nokat premazan lakom krvavo crvene boje uprla je prema žutonarandžastom delu bakrene kopče na lastici. »Znate li vi šta je ovo, gospodine Eldrič?« upita ona; istog trenutka veo koji joj je skrivao lice se razide; oči su joj bile ledene; obrve crne.

Tri misli: (Prva) Ona je dama iz sveta mode, jer sam dolazeći iz Belone pročitao *Deltin* izveštaj o »tkaninama koje čile« čije se nijanse i neprozirnost određuju pomoću dražesnih dragulja na zglavku. (Druga) Za vreme svog poslednjeg putovanja kroz, kada sam još bio mlad i zvao se Hari Kalamín Eldrič, nisam ničim *strašno* povredio zakon (mada čovek lako izgubi iz vida takve stvari); ipak smatrao sam da me mogu odvući u zatvor na najviše tridesetak dana, pod tim imenom. (Treća) Kamen prema kome je uperila prst...

»-...Jasper?« upitah.

Čekala je da još nešto kažem; a ja sam čekao da mi da povoda da otkrijem kako mi je poznato šta je ona čekala (za vreme mog boravka u zatvoru moj omiljeni pisac bio je Henri Džejms. Odista.)

»Jasper«, potvrdi ona.

»Jasper...« Ponovo sam uspostavio nejasnoću koju je ona tako zdušno želela da rasprši.

»...Jasper-«

Ali već je počela da se koleba, u strahu da ja podozrevam kako je njena samouverenost lažna.

»U redu. Jasper.«

Ali njeno lice mi je govorilo da joj je jasno da ja sve znam.

»S kim ste me vi to zamenili, gospođo?«

Jasper je, ovog meseca, ona Reč.

Jasper je propusnica (šifra) upozorenje koje Pevači Gradova (koji su, prošlog meseca, pevali »Opal« iz svojih božanskih rana; a na Marsu sam čuo tu Reč i triput sam je upotrebio, baš kao i imitacije, kako bih opravosnažio stvari koje nisu bile moje; čak i tamo (mislio sam na Pevače i njihove rane) prenose, koristeći reči meseca, onom klimavom i lupeškom bratstvu s kojim sam održavao vezu (različito prerušen) tokom ovih devet godina. Svakih trideset dana bira se nova; posle svega nekoliko časova sva braća su već obaveštena, na svih šest svetova i svetića. Obično ti je progunda neko ispijeno kopile koje ti posrćući padne u naručje iz nekog tamnog ulaza; prosikće ti je dok prolaziš nekom zamračenom alejom; ili ti je na nažvrljanom komadiću papira tutne u šaku neki odvratni prljavko koji se brzo kreće kroz gužvu. Ovog meseca glasila je: Jasper.

Evo nekoliko alternativnih prevoda:

Upomoć!

ili

Potrebna mi je pomoć!

ili

Mogu da vam pomognem!

ili

Pod prismotrom ste!

ili

Sada vas ne drže na oku. *krenite!*

Konačna poenta sintakse bila bi: Ako se Reč pravilno koristi, nikada nećeš morati dvaput da razmišljaš o tome šta ona znači u datoj situaciji. Istančana poenta upotrebe: Nikada ne veruj onome ko je nepravilno upotrebljava.

Čekao sam da ona prekine čekanje.

Otvorila je novčanik preda mnom. »Sef odeljenja specijalne službe Modlin Hinkl«, pročita ona ni ne pogledavši šta piše ispod srebrne značke.

»Dobro ste to izveli«, rekoh, »Mod.« Zatim se namrštih. »Hinkl?«

»Da.«

»Znam da nećete poverovati u ovo, Mod. Ličite mi na ženu koja nema strpljenja da istraje u svojim greškama. Ali zovem se Eventid. A ne Eldrič. Harmoni C. Eventid. I zar nije prava sreća za sve što se Reč noćas menja?« Pošto se prenosi na pomenute načine, Reč stigne i do žaca. Ali sretao sam policajce koji ni posle nedelju dana nakon datuma promene nisu znali novu.

»E pa, Harmoni. Želim da razgovaram s tobom.«

Podigoh obrvu.

Ona mi uzvratila na isti način i reče: »Što se mene tiče mogu te zvati i Henrijeta. Ali slušaj.«

»O čemu želiš da razgovaraš sa mnom?«

»O zločinu, gosp...«

»Eventid. Oslovljavaću te sa Mod, pa i ti mene možeš zvati Harmoni. Tako se odista zovem.«

Mod se osmehnu. Nije bila baš mlada. Čak mislim da je imala nekoliko godina više od onog Poslovnog čoveka. Ali bolje je umela da iskoristi šminku od njega. »Verovatno znam mnogo više o zločinu od tebe«, reče ona. »U stvari, ne bi me iznenadilo da uopšte nisi čuo za moj ogranak u okviru policijskog odeljenja. Šta znaš o specijalnim službama?«

»U pravu si. Nikada nisam čuo za njih.« »Manje-više si vrlo spretno izbegavao redovne službe poslednjih sedam godina.« »Oh, Mod, stvarno...«

»Specijalna služba stvorena je radi onih koji iznenada postaju jako dosadni... toliko dosadni da naša svetla zatrepere.«

»Sigurno nisam učinio ništa tako grozno da...«

»Mi ne pratimo ono što činiš. To kompjuter obavlja umesto nas. Mi samo proveravamo prvi diferencijalni koeficijent grafičke krivulje sa tvojim imenom. Tvoja krivulja krenula je oštro naviše.«

»Zar nismo dostojni čak ni da nam ispod nje stoji ime...«

»Mi smo najefikasnije odeljenje u policijskoj organizaciji. Shvati to kao hvalisanje ako želiš. Ili pak kao obaveštenje.«

»Vidi, vidi, vidi«, rekoh. »Želiš li nešto da popiješ?« Čovečuljak u belom žaketu nas ostavi, zbunjen Modinom raskošnom odećom, i lati se nekog drugog posla.

»Hvala.« Iskapila je pola čaše kao da je, u stvari, bila mnogo jača nego što bi se to moglo pomisliti na osnovu onog zglavka. »Većinu kriminalaca se ne isplati progoniti. Uzmi na primer, vaše poznate ucenjivače – Farnesvorta, Houka, Blavatskija. Pa onda sitne džeparoše, prodavce droge na malo, provalnike, ili vice-impresarije. Prihodi, kako onih na vrhu tako i onih na dnu lestvice, prilično su ujednačeni. Oni ne izazivaju ozbiljno ljuljanje društvenog broda. O njima se stara redovna služba. Oni smatraju da dobro obavljaju taj posao. Nećemo sada o tome. Ali recimo da kakav mali prodavač droge počne da prerasta u prodavca na veliko; da osrednji vice-impresario poželi da postane pravi pravcati ucenjivač; tada nastaju nevolje koje nepovoljno utiču na društvo. I tada specijalno odeljenje stupa na scenu. Imamo nekoliko tehnika neverovatno uspešnih.«

»Ispričaćeš mi sve o njima, zar ne?«

»Onda daju bolje rezultate«, odvrati ona. »Jedna od njih je hologramsko čuvanje obaveštenja. Znaš li šta se događa kada hologramsku ploču presečeš na pola?«

»Trodimenzionalna slika... presečena na pola?«

Ona odmahnu glavom. »Dobijaš celu sliku, samo malo nejasniju, neznatno pomerenu iz fokusa.«

»To nisam znao.«

»A ako je ponovo prepoloviš, postane još nejasnija. Pa čak ako imaš samo jedan kvadratni centimetar izvornog holograma, ipak i dalje imaš celu sliku... neprepoznatljivu, ali potpunu.«

Promrmljah nešto kao da sam zadivljen.

»Svaka čestica fotografske emulzije na ploči holograma, za razliku od fotografije, pruža obaveštenje o celom prizoru koji je bio hologramiran. Analogno tome, kada kažem da čuvamo hologramska

obaveštenja to jednostavno znači da se svako obaveštenje koje posedujemo – recimo o tebi – odnosi na tvoju celu karijeru, tvoju celokupnu situaciju, sveobuhvatnu napetost koja vlada između tebe i tvoje okoline. Specifične činjenice o specifičnim prekršajima ili krivičnim delima prepuštamo redovnoj službi. Čim sakupimo dovoljno podataka koji nam odgovaraju, naš metod postaje mnogo efikasniji za praćenje... Čak i predskazivanje... mesta gde se nalaziš ili onoga što smeriš.»

»Zadivljujuće«, rekoše. »To je jedan od najzaprepašćujućih paranoidnih sindroma na koji sam ikada naišao. Mislim na započinjanje razgovora s nepoznatom osobom u baru. Često sam po bolnicama sretao čudne...«

»U tvojoj prošlosti«, nastavi ona samouvereno, »vidim krave i helikoptere. A u ne tako dalekoj budućnosti helikoptere i sokolove.«

(PRIM. PREV.: Soko se na engleskom kaže HAWK (Houk) kako glase prezimena dvojice junaka.)

»Reci mi, oh ti Dobra veštice zapada, otkud... To me je uznemirilo. Jer niko nije trebalo da zna o tom poslu kod Tate Majklsa sem njega i mene. Čak ni redovna služba koja me je izvukla, onako poludelog, kada sam u krugovima nasrtao na ivicu Pan Ama nije uspela da od mene dobije taj podatak. Kreditne kartice sam pojeo kada sam video da me tamo čekaju, a serijske brojeve je, sa svega što je moglo nositi serijski broj, skinuo neko ko je bio s stručniji za to od mene: dobri gospodin Majkls mi se hvalio, prve noći koju sam na farmi provodio usamljen i pijan, kako je to vruća roba iz Novog Hempšira.

»Ali zašto« – plaši me kliše u koji će nas nemir uvući – »mi ti to sve govoriš?«

Ona se osmehnu i osmeh joj iščile iza vela. »Obaveštenje ima samo onda smisla ako se s nekim podeli«, izgovori njen glas koji je dopirao sa mesta na kome joj se nalazilo lice.

»Hej, stani, ja...«

»Možda ćeš uskoro doći do povećane sume novca. Ako sam dobro proračunala, stići ću helikopterom punim najboljih gradskih momaka koji će te odvesti čim na nju spustiš svoje male tople šake. To je deo obaveštenja...« Ona napravi korak unazad. Neko stade između nas.

»Hej, Mod...!«

»Možeš ga iskoristiti kako ti drago.«

Bar je bio pun tako da bih čineći nagle pokrete samo stvorio sebi neprijatelje. Ne znam – nju sam izgubio, a ipak stekao neprijatelje. Neke od tamošnjih čudnih spodoba: s masnim kosama koje su im visile zašiljene pri vrhovima. Trojica od njih imali su istetovirane zmajevе na koštunjavim leđima, jedan je nosio povez preko oka, a jedan mi je zario u obraz nokte crne od katrana (proveli smo dva minuta u žestokoj sveopštoj makljaži, u slučaju da niste uočili kada je do nje došlo. Ja jesam.) dok su neke žene vrištale. Udarao sam i izbegavao udarce, a onda se tok te strke izmenio. Neko je otpevao: »Jasper!« na pravi način. Što je značilo da postoje vruće (obična, nespretna, redovna služba koju sam izbegavao proteklih sedam godina) bila je na putu ovamo. Tučnjava je zatim nastavljena na ulici. Našao sam se između dva odvratna prljavka koji su obrađivali jedan drugog na odgovarajući način; ali uspeo sam da stignem do ruba gomile zadobivši tek nekoliko posekotina koje su lako mogle biti i posledica brijanja. Borba se razbila na manje skupine, a ja sam napustivši jednu naleteo na drugu koja se, što sam trenutak kasnije shvatio, u stvari, sastojala od kruga ljudi što su stajali oko nekoga ko je očigledno loše prošao.

Neko je sprečavao ljude da se suviše približe.

Neko drugi ga je okrenuo.

Sklopčan u lokvi krvi ležao je onaj mali momak koga nisam video dve godine, a koji se nekada tako uspešno oslobađao stvari koje mi nisu pripadale.

Pokušavajući da nikog ne udarim svojim kovčežićem, provlačio sam se između čekića i nakovnja. Kada sam ugledao prvog policajca svojski sam se potrudio da izgledam kao neko ko je upravo prišao da vidi šta se zbiva.

Upalilo je.

Krenuo sam zatim Devetom Avenijom i napravio tri neupadljivo brza koraka... »Hej, stani! Stani ti tamo...«

Prepoznao sam taj glas (oslovio me je tek tako posle dve godine, a ipak sam ga prepoznao) ali se nisam zaustavio.

»Čekaj! To sam ja, Houk!«

Stao sam.

Njegovo ime još niste pročitali u ovoj priči; Mod je pomenula velikog Houka, koji je ucenjivač multimilioner i operiše na delu Marsa na

kome nikada nisam bio (mada ima prste umešane u nezakonite rabote u celom sistemu), a to je sasvim druga osoba.

Vratih se tri koraka prema ulazu.

Tamo se smejaio jedan momak: »Oh, čoveče. Izgledaš kao da si upravo učinio nešto što nisi smeo.«

»Houk?« obratih se senki.

Još je bio u dobu kada je za dve godine rastao za otprilike jedan inč.

I dalje se muvaš ovuda?« upitah ga.

»Ponekad.«

Bio je to strašan klinac.

»Slušaj, Houk, moram da se izgubim odavde.« Bacih pogled unazad prema metežu.

»U redu,« on side na pločnik. »Mogu li i ja da pođem?«

Smešno. »Aha,« čudno sam se osećao što me on to pita. »Hajdemo.«

Kod ulične svetiljke pola bloka dalje, primetio sam da mu je kosa još bleđa poput raspolovljenog bora. Verovatno je bio strašno prljav: imao je na sebi umazan crni denim sako, bez košulje; krajnje iznošene crne farmerke – hoću da kažem da se to videlo i u mraku. Bio je bos; jedino ako to već od ranije znate možete da primetite u nekoj mračnoj ulici da neko već danima hoda bos po Njujorku. Kada smo stigli do ugla, on mi se osmehnu ispod ulične svetiljke i jače navuče sako preko masnica i ožiljaka koji su se protezali preko grudi i stomaka. Oči su mu bile prodorno zelene. Prepoznajete li ga? Ako pak zbog neke greške u prenošenju obaveštenja po svetovima i svetićima niste shvatili o kome je reč, da vam kažem da je pored mene duž Hadsona koračao Houk Pevač,

»Hej, kada si se vratio?«

»Pre nekoliko časova«, odvratih mu.

»Šta si doneo?«

»Stvarno želiš da saznaš?«

On gurnu šake u džepove i istegnu vrat. »Svakako.«

Ispustih zvuk osoben za odrasle kad ih ražesti neko dete. »U redu.« Već smo jedan blok prešli hodajući pored vode; unaokolo nije bilo nikoga. »Sedi.« I tako je on opkoračio daske na stubovima, tako mu

se sada jedna noga klatila iznad svetlucave crne reke Hadson. Sedoh ispred njega i predoh palcem po ivici kovčežića.

Houk je povio ramena i nagnuo se napred. »Hej...« Uputio mi je jedan upitni zeleni pogled. »Mogu li da pipnem?«

Slegnuh ramenima. »Samo izvoli.«

Zahvatio ih je svojim kvrgavim prstima i izgriženim noktima. Podigao je dva, vratio ih nazad, podigao tri druga. »Hej!« prošaputa on. »Koliko sve ovo zajedno vredi?«

»Otprilike desetostruko više nego što se nadam da ću dobiti. Moram ih se brzo otarasiti.«

On baci pogled u pravcu svog stopala. »Uvek ih možeš baciti u reku.«

»Ne budi glup. Tražio sam momka koji se nekada muvao oko tog bara. Bio je prilično efikasan.« Na pola Hadsona voda se penila oko podloge spuštene na njenu površinu. Na palubi je bilo parkirano desetak helikoptera – koje su bez sumnje prevozili do Patrolnog polja u blizini Verazana. Ipak sam nekoliko trenutaka pogledom šarao između dečaka i tog transporta, jer sam postajao paranoičan zbog Mod. Ali brod je nestao u tami. »Večeras je moj čovek zadobio nekoliko posekotina.«

Houk je zavukao vrhove prstiju u džepove i promenio položaj.

»I tako sam sada veoma nervozan. Nisam računao na to da ih sve uzme, ali bar je mogao da me uputi na neke druge ljude koji bi mogli.«

»Kasnije idem na jedan prijem«, on zastade kako bi odgrizao slomljeni nokat na malom prstu, »na kome bi možda mogao da ih prodaš. Aleksis Spinel priređuje prijem za Reginu Abolafiju na Vrh Kule.«

»Vrh Kule...?« Prošlo je prilično vremena otkako se nisam družio sa Houkom. U deset je bio u samoj kuhinji pakla, a u ponoć na Vrh Kule...

»Poći ću samo zato što će tamo biti i Edna Silem.«

Edna Silem je njujorška najstarija Pevačica.

Te večeri je ime senatorke Abolafije već jednom promaklo iznad mene ispisano na osvetljenoj traci. Setih se da sam u jednom od bezbrojnih časopisa koje sam prelistao dolazeći ovamo sa Marsa,

video ime Aleksisa Spinela među onima koji poseduju strašno velike sume novca.

»Voleo bih ponovo da vidim Ednu«, primetih onako uzgred. »Ali ona me se sigurno ne seća.« Ljudi poput Spinela, pripadnici njegovog društvenog sloja igraju jednu malu igru, koju sam prozreo za vreme prve runde svog poznanstva sa Houkom. Pobeduje onaj ko okupi najviše gradskih Pevača pod istim krovom. U Njujorku ima pet Pevača (bori se za drugo mesto sa Luksom na Japetusu). Tokijo vodi sa sedam. »Je li to prijem dvoje Pevača?«

»Verovatno četiri... ako ja pođem.« Uvodni bal u čast novog gradonačelnika vredi četiri. Podigoh obrvu na određen način. »Moram da saznam Reč od Edne. Noćas se menja.« »U redu«, rekoh. »Ne znam šta si smislio, ali prihvatam igru«. Zatvorih kovčežić.

Vratismo se pešice do Tajms skvera. Kada smo stigli do Osme avenije i do prvog pločnika od plastipleksa, Houk zastade. »Samo čas.« On zakopča sako do grla. »U redu je.«

Za čoveka moje profesije verovatno najbolju kamuflažu predstavlja kada luta njujorškim ulicama u društvu jednog Pevača (pre dve godine dosta sam vremena proveo mozgajući da li je to mudro). Pokušajte da se setite kada ste poslednji put videli svoju omiljenu Tro-De zvezdu kako zamiče za ugao Pedeset i sedme ulice. Budimo pošteni. Da li biste primetili čovečuljka u sakou od tvida na pola koraka iza njega?

Polovina ljudi pored kojih smo prošli na Tajms skveru prepoznala je njega. On je verovatno bio najšarolikiji od svih Pevača zbog svoje mladosti, pogrebničke odeće, prljavih stopala i pepeljasto-blede kose. Osmesi; sužene oči; svega ih je nekoliko, u stvari, pokazalo na njega prstom ili se zablenuo.

»Ko će zapravo biti tamo ko bi mogao da mi skine s vrata ovu robu?«

»Pa, Aleksis se hvali svojim pustolovnim duhom. Drugi bi mogli da se ugledaju na njega. A on ti može platiti više no što bi dobio prodajući ih na ulici.«

»Hoćeš li mu reći da je roba vruća?«

»To će ga samo još više zaintrigirati. On je gmizavac.«

»Kako ti kažeš, prijatelju.«

Spustili smo se do pod-poda. Čovek u kabini za zamenu se upravo spremao da uzme novčić od Houka, a onda je podigao pogled. Zaustio je da izgovori tri-četiri nesuvisle reči dok se smešio, a onda nam je rukom dao znak da prodemo.

»Oh«, reče Houk, »hvala vam«, vešto glumeći iznenađenje, kao da je to bilo prvi put, da mu se tako nešto divno dogodilo. (Pre dve godine mi je mudro rekao: »čim se na meni bude prvi put videlo da tako nešto i očekujem, prestaće da mi se događaju slične stvari.« Još me je zadržavao način na koji je podnosio svoju popularnost. Kada sam upoznao Ednu Silem i ovo joj pomenuo, odgovorila mi je s istom prostodušnošću: »Ali zbog toga smo i odabrani.«)

U osvetljenim kolima sedeli smo na dugačkom sedištu; Houkove šake su počivale pored njega; jedno se stopalo odmaralo povrh drugog. Niže od nas gomila žena u svetlim bluzama je žvaćući kokodakala i pokazivala prstima trudeći se da to niko ne primeti. Houk ih uopšte nije primećivao, a ja sam se trudio da niko ne primeti kako ih posmatram.

Pored prozora su promicali tamni obrisi.

Ispod sivog poda čulo se zujanje.

Usledio je trzaj.

Zatim naginjanje u stranu; izbili smo na površinu.

A napolju se grad prekrilo s hiljadu šljokica, koje je zatim odbacio i ostavio iza drveća Ft Trajona. Odjednom su se prozori nasuprot nama osvetlili. S njihove spoljašnje strane počeli su da promiču nosači neke stanice. Stupili smo na platformu na kojoj je sipilo. Na natpisu je stajalo STANICA DVANAEST KULA.

Međutim, kada smo stigli na ulicu, kiša je prestala. Sa lišća iznad zida cedila se voda niz ciglu. »Da sam znao da ću nekoga povesti sa sobom tražio bih od Aleksa da po nas pošalje kola. Rekao sam mu da su šanse da dođem pedeset prema pedeset.«

»Jesi li siguran da neće imati ništa protiv mog dolaska?«

»Zar nisi jednom već bio ovde sa mnom?«

»Bio sam ovde gore i jednom pre toga«, odvratih. »I dalje smatraš da...«

On mi uputi mučenički pogled. U stvari, Spinel bi bio oduševljen da mu Houk dovuče i celu bandu pravih musavaca... Pevači su poznati po tim stvarima. Jedan lopov prijatne spoljašnosti više ili manje ne

može Spinelu naškoditi. Pored nas se odronilo neko kamenje i poletelo prema gradu. Iza kapije s naše leve strane prostirale su se u visinu bašte koje su vodile ka prvoj od kula. Dvanaest ogromnih, luksuznih stambenih zgrada ugrožavalo je niže oblake.

»Houk Pevač«, izgovori Houk u mikrofon pored kapije. *Klik*. pa tik-tik-tik i *Klik*. Peli smo se stazom prema mnogobrojnim vratima od stakla.

Upravo je kroz njih izlazila gomila muškaraca i žena u večernjim haljinama. Ugledali su nas dok su bili iza trećeg niza vrata. Mogli ste videti kako se mršte primetivši derana koji je nekako uspeo da stigne do predvorja (na trenutak sam pomislio da je jedna od njih Mod jer je na sebi imala usku haljinu od tkanine koja čili, ali kada se okrenula video sam da joj je lice ispod vela tamno poput pržene kafe); jedan od muškaraca ga je prepoznao i nešto rekao ostalima. Dok su prolazili pored nas svi su se osmehivali. Houk uopšte nije obraćao pažnju na njih kao što je nije obraćao ni na devojke u podzemnoj. Ali kada su prošli, on reče: »Jedan od onih momaka je gledao u tebe«.

»Bah. Primetio sam.«

»Znaš li možda zašto?«

»Pokušao je da se seti da li smo se ranije već sreli?«

»Jeste li?«

Klimnuh. »Gotovo na istom mestu gde sam tebe sreo, ali neposredno po izlasku iz zatvora. Rekoh ti da sam ovde bio i pre no što si me ti doveo.«

»Oh.«

Tri četvrtine predvorja bilo je zastrto plavim tepihom. Preostali prostor zauzimao je bazen u kome je stajao niz od dvanaest stopa visokih rešetki, okrunjenih zapaljenim žeravicama. Samo predvorje bilo je tri sprata visoko, zasvođeno tavanicom u obliku kupole i obloženo ogledalima.

Zavojiti stub dima kovrčao se prema kitnjastoj rešetci. Izlomljeni odrazi su skretali prema zavetrini i ponovo se pojavljivali na zidovima.

Vrata lifta su obmotala oko nas svoje lisnate latice. Prožimalo nas je sasvim izvesno osećanje da se ne krećemo dok smo se spuštali sedamdeset i dva sprata.

Izišli smo na krov sa uređenom baštom. Jedan veoma preplanuo i plavokos muškarac u padobranskom odelu boje kajsije, ispod koga je nosio crnu rolku, side sa stenja (veštačkog) između paprati (prave) koja je rasla duž potoka (prava voda; lažna struja).

»Zdravo! Zdravo!« Pauza. »Neobično mi je milo što si ipak odlučio da dođeš.« Pauza. »Mislilo sam da nećeš uspeti.« Pravio je pauze kako bi Houku pružio priliku da me predstavi. Na osnovu mog odela Spinel nije bio u stanju da razabere da li sam neka mešavina Nobelovog laureata s kojim je Houk upravo večerao, ili pak kakav lopov čiji su maniri i moral bili čak na nižem nivou od mojih.

»Dozvoli da prihvatim tvoj žaket«, ponudi mu Aleksis.

Time je pokazao da ne poznaje Houka onako dobro kao što bi voleo da ljudi misle da ga poznaje. Ali pretpostavljam da je bio dovoljno senzibilan da razabere, na osnovu sitnih ledenih promena na mladićevom licu, kako bi trebalo da zaboravi na svoju ponudu.

Klimnuo mi je, osmehujući se... šta je drugo mogao i da učini... a onda krenusmo ka mestu na kome su se ljudi okupljali.

Edna Silem je sedela na providnom naduvenom jastučiću. Bila je nagnuta napred držeći obema rukama čašu s pićem, i raspravljala o politici sa ljudima koji su ispred nje sedeli na travi. Prvo sam nju prepoznao (kosa nimalo sjajna srebrnasta; glas – hrapavo izazovan). Smežurane šake koje su joj virile iz manžetni neženstvenog odela i obavijale se oko pehara tresući se u skladu sa jačinom kojom je naglašavala reči, bile su pretrpane dragim kamenjem i srebrom. Kada sam ponovo skrenuo pogled na Houka, ugledao sam petorošestoro ljudi čija imena/lica prodaju časopise, muziku, šalju ljude u pozorište (*Deltin* dramski kritičar, kako da ga čovek ne prepozna), pa čak i matematičar iz Prinštona o kome sam čitao pre nekoliko meseci kada je ponudio objašnjenje za »kvazare/kvarke«.

Bila je tu i jedna žena na koju mi se pogled stalno vraćao. Kada sam je i po treći put pogledao prepoznao sam u njoj kandidatkinju Novih konzervativaca, njihovog najizglednijeg kandidata za predsednika, senatorku Abolafiju. Ruke su joj bile prekrštene i pažljivo je slušala razgovor koji se sveo na razmenu mišljenja između Edne i jednog preterano društvenog mladića čije su oči bile naduvene verovatno usled nedavnog navikavanja na kontaktna sočiva.

»Ali ne osećate li, gospodo Silem, da...«

»Kada predviđate da će se nešto slično dogoditi ne smete zaboraviti da...«

»Gospodo Silem, video sam statistike koje...«

»Ne *smete* zaboraviti«... glas joj postade napetiji, tiši, tako da je muk između reći bio isto onako velik koliko je glas bio oskudan i metalan... »da bi, kada bi sve, baš sve bilo poznato, statističke tvrdnje bile nepotrebne. Nauka verovatnoće matematički izražava naše neznanje, a ne našu mudrost«. A to je predstavljalo, po mom mišljenju, zanimljivi drugi nastavak Modine lekcije; tada Edna podiže pogled i uzviknu. »Hej, Haouk!«

Svi se okrenuše.

»Baš mi je drago što te vidim. Luise, En«, pozva ona: pre nas je stiglo još dvoje pevača (on taman, ona bleđa, oboje vitki poput breza; njihova lica podsećala su na jezera bez dna ili pak na šumu, jasnu i veoma mirnu; muž i žena, promovisani su za Pevače zajedno, dan pre svog venčanja pre sedam godina), »ipak nas nije napustio!« Edna ustade, ispruži ruke preko glava onih koji su sedeli, i oglasi se preko zglobova na prstima kao da joj je glas bilijarski štap: »Houk, ovde se neki ljudi prepiru sa mnom, a ni izdaleka ne znaju o ovoj temi koliko ti. Ti ćeš sada biti na mojoj strani, zar ne...«

»Gospodo Silem, nisam želeo da...« začulo se sa poda.

Ruke joj se zatim raširiše za šest stepeni, prsti, oči i usta se rastvoriše. »Ti!« Ja. Dragi moj, ako postoji iko koga nisam ovde očekivala da vidim! Prošlo je već gotovo dve godine, zar ne?« Blagoslovena Edna; mesto gde smo ona, Houk i ja proveli zajedno jedno dugo, pijano veče više je podsećalo na onaj bar nego na Vrh Kule. »Gde si se krio?«

»Uglavnom na Marsu priznadoh. U stvari, upravo sam se danas vratio.« Tako je zabavno kada nešto slično možeš da izgovoriš na jednom mestu poput ovog.

»Houk... obojica...« (što je značilo da je ili zaboravila moje ime, ili me se tako dobro sećala da nije želela da ga oda) »dođite ovamo da mi pomognete da popijemo Aleksi-sevo dobro piće.« Pokušao sam da se ne osmehnem dok smo joj prilazili. Ako se ičega sećala, sigurno se prisetila i čime se bavim, te mora da je u ovome uživala isto onoliko koliko i ja.

Primetih olakšanje na Aleksisovom licu: sada je znao da sam *neko* mada još nije znao *koji* neko.

Dok smo prolazili pored Luisa i En, Houk im uputi jedan od svojih blistavih osmeha. Oni mu uzvatiše jedva приметnim razvlačenjem usana. Luis klimnu. En napravi kretnju kao da želi da mu dodirne ruku, ali je ne dovrši; društvo je uočilo ovu razmenu.

Saznavši šta želimo, Aleksis je stao da nam priprema velike čaše željenog pića sipavši ga preko izlomljenog leda kada gospodin naduvenih očiju ustade ponovo spreman za raspravu. »Ali, gospođo Silem, šta onda smatrate da, na odgovarajući način, oponira ovakvim političkim zloupotrebama?«

Regina Abolafija je na sebi imala belo svileno odelo. Nokti, usne i kosa bili su joj iste boje; na grudima joj je bila zakačena ručno izrađena bakrena pribadača. Uvek me je očaravalo da posmatram ljude navikle da budu u središtu pažnje potisnute u stranu. Okretala je čašu i slušala.

»Ja im se suprotstavljam«, reče Edna. »Houk im se suprotstavlja. Luis i En im se suprotstavljaju. Konačno, mi smo ti koje imate.« Glas joj je poprimio onaj autoritativan odjek koji su samo pevači u stanju da postignu.

Zatim se Houkov smeh zaplete u nit razgovora.

Okrenusmo se.

Sedeo je prekrštenih nogu u blizini živice. »Pogledajte...« prošaputa on.

Pogledi ljudi krenuše za njegovim. A njegov je bio uperen u Luisa i En. Ona, visoka i plava, on, taman i viši od nje, stajali su veoma mirno, pomalo nervozno, zatvorenih očiju (Luisove usne su bile razmaknute).

»Oh«, prošaputa neko ko je trebalo da zna više od toga, »oni će...«

Posmatrao sam Houka, jer nikada ranije nisam bio u prilici da pratim ponašanje jednog Pevača za vreme nastupa drugog. Spojio je pocrnele tabane, uhvatio se za palčeve i nagnuo napred, dok su mu žile na vratu podsećale na plave reke. Gornje dugme na žaketu mu se otkopčalo. Na vratnom pršljenu nazirali su se završeci dva ožiljka. Možda to niko sem mene nije primetio.

Video sam Ednu kako spušta čašu dok joj se u pogledu nazirao ponosni sjaj zbog onoga što će uslediti. Aleks, koji je pritisnuo

dugme na autobaru (čudno kako je automatizacija postala način gornjeg sloja da se razmeće viškom radne snage) za lomljeni led, podiže pogled, vide šta se sprema, te pritisnu dugme za prekid prethodno izdate naredbe. Autobar je zujao sve slabije dok nije utihnuo. Povetarac (veštački ili pravi, ne bih umeo da vam kažem) minu pored nas, a iz lisnatih krošnji se začu šuškanje.

Jedno za drugim, zatim u duetu, a onda ponovo pojedinačno, Luis i En su pevali.

Pevači su ljudi koji posmatraju stvari, a zatim odlaze da saopšte drugima ono što su videli. Pevačima ih čini njihova sposobnost da nateraju ljude da ih slušaju. To je najdivnije previše pojednostavljeno objašnjenje koje sam u stanju da vam pružim. Osamdeset šestogodišnji El Posado, video je u Rio de Žaneiru kako se ruši blok stambenih zgrada, otrčao u Aveniju Sunca i počeo da improvizuje, kako sa stihom tako i sa metrom (što i nije tako teško jer je portugalski jezik stihovno bogat, dok su mu suze klizile niz prašnjave obraze, a glas odzvanjao sunčanom ulicom praćen pljeskom njegovih šaka. Na stotine ljudi se zaustavilo da ga sluša; prišlo ih je još stotinu; pa još stotinu. A oni su ispričali stotinama drugih ono što su čuli. Tri sata kasnije, na stotine njih je stiglo na mesto događaja sa ćebadima, hranom, novcem, lopatama i što je najneverovatnije, s voljom i sposobnošću da se organizuju i delaju tako organizovani. Nijedan Tro-Di izveštaj o kakvoj nesreći nikada nije izazvao takvu reakciju. El Pasado se istorijski gledano smatra prvim Pevačem. Druga je bila Mirijam iz grada na krovu – Luksa, koja je trideset godina koračala metalnim ulicama opevajući slavu Saturnovih prstenova... naseljenici nisu u stanju da gledaju u njih bez pomagala usled ultraljubičastih zraka koje prstenovi stvaraju. Ali Mirijam, sa svojim čudnim kataraktom, svako je jutro odlazila do ruba grada, pogledala, videla i vraćala se da opeva ono što je videla. Sve to ne bi imalo nikakvog značaja da za onih dana kada nije pevala - zbog bolesti ili jednom zbog posete drugom gradu do koga se pronela njena slava – razmena akcija Luksa nije opala, a broj divljačkih zločina porastao. Niko nije bio u stanju da to objasni. Jedino su mogli da je proglase Pevačem. Zašto je došlo do osnivanja institucije Pevača, koja se proširila na gotovo sva urbana središta u celom sistemu? Pojedinci su mislili da je to bila spontana reakcija na mas-

medijske proizvode koji su nam zaglušili život. Dok su se obaveštenja širila svuda po svetovima pomoću Tro-Dija, radija i traka sa vestima, ona su sa sobom takođe donosila i osećanje otuđenosti od neposredno stečenog iskustva. (Koliko ljudi i dalje posećuje sportske manifestacije ili političke zborove sa malim prijemnicima i slušalicama u ušima kako bi bili sigurni da se ono što vide odista događa? Prve Pevače proglašavali su ljudi iz njihove okoline. Zatim je nastupilo razdoblje u kome je svako mogao sebe da proglasi za Pevača ako je to hteo, a ljudi su ga ili prihvatili ili smehom ispraćali u zaborav. U to vreme bio sam ostavljen na nekom pragu gde me nisu želeli; većina gradova ima manje-više ustanovljenu neslužbenu kvotu. Kada se danas ukaže slobodno mesto, preostali Pevači odlučuju ko će ga popuniti. Traži se da osoba bude nadaren pesnik ili glumac, a takođe da poseduje talenat koji se rada iz napetosti nastale između određene ličnosti i mreže publiciteta u koju Pevač istog časa upada. Pre no što je postao Pevač, Houk je stekao izvesnu reputaciju kao autor knjige pesama koju je objavio kada mu je bilo petnaest godina. Obilazio je univerzitete i čitao svoje pesme, ali to mu nije donelo baš neku naročito veliku slavu, tako da je, one večeri kada smo se sreli u Central parku, prijatno iznenađen što sam čuo za njega (upravo sam proveo ugodnih trideset dana kao gost grada i pravo je čudo šta se sve može naći u biblioteci Raka). To se zbilo nekoliko nedelja pošto je napunio šesnaest godina. Trebalo je da bude proglašen za Pevača kroz četiri dana, mada su ga već ranije obavestili o tome. Sedeli smo pored jezera do zore, a on je odmeravao, razmišljao i mučio se zbog nastupajuće odgovornosti. Dve godine kasnije, on je i dalje bio najmlađi Pevač na svih šest svetova tokom proteklih šest godina. Ali, da bi ostao Pevač čovek ne mora da bude pesnik, mada su oni uglavnom ili to ili glumci. Ipak na spisku koji obuhvata ceo sistem nalazi se i jedan lučki radnik, dva profesora univerziteta, naslednica silnih miliona, i bar dve osobe tako sumnjive prošlosti da se čak inače uvek gladna reklamna mašinerija saglasila da nijednu pojedinost iz njihove prošlosti ne preda u ruke izdavačima. Ali bez obzira na njihovo poreklo ovi različiti i plemeniti živi mitovi pevali su o ljubavi, smrti, promeni godišnjih doba, društvenim klasama, vladama, i straži u palati. Pevali su pred velikim i malim gomilama, pojedinim radnicima koji su se vraćali kući sa

gradskih dokova, po zabitim uličnim ćoškovima, u klupskim kolima dnevnih vozova, u elegantnim baštama na vrhu Dvanaest Kula ina odabranim soareima Aleksa Spinela. Ali bilo je protivzakonito reprodukovati »Pesme« Pevača putem mehaničkih sredstava (u to je spadalo i izdavanje tekstova) od kada su oni prerasli u instituciju, a ja poštujem zakon, stvarno, u onoj meri u kojoj samo čovek mog zanata može da čini. Zato sam umesto reči Luisove i Enine pesme ponudio ovo objašnjenje.

Završili su, otvorili oči i stali da zure unaokolo s izrazom koji se mogao protumačiti i kao stidljivost, ali i kao zadovoljstvo.

Houk se naginjao sve više napred posmatrajući ih s ushićenim odobravanjem. Edna se učtivo osmehivala. Ja sam razvukao usta u osmeh koji se javlja na čovekovom licu kada ga nešto neizmerno dirne i kada oseti neizmerno zadovoljstvo. Luis i En su savršeno pevali.

Aleks je ponovo počeo da diše, zatim se osvrnuo unaokolo da vidi u kakvom su stanju ostali, video, a zatim pritisnuo dugme na autobaru koji je počeo da zuji i lomi led. Nije usledilo tapšanje, već su se začuli zvuci divljenja: ljudi su se klanjali, komentarisali, šaputali. Regina Abolafija je prišla Luisu da mu nešto saopšti. Pokušavao sam da čujem šta mu je govorila sve dok mi Aleks nije čašom dodirnuo lakat.

»Oh, izvinite...«

Premestio sam kovčežić iz jedne u drugu ruku i prihvatio piće smešeći se. Kada se senatorka Abolafija udaljila od dva Pevača, oni su se držali za ruke i gledali jedno u drugo pomalo smeteno. Zatim su ponovo seli.

Društvo se podelilo u grupice koje su vodile različite razgovore po baštama i gajevima. Iznad naših glava oblaci boje starog semiša su zaklanjali mesec i sklanjali se.

Izvesno kraće vreme ostao sam sam okružen drvećem, slušajući muziku: jedan de Lasusov dvodelni kanon, programiran za audio-generatore. Prisetih se jednog članka u nekom od prošlonedeljnih književnih časopisa koji se mnogo čitaju, u kome se tvrdilo da je to bio jedini način da se ukloni osećanje taktova koje je nametnula modernim muzičarima petovekovna vladavina metra. Naredne dve nedelje će ovo predstavljati prihvatljivu rasonodu. Drveće je

okružavalo kameni bazen; ali bez vode. Apstraktna svetla su se, ispod plastične površine, tkala i uplitala u jedan pomerajući izvor svetlosti.

»Izvinite...«

Okrenuh se i ugledah Aleksisa koji sada nije u rukama držao čašu sa pićem, pa nije znao šta bi s njima. Bio je nervozan.

»...ali naš mladi prijatelj mi je rekao da imate nešto što bi me moglo zanimati.«

Počeh da podižem kovčežić, ali Aleksis me zaustavi pokretom kažiprsta koji je prethodno podigao do uveta (već je njime prešao od pojasa do kose i kragne).

»U redu je. Ne moram još da ih vidim. U stvari, radije bih izbegao da ih vidim. Imam jedan predlog. Sasvim sigurno bi me zanimalo to što imate ako su odista onakvi kakve ih je Houk opisao. Ali jednog mog ovdašnjeg gosta mogli bi još više da zanimaju.«

To mi je zvučalo čudno.

»Znam da vam to zvuči čudno«, proceni Aleksis, »ali mislio sam da će vas zanimati jednostavno zbog količine novca koja je u igri. Ja sam ekscentrični kolekcionar i ponudiću vam cenu koja odgovara onome za šta ću da ih koristim: za mene su to komadi oko kojih se vode ekscentrični razgovori – a zbog prirode kupljene robe morao bih drastično da ograničim krug ljudi s kojima bih mogao o njima da razgovaram.«

Klimnuh u znak slaganja.

»Međutim, moj gost bi mogao mnogo bolje da ih iskoristi.«

»Možete li mi reći ko je taj gost?«

»Na kraju sam ipak upitao Houka ko ste, a on mi je stavio do znanja da sam na pragu velike društvene indiskrecije. Isto tako indiskretno bilo bi i da vama otkrijem ime svoga gosta.« On se osmehnu. »Ali indiskrecija je jedan od boljih sastojaka goriva koje pokreće društvenu mašineriju, gospodine Harvi Kadvaliter – Erikson.« On se saućesnički ponovo osmehnu.

Nikada nisam bio Harvi Kadvaliter – Erikson, ali Houk je oduvek bio domišljato dete. Zatim mi još nešto pade na um, prolete, magnati volframa, Kadvaliter – Eriksonovi iz Titisa na Tritonu. Houk ne samo da je bio domišljat već i veličanstven kao što je uvek stajalo u svim časopisima i novinama.

»Pretpostavljam da ćete ponovo biti indiskretni i otkriti mi ko je taj tajanstveni gost?«

»Pa«, poče Aleksis uz osmeh mačka koji se pogostio kanarincem, »Houk se složio sa mnom da bi velikog Houka moglo zanimati to što imate tu unutra« (on pokaza prstom) »i odista ga zanima.«

Namrštih se. Tada mi kroz glavu prođe mnoštvo sitnih, brzih misli koje ću pretočiti u reči u dogledno vreme. »Veliki Houk?«

Aleks klimnu.

Mislím da se u stvari nisam namrštio. »Da li biste našeg mladog prijatelja poslali ovamo na trenutak?«

»Kako želite«. Aleks se pokloni i okrenu. Možda minut kasnije, Houk stiže preko stena i između drveća, osmehujući se. Pošto mu nisam uzvratio osmeh, on zastade.

»Mmmmmm...«. počeh ja.

On istegnu vrat.

Počeah se zglobovom prsta po bradi. »...Houk«, rekoH, »jesi li čuo za policijsko odeljenje pod nazivom specijalna služba?«

»Čuo sam za njih.«

»Iznenada su počeli jako da se zanimaju za mene.«

»Auh, izusti on iskreno zaprepašćen. »Izgleda da su veoma efikasni.«

»Mmmmm«, ponovih.

»Kaži«, upita Houk, »kako ti se to dopada? Moj imenjak je ovde večeras. Ko bi rekao.«

»Aleks mi ništa nije nagovestio. Šta misliš *zašto* je ovde?«

»Verovatno pokušava da sklopi kakav sporazum sa Abolafijom. Sutra počinje njeno ispitivanje.«

»Tako.« Ponovo razmislih o nekim stvarima koje su mi se maločas motale po glavi. »Poznaješ li neku Mod Hinkl?«

Njegov zbunjeni pogled mi je prilično uverljivo stavio do znanja da je ne poznaje.

»Sebe smatra jednom od važnijih pripadnika tajanstvene organizacije koju sam pomenuo.«

»Stvarno?«

»Završila je naš večerašnji razgovor kratkom pridikom o sokolovima i helikopterima. Naš susret koji je potom usledio shvatio sam kao nebitnu slučajnost. Ali upravo otkrivam da se njene aluzije večeras u

potpunosti obistinjuju«. Zavrteh glavom. »Houk, iznenada sam uleteo u jedan paranoidni svet u kome ne samo da zidovi imaju uši, već verovatno i oči i prste sa dugačkim kandžama na kraju. Može se pokazati da su svi oko mene... ah, pa čak i ti... špijuni. Sumnjiva mi je svaka odvodna rešetka, a za svaki dupli prozor mislim da krije dogled, automat ili nešto još gore. Jedino mi još nije jasno kako su te podmukle sile, sveprisutne i svemoćne kakve jesu, navele tebe da me domanišu ovo zapleteno i davolsko...«

»Oh, prekini!« On zabaci kosu unazad. »Nisam te ja domamio...«

»Možda nisi svesno, ali specijalno odeljenje ima hologramski pohranjena obaveštenja, a njihove metode su podmukle i okrutne...«

»Rekoh da prekineš.« A onda se u istom času ispodešavala sva sila sitnih neprijatnosti. »Zar misliš da bih ja...« Pretpostavljam da je tada shvatio koliko sam bio uplašen. »Čuj, onaj drugi Houk nije neki sitni džeparoš. On takođe živi u paranoidnom svetu u kome se i ti sada nalaziš, s tom razlikom što je on u njemu stalno. Ako je sada ovde, možeš biti uveren da unaokolo ima bar isto onoliko njegovih ljudi – očiju, ušiju i prstiju – kao i od Mod Hikenluper.«

»Hinkl.«

»Nije bitno, to važi u oba smera. Nijedan Pevač neće... Da li ti stvarno misliš da bih ja...«

Iako sam znao da sve te sitne neprijatnosti predstavljaju kraste koje su se uhvatile preko bola, rekoh: »Da.«

»Jednom si nešto učinio za mene, i ja...«

»Napravio sam ti samo još nekoliko novih modrica. I to je sve.«

Sve kraste spadose.

»Houk«, rekoh. »Dopusti da proverim.«

On duboko udahnu. Zatim počeo da otkopčava bakarnu dugmad. Peševi žaketa mu padoše u stranu. Svetlost oboji njegova prsa pastelnim tonovima.

Osetih kako mi se javljaju bore na licu. Nisam želeo da sklonim pogled u stranu. Umesto toga šišteći sam udahnuo, što je bilo isto tako loše.

On podiže pogled. »Ima ih mnogo više nego kada si ovde bio poslednji put, zar ne?« »Nastradaćeš, Houk.«

On slegnu ramenima.

»Više uopšte ne znam koje sam ti ja napravio.«

On poče da ih izdvaja.

»Oh, ma hajde«, rekoh previše oštro. Postajalo mu je sve neprijatnije i dok sam tri puta udahnuo, video sam kako poseže za najdonjim dugmetom. »Hej, momak«, zaustih, pokušavši da odagnam očajanje iz svog glasa, »zašto to činiš?«

A potom se potpuno isključih iz svega. Nema većeg očajanja od praznog glasa.

On slegnu ramenima, vide da ja to ne želim, i na trenutak mu u zelenim očima zaiskri bes. Ni to nisam želeo. I tako on reče: »Znaš... dodirneš neku osobu, lagano, nežno, a to čak možda učiniš s ljubavlju. E pa, pretpostavljam da onda neki delić obaveštenja stigne do mozga gde ga nešto protumači kao zadovoljstvo. Možda nešto tamo gore u mom mozgu tumači to obaveštenje sasvim pogrešno...

Zavrteh glavom. »Ti si Pevač. Pretpostavlja se da su svi Pevači ekscentrični; ali...«

Sada je on vrteo glavom. A zatim iz njega provali bes. Video sam kako taj izraz prelazi preko svih mesta koja su osetila bol, zahvata ostale crte njegovog lica, a zatim nestaje ne pretočivši se u reč. On još jednom spusti pogled na rane koje su opasavale njegovo mršavo telo.

»Zakopčaj to, momče. Izvini što sam bilo šta rekao.«

Na pola revera njegove šake se zaustaviše. »Zar stvarno misliš da bih te ja izručio?«

»Zakopčaj se.«

On to učini. A zatim reče: »Oh.« A potom: »Znaš li da je ponoć.«

»Pa?«

»Edna mi je upravo saopštila Reč.«

»Kako glasi?«

»Ahat.«

Klimnuh.

On zakopča kragnu. »O čemu razmišljaš?«

»O kravama.«

»Kravama?« iznenadi se Houk. »Kako o kravama?«

»Jesi li ikada bio na farmi za proizvodnju mleka?«

On odmahnu glavom.

»Da bi se dobilo što više mleka krave drže u gotovo obamrlom stanju. Hrane ih intravenozno, tečnošću koja dotiče iz velikog

rezervoara putem čitavog spleta sve manjih i manjih cevi dok ne stigne do svih tih visoko isplativih poluleševa.

»Video sam slike.«

»Ljudi.«

»...i krave?«

»Preneo si mi Reč. I ona sada počinje da otiče, da se grana, jer ja je prenosim drugima, a oni opet drugima, dok sutra u ponoć...«

»Idem da dovedem...«

»Houk?«

On se osvrnu. »Molim?«

»Kažeš da smatraš kako neću postati žrtva nikakvog zamešateljstva tajanstvenih sila koje znaju više od nas... U redu, to je tvoje mišljenje. Ali čim se otarasim ove robe, izići ću odavde na najzbunjujući način koji si ikada video.

Dve male bore pojaviše se na Houkovom čelu. »Jesi li siguran da već nisam prisustvovao nečem sličnom?«

»U stvari, čini mi se da jesi.« Konačno sam se osmehnuo.

»Oh«, reče Houk, a zatim ispusti zvuk koji je podsećao na smeh, a u stvari je predstavljao samo uzdah. »Dovešću ti velikog Houka.«

I on nestade među drvećem.

Podigoh pogled prema romboidima mesečine među lišćem.

Zatim spustih pogled prema kovčežiću.

Tamo gore među stenama, zaobišavši visoku travu, pojavio se veliki Houk. Na sebi je imao sivo večernje odelo; sivu svilenu rolku. Lobanja iznad izrovašenog lica bila mu je potpuno obrijana.

»Gospodin Kadvalite - Erikson?« On ispruži ruku.

Prihvatih je; sitne oštre kosti u mlohavoj koži. »Da li vas neko zove gospodin...?«

»Arti.«

»Arti Houk?« Pokušao sam da ostavim dojam kao da uopšte ne primećujem njegovo sivo odelo.

On se osmehnu. »Arti Houk. Ah, kada sam odabrao to ime bio sam mladi od našeg prijatelja tamo dole. Aleks kaže da imate... pa, izvesne stvari koje nisu u stvari vaše. Koje vam ne pripadaju.«

Klimnuh.

»Pokažite mi ih.«

»Rečeno vam je da...«

Prekinuo me je jednim pokretom šake. »Hajde, dajte da ih vidim.«

On ispruži šaku, ljubazno se osmehujući poput kakvog službenika banke. Predoh palcem preko patenta koji je radio na principu pritiska. Poklopac zašišta. »Kažite mi«, počeh, zagledavši se u njegovu glavu koja je ostala pognuta jer je želeo da vidi šta to imam, »šta treba preduzeti u vezi sa specijalnom službom? Izgleda da su se okomili na mene«.

Glava se podiže. Iznenadjenje se lagano pretvori u neravnomerno cerenje. »Oho, gospodine Kadvaliter-Eriksone!« On me otvoreno odmeri. »Prihodi treba da vam budu ustaljeni. Potrudite se da takvi i ostanu, jedino to možete da učinite.«

»Ako ove otkupite po iole pristojnoj ceni to će biti malo poteže.«

»Mogu misliti. Možda, ako vam dam manje novca...«

Poklopac ponovo zašišta.

»...ili, pak, možete pokušati da se poslužite sopstvenim mozgom i da ih nadmudrite.«

»Mora da ste ih jednom nadmudrili. Sada ste možda ravnopravni, ali niste uvek bili.«

Arti Houk lukavo potvrdno klimnu. »Pretpostavljam da ste naleteli na Mod. E, pa, onda pretpostavljam da treba da vam čestitam. Ali ujedno i izjavim saučešće. Volim da činim ono što priliči.«

»Izgleda da vi znate da vodite računa o sebi. Hoću da kažem, primetio sam da se ne mešate sa gostima.«

»Večeras se ovde održavaju dva prijema«, odvrati Arti. »Šta mislite kuda to Aleks nestaje svakih pet minuta?«

Namrštih se.

»Onaj izvor svetlosti tamo među stenama«, on pokaza prema mojim stopalima, »je u stvari... mandala sa pokretnim bojama na našoj tavanici. Aleks«, on se zakikota, »se provlači ispod kamenja na mestu gde se nalazi paviljon orijentalnog sjajnog...«

»...a posebna lista gostiju na vratima?«

»Regina je na obe. Ja sam na obe. Takode i mali, Edna, Luis i En...«

»Zar ja treba sve to da znam?«

»Pa, došli ste s osobom koja je na obe liste. Samo sam mislio...«
On zastade.

Loše sam krenuo. Pa dobro. Umetnik za brze izmene prilično rano nauči da je faktor verovatnoće u oponašanju nekoga u zavisnosti od sopstvenog poverenja u neprikosnoveno pravo da sve pode naopako. »Imam predlog«, rekoh. »Kako bi bilo da vam ovo dam u zamenu za«, podigoh kovčežić, »neka obaveštenja«.

»Želite da saznate kako da izbegnete Modine kandže?« On stade da vrti glavom. »Bio bih veoma glup da vam to otkrijem čak i kada bih mogao. Pored toga, uvek vam ostaje porodično bogatstvo.« Lupkao je palcem po prednjem delu košulje. »Veruj mi, momče, Arti Houk to nije imao. Ništa slično nisam imao.« On zavuče šake u džepove. »Daj da vidimo šta to imaš.«

Ponovo otvorih kovčežić.

Houk je izvesno vreme pregledao njegov sadržaj. Posle nekoliko trenutaka podiže ih nekoliko, okrenu, vrati ih i ponovo spusti šake u džepove. »Daću ti za njih šezdeset hiljada, u ispravnim kreditnim čekovima.«

»A šta je sa obaveštenjem koje me je zanimalo?«

»Ništa ti neću reći.« On se osmehnu. »Neću ti reći ni koliko je sati.«

Na ovom svetu ima svega nekoliko uspešnih lopova. Na ostalih pet ima ih još manje. Volja za kradom predstavlja pokretačku snagu koja vodi ka apsurd i neukusu. (Oni talentovani su poetični, teatralni, poseduju izvestan izopačen dar...). Ali to je volja, kao što je volja i naređivanje, moć, ljubav.

»U redu«, rekoh.

Negde iznad nas začuo sam slabo zujanje.

Arti mi uputi jedan blagonaklon pogled. Posegnu ispod revera svog sakoa i izvuče odatle pregršt kreditnih knjižica grimizno obrubljene knjižice sastojale su se od čekova u vrednosti od po deset hiljada svaki. On otcepi jedan. Dva. Tri. Četiri.

»Možete li ovoliko da uložite bez problema?..« »Šta mislite zbog čega me Mod progoni?«

Pet. Šest. »U redu«, rekoh.

»Da uračunamo i kovčežić?« zapita Arti. »Zamolite Aleksa da vam da neku papirnatu kesu. Ako želite mogu ih poslati...« »Predajte mi ih ovde.«

Zujanje je postajalo sve bliže.

Pružih mu otvoreni kovčežić. Arti zavuču u njega obe šake. Trpao ih je u džepove na kaputu, pantalonama; siva tkanina nadula se od uglastog kamenja. On se osvrnu levo, desno. »Hvala«, reče on. »Hvala.« Zatim se okrenu i požuri niz padinu sa gomilom raznih stvari koje sada nisu bile njegove.

Pogledah kroz lišće prema buci koja je odozgo dopirala, ali ništa nisam uspeo da razaberem.

Zatim sam se pognuo i položio na tie moj rastvoreni kovčežić. Otvorih stražnji odeljak u kome sam držao stvari koje su mi pripadale i stadoh užurbano da preturam po njima.

Aleks je upravo nudio onom momku naduvenih očiju još jedan viski, a taj gospodin se raspitivao: »Da li je neko video gospodu Silem? Kakvo to zujanje dopire odozgo?« kada preko stenja poču da se vrišteći približava jedna krupna žena umotana u veo tkanine koja čili.

Šake je bila zarila u prekriveno lice.

Aleks prosu sodu po rukavu, a muškarac reče: »Oh, moj bože! Ko je To?«

»Ne!« Vrištala je žena. »Oh, ne! Pomozite mi!« vrištala je i mlatarala izboranim prstima na kojima je svetlelo prstenje.

»Zar je ne prepoznajete?« Bio je to Houk koji je nekom poverljivo šaputao. »To je Henrijeta, kontesa od Efin-gema«.

Prečuvši to, Aleks joj pohita u pomoć. Međutim, kontesa se provuče između dva kaktusa i nestade u visokoj travi. Tada celo društvo krenu za njom. Muvali su se po šipražju kada se jedan ćelavi gospodin u crnom smokingu, sa leptir mašnom i širokim pojasom nakašlja i reče veoma zabrinutim glasom: »Izvinite, gospodine Spinel?«

Aleks se okrenu.

»Gospodine Spinel, moja majka...«

»Ko ste vi?« Ova upadica je krajnje uznemirila Aleksa.

Gospodin objavi: »Časni Klement Efigam«, a nogavice njegovih pantalona zalepršaše kao da je dunula oluja dok se pripremao da udari petom o petu. Ali glas ga izdade. Izraz lica mu postade mekši. »Oh, ja... moja majka, gospodine Spinel. Bili smo dole, sa drugom polovinom vaših gostiju, kada je odjednom postala veoma uzbuđena. Otrčala je ovamo gore... oh, a rekao sam joj da to ne čini! Znao sam da će vas to uznemiriti. Ali morate mi pomoći!« Zatim podiže pogled.

Ostali su ga sledili.

Helikopter je zaklonio mesec, spuštajući se i smeštajući ispod svojih magličastih dvostrukih elisa.

»Oh, molim vas...«, reče onaj gospodin. »Pogledajte tamo! Možda se vratila dole. Moram« – pogledavši na brzinu u oba pravca – »je pronaći.« On pohita u jednom pravcu dok su svi ostali krenuli na drugu stranu.

Zujanje je iznenada prekinuto treskom. Zatim se pretvorilo u tutnjavu, kada su plastični delovi providnog krova stali da padaju kroz granje i udaraju o stenje...

Uspeo sam da stignem do lifta i već sam spustio palac na ivicu otvarača kovčežića, kada se Houk provuče kroz razmaknute listove. Električno oko stade da ih rastvara. Celom pesnicom udarih po dugmetu za zatvaranje vrata.

Dečak posrnu, udari ramenima o zidove, a zatim povrati dah i ravnotežu. »Hej, iz onog helikoptera izlaze policajci.«

»Koje je, bez sumnje, lično odabrala Mod Hinkl.« Skinuh i drugu belu obrvu. Našla je svoje mesto u kovčežiću povrh plastidermskih rukavica (smežuranih, debelih plavih vena, dugačkih ahatskih providnih noktiju) to su bile Henrijetine šake, koje su ležale među šifonskim naborima njenog sarija.

Zatim je počelo natezanje oko spuštanja. Časni Klement je još napola prekrivao moje lice kada su se vrata otvorila.

Sivo u sivom, sa krajnje turobnim izrazom na licu, veliki Houk se promigolji kroz vrata. Iza njega ljudi su igrali u savršeno izgrađenom paviljonu u orijentalnom stilu (i sa mandalom od pokretnog svetla na tavanici). Arti me preduhitri u zatvaranju vrata. Zatim me nekako čudno pogleda.

Ja samo uzdahnuh i završih sa skidanjem Klema.

»Tamo gore je policija?« ponovi veliki Houk.

»Arti«, rekoh zakopčavajući pantalone, »čini se da si u pravu.« Kola ponovo postigoše uobičajenu brzinu. »Uzbuđen si koliko i Aleks.« Skinuh smoking, prevrnuh rukave, oslobodih jedan zglavak, te strgnuuh uštirkani beli plastron sa crnom leptir mašnom i smotah ga u kovčežić zajedno sa ostalim plastronima; okrenuh sako i navukoh dobri stari sivi bljezer riblje kosti Hauarda Kalvina Evingstona. Hauard je (poput Henka) crvenokos (ali nema tako kovrčavu kosu).

Veliki Houk izvi obrijane obrve kada zgulih Klementovu ćelu i rastresoh vlastitu kosu.

»Primetio sam da više ne nosite sa sobom sve one glomazne stvari po džepovima.«

»Oh, pobrinuo sam se za njih«, reče on nerado. »One su na sigurnom.«

»Arti«, počeh, podešavajući svoj glas prema dubokom, izazivačkom, prirodnom Hauardovom baritonu: »mora da sam zbog svoje bestidne taštine pomislio da su te trupe redovne policije ovde zbog mene...«

Veliki Houk zafrkta: »Ne bi imali ništa protiv kada bi se i mene dočepali.«

Houk upita iz svog ugla. »Doveli ste sa sobom ovamo i svoje momke iz obezbeđenja, zar ne Arti?«

»Pa šta?«

»Samo se na jedan način možeš izvući iz ovoga«, zasikta Houk na mene. Sako mu je bio raskopčan do pola i otkrivao prsa puna ožiljaka.

»Ako te Arti povede sa sobom.«

»Odlična ideja«, zaključih. »Želite li da vam za tu uslugu vratim nekoliko hiljada?«

Ideja ga baš nije oduševila. »Od vas ništa ne želim.« Zatim se okrenu ka Houku. »Ali od tebe, mali, da. Ne od njega. Čuj, nisam se pripremio za susret sa Mod. Ako želiš da ti prijatelja izvučem odavde, moraćeš nešto da učiniš za mene.«

Dečak je bio zbunjen.

Učinilo mi se da je Artijevo lice na trenutak poprimilo samozadovoljan izgled, ali ubrzo se na njemu ponovo ogledala samo zabrinutost. »Moraš smisliti neki način da u predvorje dovučeš mnogo ljudi, i to brzo.«

Upravo sam se spremao da upitam zbog čega, ali tada još nisam znao razmere Artijevog obezbeđenja. Spremao sam se da pitam i kako, ali u tom trenutku osetio sam kako mi pod pritiska stopala, videh da se vrata otvaraju. »Ako ti to ne pode za rukom«, veliki Houk zareža na Houka, »nijedan od nas se neće izvući odavde. Nijedan!«

Nisam imao pojma šta će mali preduzeti, ali kada sam krenuo za njim ka predvorju, veliki Houk me ščepa za ruku i prosikta: »Kud si

naumiio, idiote!«

Napravih korak unazad. Arti je pritiskao dugme za otvaranje vrata.

Houk otrča prema bazenu. I baci se unutra.

Kada je stigao do posuda sa žeravicama na njihovim dvanaest stopa visokim tronošcima, on stade da se penje.

»Povrediće se!« prošaputa veliki Houk.

»Bah«, rekoh, ali mislim da moj cinizam nije dopro do njega.

Ispod velike posude sa vatrom Houk se izvijao. Zatim se nešto ispod njega otkočilo. Nešto je zakloparalo! A nešto pljusnulo u vodu.

Vatra je zahvatila celo telo i zajedno s njim uletela u bazen, u kome je sve počelo da vri i tutnji kao u paklu.

Crna strela sa zlatnom glavom Houk je zaronio.

Ugrizao sam se za usta kada se oglasio alarm. Preko plavog tepiha pristizala su četvorica u uniformama. Druga skupina koja se kretala u suprotnom pravcu ugledala je vatru, a jedna žena je vrisnula. Počeo sam ponovo da dišem, razmišljajući o tome da su tepih, zidovi i tavanica verovatno otporni na vatru. Ali sve sam manje u to verovao posmatrajući vatreni pakao koji se dizao uvis šezdesetak stopa.

Houk izroni u uglu bazena na jednom mestu koje još nije zahvatila vatra i prebaci se na tepih sve vreme držeći šake preko lica. A onda stade da se kotrlja, kotrlja. Potom se ispravi.

Još jedan lift izbaci svoj tovar putnika koji su zurili i dahtali. Kroz vrata je upravo počela da nadire ekipa sa opremom za gašenje požara. Alarm se i dalje čuo.

Houk se okrenu da osmotri desetak ljudi u predvorju. Voda koja se cedila sa njegovih glatkih nogavica stade da natapa tepih. Vatra je pretvorila kapi vode na njegovom obrazu i kosi u svetlucavi bakar i krv.

On lupi pesnicama po mokrim bedrima, duboko udahnu vazduh, nadjača tutnjavu zvona i šaputanja, i poče da peva.

Dvoje ljudi se povuče nazad u ona dva lifta. Kroz vrata ih nahrupi još pet-šest. Liftovi se vratiše posle pola minuta, donevši po desetak ljudi svaki. Shvatih da je poruka počela da kola po zgradi: u predvorju peva jedan Pevač.

U predvorju je svakog trenutka bilo sve više ljudi. Vatra je tutnjala, oni koji su se trudili da je ugase stajali su unaokolo, a Houk je, stojeći razmaknutih nogu na plavom tepihu, pored bazena u

plamenu pevao i pevao o jednom baru na Tajms skveru punom lopova, drogiranih, kavgadžija, pijanaca, suviše starih žena da trguju onim što im je još preostalo za trgovinu i što su još hteli da plate samo oni najprljaviji; o mestu, na kome je, ranije te večeri; izbila tučnjava i o jednom starcu koji je zadobio smrtonosnu ranu u tom sukobu.

Arti me povuče za rukav.

»Šta?...«

»Hajdemo«, prosikta on.

Vrata lifta se zatvoriše iza nas.

Lagano smo promicali kroz skupinu pažljivih slušalaca, zaustavivši se katkad da malo slušamo. Stvarno nisam bio u stanju da odam Houku dužno poštovanje. Za vreme tog sporog probijanja uglavnom sam se pitao kakvo to obezbedenje ima Arti:

Stojeći iza jednog para u ogrtačima za kupanje koji je zurio u taj pakao, zaključio sam da je sve bilo jednostavno smišljeno. Arti je samo želeo da se provuče kroz gomilu ljudi neopažen, te je stoga zatražio od Houka da mu stvori uslove za to.

Na putu do vrata morali smo da prođemo kroz pravi kordon policajaca iz redovne službe koji, verujem, da nisu bili ni u kakvoj vezi sa onima što se možda događalo u bašti na krovu; oni su se jednostavno okupili da vide požar, a onda ostali da čuju Pesmu. Kada je Arti potapšao jednoga po ramenu, kako bi prošao, rekavši: »Izvinite, molim vas«, policajac ga je pogledao, okrenuo se na drugu stranu, i napravio maksenetovsku grimasu. Još jedan policajac je primetio ovu razmenu znakova, dodirnuo onog prvog za ruku i oštro na trenutak zatresao glavom. Zatim su se obojica krajnje svrsishodno ponovo okrenuli ka Pevaču. Dok se zemljotres u mojim grudima stišavao, zaključio sam da splet agenata iz obezbedenja velikog Houka i onih drugih, manevriše i spletkari kroz predvorje u plamenu, i posluje s takvom profinjenošću i složenošću da bi svaki čovek koji bi pokušao da sve poveže i shvati osudio sebe na potpunu paranoju.

Arti otvori poslednja vrata.

Koraknuh iz prostorije sa erkondišnom u noć.

Požurismo niz rampu.

»Hej, Arti...«

»Ti pođi onim putem.« On pokaza niz ulicu. »A ja ću ovim.«

»A... kuda ovaj put vodi?« Pokazah u mom pravcu. »Do pod-pod-podzemne stanice Dvanaest Kula. Slušaj, izvukao sam te odande. Veruj mi, izvesno vreme ćeš biti bezbedan. Hajde, pođi i uhvati voz koji će te odvesti na neko zanimljivo mesto. Zdravo. Pođi sada.« Potom Arti veliki Houk gurne pesnice u džepove i pohita uz ulicu.

Ja se uputih niz ulicu držeći se zidova, očekujući da me neko pogodi strelicom i ošamuti iz kola u prolazu, ili smrtonosnim zrakom iz ukrasnog grmlja.

Stigoh do podzemne.

Ništa se nije dogodilo.

Ahat je smenio Malahit.

Turmalin:

Beril (u toku tog meseca napunio sam dvadeset šestu):

Porfir:

Safir (tog meseca uzeo sam onih deset hiljada koje nisam rasiatio i uložio ih u Lednik, potpuno zakonsku palatu sladoleda na Tritonu – prvu i jedinu palatu sladoleda na Tritonu – koja je postigla pravi bum; svim ulagačima se uloženi novac osamstostruko vratio, ne šalim se. Dve nedelje kasnije izgubio sam pola te zarade na narednu gomilu besmislenih i ilegalnih gluposti, i osećao sam se jako potišten, ali Lednik je nastavljao da mi nadoknađuje gubitke. Pristigla je i nova Reč):

Cinober:

Tirkiz:

Tigrovo oko:

Hektor Kalhous Ajzenhover se konačno primirio i proveo ova tri meseca učeći kako da postane ugledan član gornje srednje klase u podzemlju. To je priča za sebe, i to dugačka. Poslovanje naveliko; zajednički zakon; kako unajmiti pomoć: Vau! Ali složenost života me je uvek privlačila. Uspeo sam sve da savladam. Osnovno pravilo je i dalje isto: pažljivo posmatraj, uspešno oponašaj.

Granit:

Topaz (Tu reč sam prošaputao na krovu Trans-satelitske energetske stanice i zbog nje su moji plaćenici počinili dva ubistva. I znate šta? Ništa nisam osetio):

Tafit:

Bližio se kraj Tafita. Vratio sam se na Triton isključivo zbog posla oko Lednika. Bilo je jasno, prijatno jutro: posao sam uspešno obavio. Odlučio sam da uzmem slobodno poslepodne i odem da obiđem Gorske potoke.

»...visina dve stotine trideset jardi«, objavi vodič i svi oko mene se osloniše o ogradu i zagledaše kroz plastični hodnik ka stenama od smrznutog metana koji je lebdeo kroz Neptunov hladnozeleni sjaj.

»Svega nekoliko jardi niz ispust, dame i gospodo, možete prvi put videti Izvor Ovoga Sveta, gde je, pre, više od milion godina, neka tajanstvena sila koju nauka još nije u stanju da objasni prouzrokovala otapanje dvadeset pet kvadratnih milja zaleđenog metana u toku svega nekoliko časova, a za to vreme je vrtlog dvostruko dublji od Grand kanjona na Zemlji bio zarobljen za nastupajuće vekove kada je temperatura ponovo opala...«

Ljudi su se kretali niz hodnik kada sam je ugledao kako se smeši. Kosa mi je danas bila crna i natapirana, a koža tamnokestenjasta.

Pretpostavljam da sam bio suviše samouveren, i zbog toga se zadržao u njenoj blizini. Čak sam razmišljao o tome da joj pridem. Ali ona je celu tu igru prekinula iznenada se okrenuvši prema meni i rekavši potpuno bezizražajno: »Oho, nije li to Hamlet Kaliban Enobarbus!«

Povevši se za starim refleksima moje lice je već poprimilo zbunjeno-namršteni izraz na kome je treperio popustljiv osmeh. *Žao mi je, ali mislim da ste se zabunili...* Ne, nisam to kazao. »Mod«, rekoh, »jesi li došla ovamo da mi saopštiš da je red na mene?«

Na sebi je imala nekoliko nijansi plave boje, i veliki plavi broš na ramenu, očigledno od stakla. Pa ipak, shvatio sam dok sam promatrao ostale turiste, da je ona bila daleko neupadljivija iako krajnje ukusno odevena (Regina je pobedila na izborima tokom Porfira – kostimi s pantalonama su se ponovo vratili u modu) od mene. »Ne«, odvrati ona. »Na odmoru sam. Kao i ti.«

»Šališ se?« Zaostali smo iza skupine. »Ti se šališ.«

»Specijalna služba sa Zemlje nema nikakva službena ovlašćenja na Tritonu, dok sa specijalnim službama na drugim svetovima saradujemo. A pošto si ti došao ovamo sa novcem i kako si najviše zaradio, bar što se tiče onoga što znamo, na Ledniku, redovna služba Tritona bi možda bila srećna da te se dočepa, ali specijalna

služba još nije počela da te progoni.« Ona se osmehnu. »Još nisam posetila Lednik. Baš bi bilo lepo kada bih mogla da pričam kako me je tamo odveo jedan od vlasnika. Možemo li da odemo tamo na sodu, šta misliš?«

Vrtložne strane Izvora Ovog Sveta nestaše u opalnom sjaju. Turisti su zurili, a vodič je nastavio da izlaže podatke o refrakciji i uglovima inklinacije.

»Mislim da mi ne veruješ«, reče Mod.

Moj pogled joj je potvrdio da je u pravu.

»Jesi li ikad petljao nešto sa drogom?« upita ona iznenada.

Namrštih se.

»Ne, ozbiljno te pitam. Želim nešto da pokušam i nešto da ti objasnim... to je srž obaveštenja koje bi moglo oboma da nam olakša život.«

»Ništa ozbiljno«, odvratih. »Siguran sam da sva obaveštenja imaš u svojim dosijeima.«

»Bavila sam se time krajnje ozbiljno nekoliko godina«, primeti Mod. »Pre no što sam dospela u specijalnu službu, bila sam u diviziji za narkotike redovnih snaga. Ljudi s kojima smo imali posla dvadeset četiri časa dnevno bili su narkomani, preprodavci. Da bismo pohvatali krupne ribe, morali smo da se sprijateljimo sa malima. Da bismo pohvatali one još krupnije morali smo da postajemo prijatelji krupnih. Morali smo da imamo dnevni raspored isti kao i oni, da govorimo istim jezikom, da mesecima živimo u istim ulicama, u istoj zgradi.« Ona se udalji od ograde kako bi propustila jednog mališana. »Morali su dva puta da me šalju na lečenje dok sam bila u narko-jedinici. Ali bila sam uspešnija od većine.«

»Na šta ciljaš?«

»Na ovo. Ti i ja se sada krećemo u istim krugovima, ako ni zbog čega drugog, a ono zbog profesije koju si odabrao. Iznenadilo bi te da saznaš koliko imamo zajedničkih poznanika. Nemoj se preneraziti ako jednog dana naletimo jedno na drugo dok prelazimo preko Kraljevskog trga u Beloni, a zatim dve nedelje kasnije upadnemo u isti restoran na ručak u Luksu na Japetu. Iako se radi o krugovima prikrivenih svetova, oni su *isti*, i ne baš mnogo veliki.«

»Ma hajde.« Mislim da mi glas nije zvučao baš mnogo sretno.

»Hajde da ti kupim taj sladoled.« Krenusmo nazad niz stazu za

pešake.

»Znaš«, reče Mod, »ako ti uspe da dovoljno dugo ne dopadneš šaka ovdašnjoj specijalnoj službi ili onoj sa Zemlje, možda ćeš ostvariti ogroman prihod koji će ravnomerno rasti. Za to će ti možda biti potrebno nekoliko godina, ali nije neizvodljivo. Nema razloga da i u *privatnom* životu budemo neprijatelji. Možda ćeš jednog dana stići do tačke kada više nećeš biti zanimljiv. Kao plen specijalnoj službi. Oh, i dalje bismo se viđali, naletali jedno na drugo. Veliki broj obaveštenja dobijamo od ljudi odozgo. Jasno ti je da smo takođe u stanju da ti pomognemo.«

»Opet si pravila holograme.«

Ona slegnu ramenima. Lice joj je izgledalo krajnje sablasno osvetljeno bledom svetlošću ove planete. Kada stigismo do veštačkog osvetljenja grada, ona reče: »Oh, nedavno sam srela dvoje tvojih prijatelja, Luisa i En.«

»Pevače?«

Ona klimnu.

»Ne poznajem ih baš dobro.«

»Čini se da oni znaju dosta toga o tebi. Verovatno preko onog drugog Pevača, Houka.«

»Oh«, primetih. »Jesu li rekli kako je?«

»Pročitala sam pre dva meseca da se oporavlja. Ali od tada nemam vesti.«

»Toliko i ja otprilike znam«, odvratih.

»Videla sam ga samo jednom«, reče Mod, »i to onda kada sam ga spasla.«

Arti i ja smo se izvukli iz predvorja pre no što je Houk završio. Narednog dana sa trake-vesti saznao sam da je, kada je završio Pesmu, zbacio sako, skinuo pantalone i vratio se u bazen.

Članovi ekipe za borbu protiv požara istog časa su se prenuli; ljudi su stali da trče onaokolo i da vrište; spašen je, ali mu je sedamdeset procenata tela bilo prekriveno opekotinama drugog i trećeg stepena. Revnosno sam se trudio da ne mislim na to.

»Ti ga spasla?«

»Da. Nalazila sam se u helikopteru koji se spustio na krov«, reče Mod. »Mislim da bi bio zadivljen da si me video.«

»Oh«, primetih. »Kako si dospela tamo dole i uspela, da ga izvučesh?«

»Kada ste krenuli, Artijevo obezbedenje uspelo je da onemogući saobraćanje liftova iznad sedamdeset prvog sprata, tako da smo stigli u predvorje tek kada ste vas dvojica napustili zgradu. Tada je Houk pokušao da...«

»Ali, u stvari, ti si ga lično spasla?«

»Vatrogasci iz tog kvarta nisu imali požar već dvanaest godina! Mislim da uopšte ni ne znaju da rukuju opremom. Naredila sam mojim momcima da zasipaju bazen penom, zatim sam ušla unutra i izvukla...«

»Oh«, ponovih. Ovih jedanaest meseci baš sam se trudio, i gotovo sam uspeo da ne mislim na ono što je usledilo po našem odlasku. Nisam bio tamo kada se to dogodilo. Nisam imao veze s tim. Mod je govorila:

»Mislili smo da će nam on pomoći da dođemo do tebe. Ali kada sam ga izvukla napolje on je bio potpuno u autu, predstavljao je samo gomilu otvorenih rana iz kojih je curelo...«

»Trebalo je da shvatim da specijalna služba koristi i Pevače«, rekoh. »Svi drugi to rade. Reč se danas menja, zar ne? Luis i En ti nisu preneli kako glasi nova?«

»Videla sam ih juče, a Reč se neće promeniti još osam časova. Pored toga, oni mi je ionako ne bi otkrili.« Ona me pogleda i namršti se. »Odista ne bi.«

»Hajdemo na sodu«, rekoh. »Porazgovaraćemo i pažljivo slušati jedno drugo, dok će nam se na licima ogledati ravnodušnost; ti ćeš pokušati da saznaš nešto što bi ti pomoglo da me uhvatiš; a ja ću pažljivo slušati neće li ti se omaći nešto što bi mi omogućilo da te lakše izbegavam.«

»Hm-mm«, ona klimnu.

»Reci mi, zašto si mi uopšte prišla u onom baru?«

Pogled leden: »Rekoh ti, jednostavno putujemo po istim krugovima. Postoji velika verovatnoća da se nađemo u istom baru iste noći.«

»Pretpostavljam da je to jedna od onih stvari koje nisam u stanju da razumem, uh?«

Osmehnula se na odgovarajući dvosmislen način. Nisam dalje navaljivao.

Bilo je to krajnje dosadno poslepodne. Ne bih mogao da ponovim nijednu repliku iz brda gluposti koje smo izgovorili nad gomilom umućenog šlaga na čijim su se vrhovima nalazile trešnje. Oboje smo utrošili toliko energije da ostavimo dojam osoba koje se ludo zabavljaju, da ne verujem da je i jedno od nas uopšte uspelo da uoči bilo šta od važnosti; ako je uopšte nešto važno i bilo rečeno.

Otišla je. Još sam izvesno vreme mozgao o spaljenom, plavom feniksu.

Stjuart Lednika pozvao me je u kuhinju da se raspita o pošiljci krijumčarenog mleka (U Ledniku sami prave sladoled) koju sam mogao ispod ruke da nabavim za vreme mog poslednjeg putovanja na Zemlju (zapanjujuće mali napredak postignut je u mlekarstvu za poslednjih deset godina; bilo je neprijatno lako nasamariti onog hvalisavog Vermonterca) i tamo belim svetlima i velikim plastičnim bačvama za mućenje maslaca, dok sam pokušavao da stvari dovedem u red, on dobaci nešto o Hajstu kralju sladoleda; ni to mi nije pomoglo.

Kada je mesto uveče počelo da se puni. Mug je počeo da proizvodi muziku, a kristalni zidovi su bleštali; podna predstava – ovonedeljni novitet – ipak je krenula (kovčeg sa kostimima se izgubio u slanju / ili je bio maknut, ali to nisam nameravao da im kažem/); lutajući između stolova lično sam uhvatio jednu veoma prljavu devojčicu, koja očigledno nije bila pri sebi posle uzete doze morfijuma, dok je pokušavala da digne džepnu knjižicu jednom gostu stojeći iza njegove stolice... jednostavno sam je uhvatio za zglavak, naterao je da vrati plen, odveo je do vrata, nežno, vrlo nežno, dok je ona treptala posmatrajući me raširenim zenicama, a gost nikada nije saznao – što se tiče podne predstave, odlučili su neka sve ide do đavola i stali da izvode svoju tačku *au naturel*, tako da su se svi, kao nekada, ludo zabavljali, a ja sam se osećao stvarno loše.

Izišao sam napolje, seo na široke stepenice i svaki put zagundao kada sam morao da propuštam ljude koji su ulazili ili izlazili. Negde otprilike kada sam po sedamdeset peti put zagundao, osoba kojoj je to gundanje bilo upućeno se zaustavi i povika: »Znao sam da ću te pronaći ako budem dobro otvorio oči! Stvarno dobro.«

Pogledah šaku koja me je tapšala po ramenu, te nastavili duž ruke sve do crne rolke iznad koje se širila krupna, ćelava glava koja se

osmehivala. »Arti«, rekoah »Šta do?...« Ali on me je i dalje tapšao i smešio se sa nepristupačnim *germutlichkeit*.

»Ne bi poverovao koliko mi je vremena bilo potrebno da dođem do prave slike o tebi, momče. Morao sam da podmitim jednog tipa iz tritonskog odeljenja specijalne službe. Ona brza promena. Odličan trik. Stvarno odličan!« Veliki Houk sede pored mene i spusti šaku na moje koleno. »Baš ti je lepo ovde. Dopada mi se ovo mesto, veoma mi se dopada.« Sitne kosti u testu prošaranom venama. »Ali ne dopada mi se toliko da bih ti ponudio da ga otkupim, ne još. Mada brzo učiš. Vidim da brzo učiš. Moći ću da kažem da sam ja bio taj koji ti je omogućio prvi veliki predah.« Zatim je sklonio šaku i stao da je gnječi o onu drugu. »Ako nameravaš da zakoračiš u veliko doba, bar jednom nogom moraš čvrsto stajati na pravoj strani zakona. Cela zamisao sastoji se u tome da postaneš neophodan dobrim ljudima; kada se to jednom postigne, onda su dobrom lopovu dostupni ključevi svih riznica u sistemu. Ali to ti već sve znaš.«

»Arti«, rekoah, »zar smatraš da bi trebalo da nas vide ovde zajedno...?«

Veliki Houk je držao šaku iznad krila i smireno je gnječio. »Niko nas ne može slikati. Moji ljudi su svuda unaokolo. Nikad se ne pojavljujem u javnosti bez obezbeđenja. Čuo sam da se i sam zanimaš za poslove obezbeđenja«, što je bilo tačno. »To ti je dobra ideja. Odlična. Dopada mi se kako se snalaziš.«

»Hvala. Arti, nisam večeras baš raspoložen. Izišao sam napolje da se nadišem vazduha...«

Artijeva šaka se ponovo pokrenu. »Ne brini, neću se movati unaokolo. U pravu si. Ne bi trebalo da nas vide. Samo sam u prolazu i želeo sam da te pozdravim. Samo da te pozdravim.« On ustade. »I to je sve.« Zatim krenu niz stepenice.

»Arti?«

On se osvrnu.

»Uskoro ćeš se vratiti; i tada ćeš želeći da otkupiš moje akcije Lednika, jer ću postati suviše moćan; a ja neću hteti da ti ih prodam, jer ću smatrati da sam dovoljno moćan da ti se suprotstavim. I tako ćemo izvesno vreme biti neprijatelji. Ti ćeš pokušati da ubiješ mene, a ja ću pokušati da ubijem tebe.«

Prvo se namrštio i zbunio, a potom se blago osmehnuo. »Vidim da si shvatio princip hologramskog dobijanja obaveštenja. Odlično. To je jedini način da se Mod nadmudri. Pobrini se da se sva tvoja obaveštenja odnose na celokupan pregled situacije. To je jedini način da i mene nadmudriš.« On se osmehnu, poče da se okreće, ali se seti još nečeg. »Ako budeš u stanju dovoljno dugo da mi se suprotstavljaš i za to vreme nastaviš da jačaš, i održavaš obezbeđenje u tip-top formi, na kraju ćemo doći u situaciju kada će obojici ići u račun da ponovo saradujemo. Ako ti samo pode za rukom da izdržiš, ponovo ćemo biti prijatelji. Jednog dana. Ti samo promatraj i čekaj.«

»Hvala ti što si mi to kazao.«

Veliki Houk pogleda na sat. »E, pa zbogom.« Mislio sam da će konačno da pode. Ali on ponovo podiže pogled. »Jesi li obavešten koja je nova Reč?«

»Tako je«, primetih. »Noćas se menja. Kako glasi?«

Veliki Houk sačeka da se ljudi koji su silazili niz stepenice udalje. Žurno se osvrnu na sve strane, zatim se sagnu prema meni, sa šakama savijenim oko usta i odbrusi: »Pirit«, a onda značajno namignu. »Upravo mi ju je saopštila jedna cura koja ju je dobila neposredno od Kolet (jedne od tri tritonska Pevača). Zatim se okrenu, tromo siđe niz stepenice i stade da se probija kroz gomilu koja je prolazila kroz tu zonu.

Sedeo sam tamo razmišljajući o protekloj godini dok nisam morao da ustanem i krenem. Hodanje je samo pojačalo moje depresivno raspoloženje i osećanje paranoje. Na povratku sam već imao razrađen sistem za odugovlačenje i obmanjivanje: Veliki Houk je već počeo da ispreda neku zaveru oko mene koja se okončala kada smo se svi našli u klopci u nekom ćorsokaku; pokušavši da dozovem pomoć povikao sam »Pirit!« ali pokazalo se da to nije bila prava Reč, već je trebalo da me oda čoveku sa tamnim rukavicama i sa pištoljem (granatom) gasom.

Na uglu se nalazio restoran za samoposluživanje. Na svetlosti koja je dopirala kroz prozor, okupljena oko porušene ograde, stajala je skupina prljavaca (a la Triton: lanci oko zglavaka, bumbari istetovirani na obrazima, čizme sa visokim potpeticama kod onih koji

su mogli da ih sebi priušte). Na izlomljenoj svetlosti reflektora koračala je drogirana klinka koju sam nešto ranije izbacio iz Lednika.

Odjednom mi sinu ideja i ja joj pridoh. »Hej?« Ona me pogleda ispod kose poput izgaženog sena, očiju pretvorenih u same zenice.

»Jesi li već saznala koja je nova Reč?«

Ona se počesa po nosu, koji je od češanja već bio crven. »Pirit«, reče ona. »Počela je da se prenosi pre otprilike jednog sata.«

»Ko ti ju je preneo?«

Stala je da razmišlja o mom pitanju. »Momak koji kaže da ju je dobio od momka koji je večeras pristigao iz Njujorka, a koji ju je opet čuo od nekog Pevača po imenu Houk.«

Tri prljavka koji su nam bili najbliži trudili su se da ne gledaju u mene. Oni malo udaljeniji su me posmatrali.

»Oh«, rekoh. »Oh. Hvala.«

Okamova oštrica, u saradnji sa bilo kojim pravim obaveštenjem o tome kako deluje obezbeđenje, odagoni veći deo takve paranoje. Pirit. Na određenom nivou u mom poslu, paranoja predstavlja profesionalnu bolest. Bar. Bio sam siguran da Arti (i Mod) verovatno u istoj meri pate od nje kao i ja.

Svetlost je bila pogašena na velikom šatoru Lednika. Tada sam se setio šta sam unutra ostavio i potrčao sam uz stepenice.

Vrata su bila zaključana. Nekoliko puta sam udario po staklu, ali svi su već bili otišli kući. A što je bilo još gore mogao sam da je vidim na brojaču iznad niše za odlaganje kaputa, ispod narandžaste svetiljke. Stjuart ju je verovatno tamo stavio, misleći da ću možda stići pre no što svi odu. Sutra u podne Ho Ki Eng je trebalo da podigne rezervaciju za apartman Zlatna Mari na međuplanetarnom brodu *Platinski labud*, koji polazi u jedan i trideset za Belonu. A tamo iza staklenih vrata Lednika, ona ga je čekala zajedno sa odgovarajućom perikom, kao i dodatnim naborima kože koji će prepoloviti ahatne oči gospodina Enga.

Pomislio sam da provalim. Ali mnogo praktičnije rešenje bilo je da naručim buđenje u hotelu za devet sati i uđem zajedno sa čistačem. Okrenuh se i počeh da silazim niz stepenice; pade mi na pamet nešto što me jako rastuži, tako da sam zatreptao i nasmešio se čisto iz navike: sasvim sam slobodno mogao sve to tamo da ostavim do jutra, jer unutra ionako nije bilo ničeg što mi nije pripadalo.

EVELIN LIF ČARŠAVI SU BELI

Održavajte čistoću na putevima!

Ne bacajte otpatke!

Budite čisti! Budite beli!

Saobraćaj je sporo tekao.

Gartu su se lepili dlanovi. Košulja mu je prijanjala za stomak.

Podne. Još dve stotine pedeset milja. Neću stići na vreme.

Gart pomeri kola dve stotine stopa napred. Znao je da se ugurao, jer je i spreda i pozadi osetio udar branika.

Bela kola odbijala su sunčevu svetlost.

Kad je Gart pogledao pravo napred, svetlost ga je zaslepila. Stoga je spustio pogled ka podu kola.

Bole me oči. Možda negde imam naočari za sunce.

Gart otvori odeljak za rukavice, pognu se i zaviri unutra.

Ništa. Oh, da. Prošle nedelje. Sećam se. Izglasali su zakon protiv njih.

Voleo bih da imam naočari za sunce.

Kolona vozila lagano se pokrenu. Zatim, jedna za drugim, kola se naglo zaustaviše.

Nisam ni na pola puta. A tako sam umoran.

Nije trebalo ni da pokušavam da prevalim ceo put u jednom danu. Trebalo je da poslušam Ritu.

Naočari za sunce. Aha.

Sećam se vremena kada su još postojali sivo-plavi i sivo-crni putevi. Samo duž sredine protezala se bela linija. Sada više nema linije. Sve je belo.

On zatvori oči i prekri ih šakama.

Ah, ništa.

Gart oseti snažan potres i brzo skloni šake sa očiju.

Crveno.

Jedna strana glave bila mu je crvena. Krv mu se slivala pored uha i podlivala pod bradu.

Gurnuli su me na njega. Ljudi su se nalazili svuda oko mene.

Iznad gomile glava koje su me okruživale mogao sam da vidim cajca na konju. Krenuo sam na drugu stranu. I tamo se nalazio

pajkan.

Kružili su, neprestano sužavajući krug. Nigde uzmaka.

Momak krvave glave pade. Nisam mogao da ga vidim, ali osećao sam ga uz nogu.

Gomila me je gurala. Terala me je da zauzmem prazan prostor iznad tela tog momka.

Morao sam da stanem na njega ili da padnem.

Ne!

Uspeo sam da se oduprem, ali pošlo mi je za rukom samo da se zadržim na istom mestu.

Začulo se skandiranje, u početku nejasno, a zatim:

DOLE KURBLE, HOĆEMO NAŠE ĐUBRE.

Ponovo i ponovo. Osetih kako me ispunjava snaga. Skandiranje je postajalo sve glasnije.

DOLE KURBLE. HOĆEMO NAŠE ĐUBRE.

Zatim su nas rasterali šmrkovima.

Mene je mlaz pogodio pravo u lice. Okrenuo sam se i pao preko momka krvave glave.

Neko me je šutnuo u bok. Čuo sam neke devojke kako vrište. Rukama sam zaštitio glavu. I dalje su me šutirali i spotali se o mene.

Zatim se sve završilo. Šmrkovi su presahli. Svi su počeli da beže odatle.

Nekako uspeh da se podignem na noge i da potrčim. Pretrčavši pola ulice, osvrnuh se.

Pajkan se smeja. Nosite se, kopilani jedni!

Nastavih da trčim.

Trčati. Voleo bih da mogu da iziđem i potrčim između ovih paralizovanih drndavih krtija sa unutrašnjim automatskim komandama. Da potrčim, mašući rukama i vičući: »Moji čaršavi nisu beli!«

Kako bi mi samo ti momci zavideli. Svi vole ono što rade u krevetu. Ali nikada to ne bi priznali.

Biti čistunac, čist, beo. To je za njih ZAKON.

Bože, koliko želim da imam naočari za sunce.

Neka kola su napuštala put. Predah za ručak bio je gotov. Sad je krkljanac bio nešto manji i Gart je morao stalno da se kreće brzinom

od trideset milja na sat.

Napredujem. Najzad, Ipak neću stići kući pre mraka. Moraću da se zaustavim u nekom motelu.

Umoran. Ta prošlonedeljna svađa sa Ritom. Suviše. Šta ona hoće od mene? Sam da promenim svet?

Te demonstracije od pre mnogo godina nisu ništa promenile. Oni su jednostavno bolje organizovani, imaju više oružja. Ništa ja tu ne mogu.

Samo da sedim i raspravljam o tome. Ona smatra da se i na taj način nešto postiže.

»Belo je samo kompenzacija za njihovu krivicu. Ako ti uspe da samo jednu osobu ubediš da su Beli zakoni idiotska stvar to će već značiti napredak.«

To su njene omiljene reči. A kakva korist od jednog, dvojice ili trojice istomišljenika?

Nikakva. Evo zašto!

Ona noću naš krevet prekriva ružičastim čaršavima. Samo iz inata, kaže.

Ali šta najpre učini svakog jutra? Zamenjuje ih belim. Kao i svi ostali.

Postoji jedna stvar na koju ne mogu primeniti ovaj zakon. Ne mogu sprečiti nebo da bude plavo. Kao što ne mogu ni izbrisati sve prelive crvene boje koji se javljaju pri zalasku sunca.

Skoro će noć. Uopšte nisam primetio koliko je sati. Čoveka lako hipnotišu sve te bele zgrade.

Bolje da pronađem motel.

Gart je putovao još petnaestak minuta, tražeći reklamu za motel. Smrkavalo se.

Sinula mu je strašna zamisao. Rita želi da nešto preduzmem. Jednostavno ću nastaviti da vozim noću. Još samo sat ću ostati napolju. Osim toga, voleo bih da vidim sve osenčeno tamom.

Stvari već sada nisu tako bele. Gotovo da mogu da zamislim purpurne ili zelene senke na bočnim zidovima zgrada.

Aha. Voziću kući po noći.

Pola sata kasnije Gart začu sirenu.

Znao sam. Ne mogu im umaći.

Zaustavio se sa strane. Cajci mu se približiše. Jedan od njih iziđe iz kola i pride Gartu.

»Hej, gospodine, zar želite da nastradate vozeći noću? Znate da je to opasno. Tama može da vam usadi neprihvatljive misli. Aha, još gledate i u nebo. Zar ne znate da je danas izglasan zakon protiv toga? Nebo nikada nije belo. Biće to dvostruka optužba. Iziđite. Uhapšeni ste.«

FREDERIK POL ŠILO

Momak je bio visok preko sedam stopa i kada je stupio na Bafijevu popločanu stazu jedan od Kamenova pretvori se u prašinu. »Naopako«, reče on tužno. »Mnogo se izvinjavam. Sačekajte.«

Bafiju je bilo milo što mora da čeka jer je odmah prepoznao svog posetioca. Momak je zatreperio i nestao. Trenutak potom ponovo se pojavio, ali sada visok nešto više od pet stopa. Zatim je stao da žmirka ružičastim zenicama. »Tako se loše materijalizujem«, izvini se on još jednom. »Ali nadoknadiću vam štetu. Mogu li? Da vidimo. Da li biste voleli da vam odam tajnu transmutacije? Lek protiv jednostavnih virusnih oboljenja? Spisak sa dvanaest berzanskih akcija kod kojih se očekuje spektakularna dobit obzirom na naš program razvoja za vašu planetu Zemlju?«

Bafi je izjavio da bi uzeo spisak berzanskih akcija, likujući u sebi i trudeći se da ostane ozbiljan. »Zovem se Čarlton Bafi«, reče on srdačno ispruživši ruku. Tudinac je ljubopitljivo prihvati, protrese, što se pokazalo kao rukovanje sa senkom.

»Molim vas, zovite me Šilo«, reče on. »To nije moje pravo ime, ali poslužiće, jer ipak je ova projekcija mene stvarnog samo neka vrsta marionete. Imate li olovku?« Pošto je dobio pozitivan odgovor, on odrecitova imena dvanaest stvari za koje Bafi nikada nije čuo«.

To uostalom i nije bilo važno. Bafi je znao da, kada vam tudinci nešto daju, to znači siguran novac u banci. Pogledajte samo šta su sve darovali ljudskoj rasi. Brodove brže od svetlosti, izvore energije iz do sada neradioaktivnih elemenata kao što je silicijum, oružje velike snage i procese za dobijanje metala velike elastičnosti.

Bafi pomisli da bi mogao skoknuti u kuću i na brzinu pozvati svog agenta, ali umesto toga pozva Šila da razgleda njegov jabučnjak. Iskoristi svaki trenutak, reče on sam sebi, svaki trenutak proveden sa ovim momcima vredi deset hiljada dolara. »Znam da bih veoma uživao da razgledam i kušam vaše jabuke«, poče Šilo, ali kao da je bio razočaran. »Možda grešim, ali zar vi i vaši prijatelji niste planirali da se danas bavite sportom, tako mi je bar senator Venzel rekao?«

»Oh, da! Svakako. Dobri, stari Volt vam je to rekao, zar ne« Da. Takvi su bili ti tudinci, voleli su da zabadaju nos u stvari ljudi. Kada

su stigli na Zemlju, kazali su da žele da nam pomognu, a zauzvrat su od nas samo tražili da im dozvolimo da izučavaju naš način života. Baš lepo od njih što ih to zanima, a bilo je lepo i od Volta Venzela što je ovog tudinca poslao ovamo, pomisli Bafi. »Nekoliko momaka i ja idemo u lov na divlje patke do Malog jajeta. To su Ća... on je glavni, Džer... Druga nacionalna banka, sigurno ga znate, i Padre...«

»To je ono pravo!« uzviknu Šilo. »Baš bih voleo da posmatram lov na divlje patke.« On odnekud izvuče mapu sa ucrtanim putevima kompanije ESO, prošaranu zlatnim izbočenim linijama i zamoli Bafija da mu pokaže gde se nalazi Malo jaje. »Ne mogu dovoljno dobro da se dovedem u žižu ako se nalazim u vozilu koje se kreće«, reče on zatreptavši sa žaljenjem. »Ali možemo tamo da se nađemo. Razume se, samo ako i vi to želite...«

»Da! Da! Svakako da želim!« Bafi je bio krajnje precizan kada je pokazivao mesto na karti. Šilove usne su se nemo pokretale dok je prevodio zlatne linije u polarne prostorno-vremenske koordinate; nestao je upravo u trenutku kada je karavan sa ostalim momcima prispeo na kolski put brundajući dok je šljunak pod njegovim točkovima besomučno prštao.

Momci su bili krajnje uzbuđeni. Padre je jednom video nekog od tih tudinaca, iz daljine, dok je slikao klizače u Rokfelerovom centru, ali ovo je bilo najbliže što im je ijedan od njih prišao. »Bože! Kakva sreća!« »Da li si dobio od njega super šnalu za kosu, Bafi?« »Ili recept za novi, pitki martini posut prahom?« »Bafi nije takav, momci! On je sigurno posegnuo za nečim *stvarno dobrim*, kao što je šest novih načina za... Oh, izvini Padre.«

»Ali stvarno, Bafi, ta stvorenja su nepredvidivo velikodušna. Kako su samo sagradili onu branu u Egiptu! Da li ti je taj Šilo išta dao?«

Bafi se mudro isceri dok je auto kretao, a oni držali puške među kolenima čvrsto stisnute.

»Do đavola«, reče on blago. »Zaboravio sam da ponesem cigarete. Hajde da stanemo kod Plavog Džeja za trenutak. »Automat za cigarete i telefonska govornica kod Plavog Džeja nisu se videli sa parkinga.

Razmišljao je o tome kako nije baš najsrećnija okolnost to što će sve morati da podeli sa momcima, ali s druge strane on je već imao svoje berzanske akcije. U svakom slučaju, bilo je dovoljno za sve.

Svaka nacija na Zemlji imala je sada svoje svemirske brodove na silicijumski pogon, čitave flote milele su unaokolo manevrišući po Sunčevom sistemu. Uz pomoć stvorenja sa zvezda, jedna američka ekspedicija otkrila je ogromna nalazišta radijuma na Kalistu. Venecuelanci su imali planinu dijamanta na Merkur. Sovjeti su posedovali močvaru čistog penicilina u blizini južnog pola Venere. Nisu loše prolazili ni pojedinci. Cepač karata u stiplčez parku objasnio je tudincima zašto ventilatori podižu ženama suknje i oni su ga nagradili nacrtom za pribadaču koja mu mesečno donosi milion dolara u tantijemama. Razvodnica u Skali postala je kraljica kozmetike u Evropi samo zato što je trojici od njih pokazala gde im je mesto. Dali su joj jednostavnu, bezbolnu boju za oči tako da sada devedeset devet procenata milanskih žena ima svetloplave oči pošto iziđu iz njenog salona.

Sve što su želeli bilo je da pomognu. Rekli su da su došli sa jedne udaljene planete jer su bili usamljeni i želeli su da nam pomognu da napravimo skok u svemir. Obećali su da će to biti zabavno, da će iskoreniti siromaštvo i ratove među nacijama, a oni će dobiti nekoga s kim će moći da podele prazninu između zvezda. Učtivo i poslušno otkrivali su tajne koje su vredele čitave milijarde tako da je čovečanstvo pod zlatnim tušem stupilo u doba izobilja.

Šilo je stigao tamo pre njih i razgledao je sanduk viskija sakriven u njihovom zaklonu. »Očaran sam što vas vidim. Čak, Džere, Padre i razume se, Bafi«, reče on. »Vrlo je ljubazno od vas što ste pristali da i jednog stranca povedete da se malo zabavi s vama. Zao mi je što mogu da ostanem samo nekih jedanaest minuta.«

Jedanaest minuta! Momci su se iz razumljivih razloga namrštili na Bafija. Šilo reče čeznutljivo: »Ako mi dozvolite, ostaviću vam nešto za uspomenu. Možda biste voleli da znate da tri grama obične kuhinjske soli, rastvorene u četvrt litra vode, ako se devet minuta izlaže zračenju iz jednog od naših silicijumskih reaktora, pouzdano uklanja bradavice.« Svi stadoše da se češkaju razmišljajući o Zajedničkoj korporaciji, a Šilo pokaza prema zalivu gde su se neke slične tačke podizale i spuštale na talasima. »Zar ono nisu patke koje ste pošli da lovite?«

»Tako je«, reče mrzovoljno Bafi. »Znate o čemu sam razmišljao? Razmišljao sam... ta transmutacija koju ste ranije pomenuli... pitam

se...«

»A da li je ovo oružje kojim ubijate ptice?« Stao je da ispituje Padreovu drvenu pušku sa srebrnom gravurom. »Baš je lepa«, reče on. »Hoćete li pucati?«

»Oh, ne sada«, odvrati zaprepašćeno Bafi. »Ne možemo to učiniti. Što se tiče te transmutacije...«

»To je krajnje zadivljujuće«, reče čovek sa zvezda, posmatrajući ih svojim ružičastim zenicama dok je vraćao pušku. »Pa, mislim da vam mogu poveriti nešto što još nismo objavili. U pitanju je iznenađenje. Uskoro ćemo se telesno pojaviti ili ćemo bar neposredno biti ovde prisutni, to jest gotovo neposredno.«

»Gotovo?« Bafi pogleda momke, a oni njega; u novinama nije bilo nikakvog nagoveštaja o tome, a oni su gotovo izludeli što ih Šilo napušta. On klimnu poput treperenja pokvarene fluorescentne lampe.

»Gotovo, ali u relativnom smislu«, reče on. »Ostaćemo, možda, na nekoliko stotina miliona milja udaljenosti. Moje pravo telo, čija je ovo ovde samo projekcija, nalazi se u ovom trenutku u jednom od međuzvezdanih brodova koji se upravo približavaju orbiti Plutona. Američka flota, zajedno sa flotama Čilea, Novog Zelanda i Kostarike, tamo izvodi vežbe oružjima sa silicijumskim zracima i mi ćemo uskoro po prvi put stupiti u fizički kontakt sa njima«. On zablista. »Ali na raspolaganju nam je još svega šest minuta«, reče on tužno.

»Ta trajna transmutacija koju ste pomenuli...« poče Bafi.

»Molim vas«, reče Šilo, »smem li da pratim vaš lov? On predstavlja sponu među nama.«

»Oh, i vi volite lov?« upita Padre.

Čovek sa zvezda skromno reče: »Imamo jednu malu igru. Volimo je. Hoćete li da mi pokažete kako vi to radite?«

Bafi se namršti. Nije mogao da se otme utisku da su dvanaest berzanskih akcija i lek protiv bradavica tek mrvica što su im ih dobacila stvorenja sa zvezda, koja su inače bila u stanju da poklanjaju čitava bogatstva, oružje i tajne međuzvezdanog putovanja.

»Ne možemo«, promrmlja on grublje nego što je nameravao. »Ne pucamo u ptice koje ne lete.«

Šilo oduševljeno uzdahnu. »Još nešto što nas spaja! Ali sada moram poći do naše flote zbog... zbog iznenađenja.« On počeo da treperi poput sveće.

»Kao ni mi«, bilo je poslednje što je rekao pre nego što je nestao.

ARTUR KLARK VOLITE OVAJ SVEMIR

Gospodine predsedniče, gospodo planetarni delegati, imam posebnu čast, ali i veliku odgovornost da vam se obratim u ovom kritičnom trenutku. Svestan sam i u potpunosti razumem da su mnogi od vas šokirani i zaprepašćeni glasinama koje kruže unaokolo. Ali moram vas zamoliti da zaboravite sve svoje stare predrasude u ovom času kada sudbina čovečanstva visi o koncu.

Pre izvesnog vremena sasvim slučajno naišao sam na jednu drevnu izreku: »Zamisliti nezamislivo«. Upravo je to ono što moramo sada učiniti. Moramo bez oklevanja pogledati činjenicama u oči. Ne smemo dozvoliti osećanjima da nadvladaju zdrav razum. Ali zato moramo da učinimo upravo suprotno:

Moramo zdravim razumom nadvladati osećanja!

Situacija je veoma kritična, ali još nije sasvim beznadežna, zahvaljujući, u prvom redu, zapanjujućem otkriću do koga su došle moje kolege. Nema nikakve sumnje u tačnost izveštaja: u stanju smo da uspostavimo kontakt sa supercivilizacijama iz jezgra Galaksije. Možemo ih obavestiti o našem postojanju... i ujedno im uputiti apel za pomoć.

Ne postoji apsolutno ništa što bismo mogli uraditi isključivo vlastitim snagama u ovom kratkom vremenskom razmaku koji nam je još preostao. Prošlo je tek deset godina otkako je traganje za transplutonskim planetarna otkrilo prisustvo belog patuljka. Kroz samo dvadeset godina on će proći svojom perihelskom putanjom, zaokrenuvši oko Sunca, da bi potom ponovo nestao u dubinama svemira... ostavivši za sobom razoren čitav Sunčev sistem. Svekoliko naše inženjersko umeće, celokupno znanje koje smo stolecima sticali da bismo obuzdali divlje snage prirode, ne mogu mu promeniti orbitu ni za delić centimetra.

Ali još u vreme kada je prva takozvana »zvezda-svetionik« bila otkrivena, krajem dvadesetog stoleća, mi smo znali da u kosmosu postoje civilizacije koje raspolažu izvorima energije neuporedivo moćnijim od naših. Neko će se sigurno setiti neverice astronoma... odnosno cele ljudske rase... kada su otkriveni prvi dokazi o postojanju kosmičke tehnike u Magelanovim oblacima. Tu su

primećena naročita ustrojstva zvezda koja se ne pokoravaju nijednom prirodnom zakonu. Još ne shvatamo njihovu svrhu... ali zato nema nikakve sumnje u njihovo poreklo. Sasvim je izvesno da u vasioni postoje bića koja kao od šale mogu da pokreću čitave zvezde. Ako budu odlučili da nam pomognu, za njih će predstavljati dečju igru da skrenu putanju takvog kosmičkog tela kao što je beli patuljak, čija je masa svega nekoliko hiljada puta veća od mase Zemlje... Da, biće to, sasvim doslovno, dečja igra za njih!

Ubeden sam da se svi još sećaju velike debate koja je usledila posle otkrića supercivilizacije. Odmah se javila nedoumica treba li stupiti u vezu s njima ili je bolje ostati i dalje skriven. Razume se, postojala je mogućnost da oni već sve znaju o nama; s druge strane možda bi im se sve to učinilo odveć drskim ili dosadnim, što bi za posledicu moglo imati sasvim neželjene reakcije. Iako bi korist od jednog takvog kontakta bila ogromna, rizik nas je sve pokolebao. Ali sada više nemamo šta da izgubimo, već samo da dobijemo...

Sve do ovog trenutka to je predstavljalo samo stvar dugoročnih filozofskih problema. Iako smo... uz velike troškove... mogli sagraditi radio-odašiljače koji bi bili u stanju da pošalju signale tim bićima, poruka bi putovala do rizika, supercivilizacije sedam hiljada godina. Ako bi oni našli za shodno da nam uzvrate tada bismo na taj odgovor morali da čekamo četrnaest hiljada godina. Pod tim okolnostima isključena je svaka mogućnost da naša starija kosmička braća po razumu budu u stanju da nam pruže ikakvu pomoć.

Ali sada se sve promenilo. Postoji način kojim možemo da pošaljemo signale do zvezda brzinom koja je praktično neograničena. Takode nam je poznato da se i oni koriste istom tehnikom... budući da smo otkrili njihove impulse, iako ih ne možemo odgonetnuti. Ti impulsi, razume se, nisu elektromagnetske prirode. Mi, zapravo, i ne znamo šta su oni. Ili, bolje rečeno, za njih imamo odveć mnogo naziva...

Da, gospodo, ipak ima nečega u starim pričama o telepatiji, ili kako biste to već nazvali. Ne treba se samo čuditi što proučavanje tog fenomena nije nikada moglo da ima uspeha na Zemlji, gde neprekidan rad milijardu mozгова prigušuje svaki signal. Čak i onaj mali napredak koji je učinjen pre svemirske ere izgleda više nego čudesan... ako dozvolite jedno poredenje, to me podseća na otkriće

zakona muzike u fabrici kotlova. Odista je nezamislivo da se utemelji prava nauka o parapsihologiji, sve dok ne budemo u stanju da odstranimo stalnu mentalnu buru koja vlada na našoj planeti.

Čak i tada ćemo morati da odemo s druge strane Zemljine orbite, gde taj fon ne samo da je prigušen razdaljinom od osamdeset miliona milja, već je zaštićen i od veoma snažne Sunčeve aktivnosti. Samo tu, na našem veštačkom satelitu, Antigeosu, moći ćemo da registrujemo i izmerimo tanana mentalna zračenja i da otkrijemo njihove zakone prostiranja.

Ti zakoni su nam u mnogim pojedinostima još nepoznati, ali smo ipak uspeali da ustanovimo osnovna načela. Kao što je već duže vremena podozrevala nekolicina entuzijasta koji su verovali u ovaj fenomen, on se nalazio u funkciji određenih emocionalnih stanja a ne snage volje ili hotimične, svesne namere. Ne treba se, stoga, čuditi što su svi izveštaji o paranormalnim fenomenima u prošlosti bili povezani sa trenucima smrti ili velikih nesreća. Strah je moćan generator; u retkim slučajevima on može čak i da nadjača okolnu mentalnu buru.

Kada smo ovo shvatili, napredak je odmah usledio. Izazvali smo veštačka emocionalna stanja, najpre kod pojedinaca, a potom i kod čitavih grupa. Pošlo nam je takođe za rukom da izmerimo kako signali slabe sa razdaljinom. U ovom trenutku raspolažemo pouzdanom, kvantitativnom teorijom koja je bila proverena na razdaljini do Saturna. Ubedeni smo da možemo produžiti domet sve do najudaljenijih zvezda. Ako se to pokaže tačno, bićemo u stanju da pošaljemo... uzvik koji će se u istom trenutku čuti u celoj Galaksiji. A tada se više ne treba brinuti, jer će se neko već naći da odgovori.

Postoji samo jedan način na koji signal odgovarajuće snage može da se proizvede. Rekao sam da je strah moćan generator... ali on ipak nije dovoljno moćan. Čak i kada bismo mobilisali čitavo čovečanstvo veštačkom simulacijom užasa, impuls bi jedva dosegao dve hiljade godina, ali nama je potreban najmanje četiri puta jači signal. I mi to možemo postići... koristeći osećanje koje je još moćnije od straha.

Za to nam je, međutim, potrebna saradnja milijardu pojedinaca u vremenskom razmaku koji mora da bude utanačen u delić sekunde. Moje kolege su resile sve tehničke probleme, koji su odista više

nego beznačajni. Jednostavni instrumenti za elektrostimulaciju korišćeni su u medicinskim istraživanjima još početkom dvadesetog veka, a neophodna uputstva za vremensko usaglašavanje biće poslata preko planetarne komunikacione mreže. Svi uređaji mogu se proizvesti za mesec dana, dok uputstva za njihovu upotrebu zahtevaju svega nekoliko minuta. Nešto duže će trajati jedino psihološke pripreme za... nazovimo ga tako... »O« dan...

A to je, gospodo, vaš problem; svakako mi naučnici pružićemo vam svu potrebnu pomoć. Shvatamo da će biti protivljenja, kriza, pa čak i neodazivanja na saradnju. Ali kada se stvari razmotre zdravim razumom, da li ova stvar nosi u sebi išta rdavo? Mnogi od nas su, naprotiv, ubedeni da ona sadrži određene pogodnosti... pa čak i neku vrstu poetske pravde.

Čovečanstvo je suočeno sa izuzetnom opasnošću. Zar u takvim trenucima krize nije normalno što u pomoć prizivamo instinkt koji nam je u prošlosti uvek obezbeđivao opstanak? Jedan pesnik iz nekog davno minulog dana, koje nije bilo ništa manje tegobno od našeg, izrazio je to bolje nego što bih ja to ikada umeo:

Moramo se međusobno voleti ili ćemo izumreti.

RODŽER ŽELAZNI SAKUPLJAČKA GROZNICA

»Šta ćeš ovde, čoveče?«

»Duga je to priča.«

»Odlično, volim duge priče. Sedi i pričaj. Ne... ne na mene!«

»Izvini. Za sve je kriv moj ujak koji je strašno imućan. ..«

»Stani. Šta znači imućan?«

»Pa, bogat.«

»A bogat?«

»Hm, mnogo novca.«

»Šta je to novac?«

»Hoćeš li ili nećeš da čuješ priču?«

»Hoću, ali voleo bih i da je razumem.«

»Izvini, Steno, ali čini mi se da je ni ja ne razumem.«

»Ime mi je Kamen.«

»U redu. Kamenu. Moj ujak, koji je veoma važan čovek, trebalo je da me pošalje u Svemirsku akademiju, ali nije to učinio. Odlučio je da je liberalno obrazovanje bolja stvar. Tako me je poslao svojoj usedeličkoj alma mater da se usavršim u vanzemaljskim humanističkim naukama. Pratiš li me?«

»Ne, ali razumevanje nije neophodno da bi ti se nešto dopalo.«

»To i ja kažem. Nikada neću razumeti ujaka Sidnija, ali dopadaju mi se njegov izopačeni ukus, njegov instinkt grabljivice i njegovo svagdašnje mešanje u tuđe stvari. Poštovaću ih dok mi se ne smuče. To je sve što mogu. On je stari mesožder, spomenik porodice i veoma drži do toga da sve istera po svome. Ali, na žalost, on jedini u porodici ima pare... iz čega proishodi kao što xxt proishodi iz zzn, da on uvek sve istera po svome.«

»Taj novac mora da je neka veoma važna stvar.«

»Dovoljno važna da zbog nje pređem deset hiljada svetlosnih godina do bezimenog sveta koji sam sasvim slučajno upravo nazvao Brdom đubreta.«

»Nisko leteći zat sklon je prekomernom jelu čime se i objašnjava okolnost da nisko leti...«

»Primetio sam. Doduše, to je mahovina, zar ne?«

»Da.«

»Odlično, znači pakovanje će biti manji problem.«

»Šta je to pakovanje?«

»To znači staviti nešto u kutiju kako bi bilo preneto na neko drugo mesto.«

»Nešto poput kretanja unaokolo?«

»Da.«

»Šta nameravaš da pakuješ?«

»Tebe, Kamenu.«

»Nikada nisam pripadao kotrljajućoj vrsti...«

»Slušaj, Kamenu, moj ujak je sakupljač kamenja, razumeš? Ti pripadaš jedinoj inteligentnoj vrsti minerala u celoj galaksiji. Takode si najveći primerak koji sam do sada video. Pratiš li me?«

»Da, ali neću.«

»Zašto nećeš? Bićeš gospodar njegove zbirke kamenja. Neka vrsta jednookog čoveka u kraljevstvu slepih, ako smem da primenim to neodgovarajuće poredenje.«

»Molim te ne čini to, bilo šta da si naumio. Zvuči grozno. Kaži mi kako je tvoj ujak saznao za naš svet?«

»Jedan od mojih instruktora pročitao je o ovom mestu u nekom starom svemirskom dnevniku. On je bio stari sakupljač svemirskih dnevnika. Dnevnik je pripadao kapetanu Ferhilu koji se ovde spustio pre nekoliko vekova i vodio duge razgovore sa tvojim narodom.«

»Dobri, stari Ferhil, lepa vremena! Kako je on ovih dana?«

Prenesi mu moje pozdrave...«

»Mrtav je.«

»Molim?«

»Mrtav, Kaput. Nestao, Odiblovao.«

»Oh, kada se to dogodilo? Verujem da je to bio estetički događaj od velike važ...«

»Stvarno ne bih umeo da kažem. Ali ja sam to obaveštenje saopštio svom ujaku koji je odlučio da te pokupi. To je razlog što se ja sada ovde nalazim... on me je poslao.«

»Stvarno?« Koliko god da cenim ukazanu mi čast, ne mogu da pođem s tobom. Gotovo je došlo vreme za diblovanje...«

»Znam. pročitao sam sve o diblovanju u Ferhilovom dnevniku pre no što sam ga pokazao ujaku Sidniju. Te strane sam iscepao. Želim da on bude u blizini kada počneš. Tada ću moći da nasledim njegov

novac i da se na sve moguće skupe načine tešim što nikada nisam otišao u Svemirsku akademiju. Prvo ću postati alkoholičar, zatim ću bludničiti... ili je možda bolje da krenem obrnutim redom. ..«

»Ali ja želim da se diblujem ovde, među stvarima na koje sam navikao!«

»Ovo je železna poluga. Sada ću te odvojiti.«

»Ako pokušaš, počecu smesta da diblujem.«

»Ne možeš. Izmerio sam ti masu pre no što smo započeli ovaj razgovor. Biće potrebno bar još osam meseci, pod zemaljskim uslovima, da dostigneš veličinu potrebnu za diblovanje.«

»U redu. Blefirao sam. Ali zar ti nije žao? Ovde počivam vekovima, još od vremena kada sam bio kamičak, kao i moji preci pre mene. Pažljivo sam uvećavao svoju zbirku atoma, stvarajući najbolju molekularnu strukturu u okolini. A ti sada hoćeš da me odneseš kada treba da se diblujem, to je... to je krajnje nekamensko od tebe.«

»Nije sve tako crno. Obećavam ti da ćeš pokupiti najbolje atome koji su na Zemlji dostupni. Običi ćeš mesta na kojima nijedan drugi kamen nije bio.«

»Mala je to uteha. Želim da me moji prijatelji vide.«

»Bojim se da to ne dolazi u obzir.«

»Ti si veoma okrutan čovek. Nadam se da ćeš biti u blizini kada počnem da diblujem.«

»Nameravam da budem veoma daleko, negde gde ću se spremati za neviđeno bančenje kada se to bude događalo.«

Zbog činjenice da je na Brdu đubreta gravitacija bila niža od zemaljske. Kamen nije bilo teško otkotrljati do svemirske limuzine i pomoću dizalice smestiti u odeljenje pored atomskog reaktora. Činjenica da je to bio sportski model limuzine za kraće šetnje koji je njegov vlasnik preuredio uklonivši veći deo štitnika, bio je razlog što se Kamen odjednom osetio vulkanski pijanim, brzo pridodao određene pojedinosti svojoj kolekciji i smesta počeo da dibluje.

Suknuo je naviše u obliku pečurke, zatim je u obliku velikih talasa krenuo preko ravnica Brda đubreta. Iz prašnjavih nebesa ispalio je nekoliko malih kamenova zavijajući u porođajnim bolovima preko talasnog područja zajednice.

»Počela je fisija«, komentarisao je jedan udaljeni komšija iznad statičkih smetnji. »Ranije nego što sam očekivao. Osećaš li taj topli

sjaj?«

»Odlično diblovanje«, složi se drugi. »Uvek se isplati biti oprezan sakupljač.

Sadržaj

[Semjuel Dilejni - Zvezdani ponor](#)

[Zvezdani ponor](#)

[Vreme shvaćeno kao spirala poludragog kamenja](#)

[Evelin Lif - Čaršavi su beli](#)

[Frederik Pol - Šilo](#)

[Artur Klark - Volite ovaj svemir](#)

[Rodžer Želazni - Sakupljačka groznica](#)